

0201y_RU_Q2017_Yekun_Qiyabi testinin sualları

Fənn : 0201y Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti

1 Azərbaycan – türk milli dili nə zaman formalaşmışdır ?

- XIV əsrin sonlarında
- Eramızın I əsrində
- Eramızın I minilliyində
- XVI əsrin sonlarından ___
- XV əsrin axırlarında

2 Cümlələrdən birində iltisafilik prinsipinin pozulduğuna aid nümunə var:

- Bu gün hamımız doğma Azərbaycanımız üçün çalışmalıyıq.
- Yetişdi toy axşamı, durun, yandırın şamı.
- Qoca diqqətlə qarşısındakı cavanları süzdü.
- Uşaqlar tələsə-tələsə sinfə daxil oldular.
- Füzuli öz yaradıcılığında nəzm əsərlərinə üstünlük vermişdir.

3 Dialektologiya haqqındakı fikirlərdən biri səhvdir:

- Dialektləri (şivələri) öyrənən dilçilik sahəsi dialektologiya adlanır.
- Hal – hazırda ədəbi dildə işlənməyən dialekt sözlərinin bir qismi tarixən ədəbi dilimizdə olmuşdur.
- Müxtəlif regionlarda işlədilən yerli-məhəlli danışığa dialekt və ya şivə deyilir.
- Bədii əsərlərdə dialekt xüsusiyyətlərindən istifadəyə yol verilmir
- Dialektlər dilimizin tarixini, onun keçdiyi inkişaf yolunu öyrənməkdə ən etibarlı mənbədir.

4 Azərbaycanın dövlət bayrağındakı mavi, qırmızı və yaşıl rənglərin təsviri yazının hansı növünə aiddir?

- sillabik
- piktoqrafik (şekli)
- əşyəvi
- ideoqrafik (fikri)
- fonoqrafik

5 Dövlət gerbindəki palıd budağının təsviri yazının hansı növünə aiddir?

- sillabik
- piktoqrafik (şekli)
- əşyəvi
- ideoqrafik (fikri)
- fonoqrafik

6 Hansı cərgədə sözlərin hamısında iltisafilik prinsipi pozulub?

- antihumanizm, anormal, dəmirçilər, sevgi
- bitərəf, qonşugildə, dünənki, dağıntı
- natəmiz, nisgil, qoparmaq, yazıçılar
- gediş, bibimgil, çiynim, dünyəvi
- mənəvi, yaradıcı, tikinti, əzgil

7 Fleksiyaya uğramış sözlərin verildiyi bəndlərin hansında iş görənlə, üzərində iş görülən verilmişdir?

- zülm, məzlum
- alim, üləma
- dərs, tədris
- hakim, hökm
- kitab, məktəb

8 Hal-hazırda istifadə etdiyimiz latın qrafikalı əlifba yazının hansı növünə aiddir?

- ideoqrafik
- sillabik
- piktoqrafik
- fonoqrafik
- əşyəvi

9 Dilçiliyin bu praktik (təcrübi) sahəsi lüğətlərin tərtibi və yaranma qaydalarını öyrənir:

- qrammatika
- dialektologiya
- leksikologiya
- leksikoqrafiya
- etimologiya

10 Bunlardan ikisi dilçiliyin praktik sahəsidir: 1. nitq mədəniyyəti, 2. Üslubiyyat, 3. Dialektologiya, 4. lüğətçilik, 5. orfoepiya

- 2.3
- 2.5
- 1.3
- 1.4
- 4.5

11 Biri oğuz qrupundan olan dillərə daxildir:

- qumuq
- uyğur
- qazax
- qaqauz
- qırğız

12 Dialektologiya nədir?

- Nitq hissələrini öyrənən dilçilik bölməsi.
- Dilin lüğət tərkibindən bəhs edən dilçilik bölməsi.
- Ayrı-ayrı elm sahələrinə aid sözləri öyrənən dilçilik bölməsi.
- Məhəlli xarakterli sözləri öyrənən dilçilik bölməsi.
- Lüğətlərin tərtibi ilə məşğul olan dilçilik bölməsi.

13 “Lüğətçilik” dedikdə dilçiliyin hansı sahəsi nəzərdə tutulur?

- leksika
- dialektologiya
- etimologiya
- leksikoqrafiya
- qrammatika

14 Ayrı-ayrı məhəlli danışmaları öyrənən dilçilik sahəsi hansıdır?

- morfolojiya
- etimologiya
- leksikologiya
- dialektologiya
- fonetika

15 Biri türk dilinin oğuz qrupuna aiddir:

- özbək
- uyğur
- tatar
- türkmən
- qırğız

16 Flektiv xüsusiyyətinə görə ərəb mənşəli “daxil” sözü ilə qohum olan sözləri seçin: 1. Adaxlı, 2.müdaxilə, 3.mədaxil,4.məddah, 5.idxal

- 1,4,5
- 3,4,5
- 1,2,3
- 2,3,5
- 2,3,4

17 Biri oğuz dil qrupuna aid deyil:

- Azərbaycan dili
- özbək dili
- türkmən dili
- qağauz dili
- Türkiyə türkcəsi

18 Hansı cümlədə iltisafilik prinsipi pozulan söz yoxdur?

- Könlü balıq istəyən quyuğunu suya salar.
- Nəhl olana mətləbi qandırmaq olurmu?
- Bimərhəmət əyanlarına şükür,xudaya!
- Bu tablo yeddi rəngli karandaşın sayəsində yaranmışdı.
- O, bütün fənləri yaxşı oxuyur.

19 Azərbaycan dilinin iltisafiliyi baxımından yolverilməzdir:

- Sözə əvvəlcə leksik, sonra qrammatik şəkilçilərin artırılması.
- İsimlərə əvvəlcə cəm, sonra mənsubiyyət şəkilçilərinin artırılması.
- Sözə şəkilçilərin ahəng qanununa uyğun artırılması.
- Şəkilçi artırıldıqda söz kökünün dəyişməsi.
- Sözə eyni zamanda bir neçə şəkilçinin artırılması.

20 Bu dillərdə sözün kökü dəyişmir və leksik şəkilçi işlənmir. Söhbət hansı dillərdən gedir?

- kök və iltisaf dillərdən
- aqqlütinativ
- iltisaf
- amorf

flektiv

21 Adları çəkilən müəlliflərdən birinin rəhbərliyi ilə 1940-ci illərdə “Rusca-azərbaycanca lüğət” tərtib edilmişdir:

- Qarabəy Qarabəyov
 Üzeyir Hacıbəyov
 Əliğa Şıxlinski
 Heydər Hüseynov
 Əliheydər Orucov

22 Hansı fikir səhvdir?

- Mədəni-tarixi hadisələrin aydınlaşmasında dil faktları mühüm rol oynayır.
 Dilin inkişafı xalqın tarixi ilə bilavasitə bağlıdır.
 Dil faktları xalqın mədəni-tarixi səviyyəsi haqqında təsəvvür yaradır.
 Dil müstəqil inkişaf qanunlarına malik olduğundan cəmiyyətdəki dəyişikliklərə reaksiya vermir.
 Qohum tayfaların dili birləşərək həmin xalqın dilinə çevrilir.

23 Sözlün mənşəyini, kökünü, nədən törəməsinə öyrənən dilçilik sahəsinə... deyilir. Nöqtələrin yerində yazılmalıdır:

- nitq mədəniyyəti
 dialektologiya
 leksikoqrafiya
 etimologiya
 qrammatika

24 M.Qaşğarlının “Divani – lüğət – it -türk” əsəri ilə bağlı doğru fikir hansıdır?

- Azərbaycanda tapılmış əlyazma 1951-ci ildə Türkiyədə nəşr edilib.
 Lüğətdə 900-dən çox söz və ifadə var.
 Əsər Azərbaycan dilinin lüğət tərkibi haqqındadır.
 Yeganə əlyazmasının üzü XIII əsrdə Azərbaycanda köçürülüb.
 Əsər XIII əsrdə yazılmışdır.

25 Azərbaycan dili haqqında verilən fikirlərdən biri səhvdir:

- Azərbaycan dilinin fonetik sistemi, əsas lüğət fondu, qrammatik quruluşu ilk orta əsrlərdə (birinci minillikdə) təşəkkül tapmışdır.
 Morfoloji quruluşuna görə Azərbaycan dili aqqlütinativ (iltisafı) dil tipinə aiddir.
 Azərbaycan dili Azərbaycanda millətlərarası ünsiyyət vasitəsidir.
 Dünyada ən çox Azərbaycan dilində danışan insanların yaşadığı ölkə Azərbaycan Respublikasıdır.
 Ölkəmizin dövlət idarələrində vəzifə tutan müxtəlif xalqların nümayəndələri öz işlərini məhz Azərbaycan dilində icra etməlidirlər.

26 Aşağıdakı türk dillərindən biri oğuz qrupuna aid deyil:

- qaqauz dili
 türk dili
 Azərbaycan dili
 qırğız dili
 türkmən dili

27 Hər hansı şəxsin nişanlı olduğunu bildirmək üçün barmağına taxdığı nişan üzüyü yazının hansı növü hesab edilməlidir?

- sillabik
- fonografik
- əşyəvi
- ideoqrafik
- piktoqrafik

28 Şehli otun üstündə və ya nəm torpaqda ovun ayaq izlərini ovçu hansı yazı kimi oxumalıdır?

- hecavi
- əşyəvi
- hərfi
- fikri
- şəkli

29 Hansı sözdə iltisafilik prinsipi pozulmuşdur?

- məktəbdəki
- dostluq
- mərifət
- dünyəvi
- həqiqət

30 Biri oğuz qrupuna daxildir:

- tatar
- uyğur
- özbək
- qaqauz
- qazax

31 Maşın firmalarının çoxunun xüsusi loqosu (fərqləndirici nişanı) var. Bu, loqo (nişan) yazının hansı növünə aiddir?

- fonografik
- əşyəvi
- şəkli
- fikri
- sillabik

32 Azərbaycan dili haqqında deyilənlərdən biri düzdür:

- Azərbaycan dili həm amorf, həm də flektiv dillərə aid ola bilər.
- Azərbaycan dili amorf dildir.
- Azərbaycan dili flektiv dildir.
- Azərbaycan dili iltisafidir.
- Azərbaycan dili qıpçaq qrupuna daxildir.

33 Yazı haqqında deyilənlərdən biri səhvdir:

- Yazı səslərinin norma ilə qavrayışını təmin edən işarələr sistemidir.
- İlk yazı əşyadan ibarət olub.
- Yazı bəşəriyyətin ən böyük dəyərlərindəndir.
- Yazının ən çevik forması ideoqrafik yazıdır.
- Fonografik yazının ilk forması sillabik yazı olub.

34 Meyvə - tərəvəz dükəninin vitrin və pəncərələrində meyvə-tərəvəz şəklinin çəkilməsi yazının hansı növünə aiddir?

- fonografik
- piktoqrafik
- ideoqrafik
- əşyəvi
- sillabik

35 “Divani – lüğət- it -türk” əsərinin müəllifi kimdir?

- Cəmaləddin İbn Mühənnə
- Mirzə Məhəmmədəli Kazım bəy
- Hümam Təbrizi
- Mahmud Qaşğarlı
- Hinduşah Naxçıvani

36 “Hakim, hökm, məhkəmə, məhkum, mühakimə” sözləri morfoloji quruluşuna görə hansı dil tipinə aiddir?

- flektiv və aqqlütinativ
- aqqlütinativ
- amorf
- flektiv
- amorf və flektiv

37 Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının neçənci maddəsi dil haqqındadır?

- 22-ci
- 19-cu
- 18-ci
- 21-ci
- 20-ci

38 Azərbaycan Respublikasında 12 noyabr 1995-ci il səsverməsi ilə Konstitusiyada dövlət dilimiz hansı adla təsbit olunmuşdur?

- Azəri türkcəsi
- Azəri dili
- Azərbaycan türkcəsi
- Azərbaycan dili
- Türk dili

39 Biri türk dilinin qırpaq qrupuna aid deyil:

- qırğız
- qumuq
- tatar
- salur
- başqırd

40 Lüğətçilik haqqındakı fikirlərdən biri səhvdir:

- Lüğətçiliyin sürətli inkişafı elmi-mədəni tərəqqi, maarifçiliyin genişlənməsi və siyasi-diplomatik fəallaşma ilə bağlıdır.
- Lüğətlər həm müxtəlif dillərin öyrənilməsinə kömək edir, həm də dildə mövcud olan sözləri qeydə alıb ümumiləşdirir.
- XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda lüğətçilik daha da fəallaşır.

- XIII-XIV əsrlərdə lüğətçiliyimizin tarixində Cəmaləddin İbn Mühənnə, Hinduşah Naxçıvani və Hümam Təbrizi kimi görkəmli simalar olub.
- Lüğətçilik dilçiliyin nəzəri sahələrindən biridir.

41 Sözüün əslini bərpa etmək, onun başqa söz və mənalarla əlaqəsini öyrənmək üçün aparılan dilçilik araşdırmasına nə deyilir?

- leksik təhlil
- morfoloji təhlil
- sintaktik təhlil
- etimoloji təhlil
- dialektoloji təhlil

42 Dil haqqında deyilənlərdən biri səhvdir:

- Dilin başqa bir funksiyası insanı əhatə edən əşya və hadisələri əks etdirmək, onların adlarını bildirməkdir.
- Dilin I funksiyası insanlar arasında əlaqə yaratmaq, cəmiyyətdə ünsiyyət vasitəsi olmaqdır.
- Dil ünsiyyət vasitəsidir.
- Dil sırf bioloji hadisədir.
- Dil orqanizmdə II siqnal sisteminin nəticəsidir ki, bu da canlılardan ancaq insana aiddir.

43 Hansı birləşmənin asılı tərəfində iltisəqilik pozulub?

- sizin fikriniz
- heca yazısı
- gülün ətri
- lüğəvi mənə
- dəyirmi stol

44 Hansı birləşmənin əsas tərəfində iltisəqilik pozulub?

- onun xətti
- kimyəvi element
- hərfi yazı
- sənin şəklin
- sinfin uşaqları

45 Yazının bu növündə bir neçə səs bir işarə ilə ifadə olunur:

- əşyəvi yazı
- hərfi yazı
- şəkli yazı
- heca yazısı
- fikri yazı

46 Şəkli yazıya aid olanı göstərin:

- Nəqliyyat yolunda qoyulmuş nida işarəsi.
- Suyun H₂O işarəsi ilə göstərilməsi.
- Aptekin pəncərəsindəki ilan şəkli.
- Ət mağazasının vitrinindəki inək kəlləsi şəkli
- Toy zamanı ələ xına qoyulması.

47 Flektiv dillərin xüsusiyyətinə əsasən ərəb mənşəli qohum (eyniköklü) sözlərin sırasını göstərin:

- nazim, mənzerə, tənzim

- nəzər, nazir, mənzum
- şəkil, təşkil, müştərək
- hökm, hakim, məhkəmə
- tərkib, mürəkkəb, katib

48 Bu dillərdən biri oğuz qrupuna daxildir:

- özbək
- qırğız
- qazax
- qaqaüz
- qumuq

49 Topqarıdakı ayaq izləri hansı yazıya aid edilə bilər?

- sillabik
- fikri
- əşyevi
- şəkli
- həm əşyevi, həm şəkli

50 Dil haqqındakı fikirlərdən biri səhvdir:

- Ünsiyyət vasitəsi kimi dil yalnız insana məxsusdur.
- İrqi və irsi cəhətlərlə bağlı deyil.
- Ünsiyyət vasitəsidir.
- Dil tarixən çox dəyişkəndir.
- İctimai hadisədir.

51 Kimya dərslərində öyrəndiyimiz yazılar (məsələn, uzun NaCl işarəsi ilə bildirilməsi) hansı yazıya uyğun gəlir?

- piktoqrafik yazıya
- sillabik yazıya
- əşyevi yazıya
- ideoqrafik yazıya
- fonogramatik yazıya

52 İnsanların bir-biri ilə ilk yazılı əlaqəsi nəyin köməyi ilə olub?

- şəkillərin və hərflərin
- rəmzlərin
- şəkillərin
- əşyaların
- hərflərin

53 Azərbaycan dili hansı xüsusiyyətlərinə görə iltisqi dillərə aiddir?

- Morfoloji quruluşuna görə.
- Cümlədəki sözlərin sırasına görə.
- Ahəng qanununun sabitliyinə görə.
- Türk dilləri ilə qohumluğuna görə
- Alınma sözlərin çoxluğuna görə.

54 Aşağıdakılardan hansılar fikri (ideoqrafik) yazıya aiddir? I ayaqqabı dükənının qapısındakı ayaqqabı şəkli. II nəqliyyat keçidini tənzimləyən qırmızı, sarı, yaşıl işıq. III yüksək gərginlikli elektrik şəbəkəsinin üstündəki kəllə şəkli. IV lotereyanın üstündəki maşın şəkli. V xırdaavat dükənı qapısındakı qayçı və daraq şəkli

- III,IV
- IV,V
- I,V
- II,III
- I,IV

55 Toy dəvətnaməsinin üzərindəki qoşa üzük təsviri yazının hansı növü hesab edilməlidir?

- sillabik
- əşyəvi
- fonoqrafik
- ideoqrafik
- piktoqrafik

56 Hansı söz birləşməsinin asılı tərəfində iltisəqilik prinsipi pozulmuşdur?

- onun əyni
- oğulun fikri
- ilin fəsilləri
- alnımın qırışları
- tale yolları

57 Yazının ən mükəmməl, ən çevik forması bunlardan hansıdır?

- şəkli və fikri
- fikri
- şəkli
- hərfi
- əşyəvi

58 Yol işarələri yazının hansı növünə aiddir?

- həm ideoqrafik, həm də fonoqrafik
- fonoqrafik
- piktoqrafik
- ideoqrafik
- əşyəvi

59 Hansı söz birləşməsinin əsas tərəfində iltisəqilik pozulmuşdur?

- sinif fəalları
- uşağın arzusu
- məharətli əllər
- sizin oğlunuz
- kimyəvi reaksiya

60 Hansı söz birləşməsinin asılı tərəfində iltisəqilik prinsipi pozulmuşdur?

- gülün ətri
- burunun ucu
- ananın sözü

- sinfin fəalları
 sizin oğlunuz

61 Bunlardan biri leksikoqrafiyaya aid edilə bilməz:

- lüğətlətlərin tərtibolunma prinsiplərinin öyrənilməsi
 türk dilçiliyinin qədim sahələrindən biri olması
 tərcümə lüğətinin hazırlanması
 dilin lüğət tərkibinin öyrənilməsi
 dilin təcrübi sahələrindən biri olması

62 Azərbaycan dövləti beynəlxalq münasibətlərdə hansı dildə təmsil olunur?

- ingilis və rus dillərində
 rus dilində
 türk dilində
 Azərbaycan dilində
 ingilis dilində

63 Hansı bənd flektiv dillərə aid eyniköklü sözlərdən ibarətdir?

- ailə, əyalət, övliya
 gülüş, gülünc, gülməli
 güçlü, güllük, güldan
 fikir, təfəkkür, mütəfəkkir
 düyü, düyün, düyünçə

64 Fikirlərdən biri səhvdir:

- Azərbaycan dili iltisacı dildir.
 Leksikoqrafiya dilçiliyin praktik sahəsidir.
 Qaqauz dili oğuz qrupuna aiddir.
 Kök dillərdə sözün kökü içəridən dəyişir.
 Yazının ən çevik forması fonografik yazıdır.

65 Yüksək gərginlikli elektrik şəbəkəsinin üstündə çəkilən kəllə şəkli hansı yazı növünə aiddir?

- əşyəvi yazı
 şəkli yazı
 hərfi yazı
 fikri yazı
 heca yazısı

66 Hansı sözlərdə cingilti samit özünün qarşılığı kimi tələffüz olunur?1. möhtəşəm,2. poladdan,3. vüqarlı,4. azaddır,5. nəğməkar

- 1,4
 2,4
 2,4,5
 1,2
 3,4,5

67 Orfoqrafik səhvi göstərin:

- sənin oğlun

- Məlikməmmədin nağlı
- quzu beyni
- beyinin möcüzələri
- oğulun yaxşısı

68 Cümlələrdən birində “oğul” sözünün kökündəki “u” hərfi düşməməlidir. Orfoqrafik səhvi tapın:

- Oğlum universitetdə oxuyur.
- Oğlun pisi-yaxşısı olmur.
- Onun oğlu bu il məktəbi qurtarır.
- Oğlumuz, deyəsən, ağıllanıbdır
- Oğlum yaman dəcəldir.

69 Hansı sıra yalnız vurğu qəbul etməyən şəkilçilərdən ibarətdir?

- lar 2 , -çı 4, -cıl
- gil, -madan2 , -casına 2
- ar,2, -ır 4,-acaq2
- ıl4 , -da2 , -ıntı4
- dan2 , -d14 , -sız4

70 Vurğusu dəyişməklə mənası dəyişməyən sözlər hansılardır?1. gözlə,2. xeyli,3. büzmə,4. azdır,5. damcı,6. sahil

- 4,5,6
- 2,5,6
- 1,5,6
- 2,4,5
- 1,3,6

71 Sözlərdən birində qoşa samitlərdən birincisi kar samit kimi tələffüz olunur:

- saqqal
- güllə
- fəaliyyət
- təəccüb
- müəllim

72 Bir çox sözlərdə iki kar samit yanaşı işləndikdə ikinci samit özünün cingiltili qarşılığı kimi tələffüz edilir. Bu qaydaya hansı bənddəki söz uyğun gəlir?

- dəftər
- sehrbaz
- saqqal
- anbar
- şəffaf

73 Sonu qoşasamitli sözlər neçə hecalı olur?

- iki
- Belə sözlər müxtəlifhecalı ola bilər.
- dörd
- üç
- bir

74 Hansı sözlərdə vurğu birinci hecaya düşür?1. həyat ,2. yenə,3. amma,4. əlbəttə,5. bayaq

- 1,2,4
 2,3,5
 1,3,5
 2,3,4
 1,4,5

75 Sətirdən-sətrə keçirmək üçün hecalara düzgün ayrılmayan sözlər hansı cavabda göstərilib?1. bə-di-i,2. Dağıs-tan ,3. dia-qram,4. a-na,5. sür-ət,6. kitab-larımız

- 1.4
 2,3,5
 2.3
 4,5
 1,2,5

76 Hansı söz səhv yazılmışdır?

- inqilap
 təcəüb
 sədr
 sətir
 nəsil

77 Tələffüzü və yazılışı fərqlənməyən sözü göstərin:

- torpaq
 yarpaq
 külək
 çiçək
 kürk

78 “Polad ” sözünə bu şəkilçilərdən biri artırıldıqda kökün son samiti (t) kimi tələffüz olunur:

- ımız
 - da
 -in
 -ı
 -a

79 Vurğusu son hecaya düşən sözü göstərin:

- sapsağlam
 bayraqdar
 yenə
 sanki
 respublika

80 Dilimizdə vurğunun yeri, əsasən, sözün hansı hecasıdır?

- həm ilk, həm orta hecası
 ilk hecası
 son hecası
 orta hecası

- həm orta, həm son hecası

81 Sözlərdən birinin hecalara bölünməsi yanlışdır:

- e-ma-lat-xa-na
 qur-ucu-luq
 ə-ziz-lə-mək
 müb-tə-da
 mək-təb-li

82 Sözdə hecaların sayı necə müəyyənləşdirilir?

- samitlərin sayına görə
 kar samitlərin sayına görə
 açıq saitlərin sayına görə
 dodaqlanan saitlərin sayına görə
 saitlərin sayına görə

83 Hansı sözdə kar samit cingiltili tələffüz olunur?

- qəzet
 işdən
 divar
 hoppanmaq
 kağız

84 “Çiçək” sözünə hansı şəkilçi qoşulduqda onun vurğusu dəyişmir?

- li
 -lər
 -dən
 -dir
 -lik

85 Vurğudan asılı olaraq mənası dəyişə bilən sözü müəyyənləşdirin:

- xurma
 tirmə
 məhkəmə
 qovurma
 barama

86 “Tüstu” sözünün fonetik təhlilindəki səhvləri göstərin:1.5 səs, 5 hərfdən ibarətdir.2.İkihecalı sözdür, vurğusu birinci hecaya düşür.3.İki incə, dodaqlanan, qapalı sait var.4.Sözdə üç kar samit işlənmişdir.5. Ahəng qanununa tabe olur.

- 4.5
 1.2
 2.4
 1,5
 2,3

87 “Dovşan” sözünün fonetik təhlili ilə bağlı səhv cavabı göstərin:1.6 səs, 6 hərfdən ibarətdir.2.(o), (a) qalın, açıq saitlərdir.3.3 cingiltili və bir kar samit işlənmişdir.4.İkihecalıdır, vurğu son hecaya düşür. 5.Qalın saitlərin ahəngi gözlənilmişdir.

- 1.3
- 2.4
- 3.5
- 2.3
- 1.2

88 Hansı cərgədə sözlərin sonundakı cingiltili samiti kar qarşılığı ilə əvəz etdikdə sözlərin ikisinin də mənası dəyişir?

- dağ, sənəd
- bağ, ağac
- rəng, kitab
- göy, palaz
- qəlb, atlaz

89 Hansı birləşmənin asılı tərəfinin son samiti cingiltili tələffüz olunur?

- müdrik adam
- qılinc ağzı
- kənd həkimi
- palıd qozası
- nəhəng motorlar

90 Hansı söz birləşmələrinin I tərəfinin son samiti tələffüz zamanı qarşılaşır: 1.palıd qozası, 2.palıd ağacı, 3.dörd manat, 4.dörd uşaq, 5.kitab satışı

- 2.3
- 1,3,5
- 2,4,5
- 2.5
- 1,3,4

91 “K” hərfi hansı sözdə (g) samitinin kar qarşılığını ifadə edir?

- kassa
- çəki
- marka
- ləçək
- seçki

92 Verilmiş sözlərdən neçəsində “q” hərfi özünün kar qarşılığı kimi ifadə edilir? Məqsəd, qəbul, qəzet, nöqtə, maraqlı, diqqət, nöqsan, parlaq, yarpaq, qəza

- 5
- 4.0
- 1.0
- 2.0
- 3.0

93 Cərgələrdən birindəki sözlərdə eyni səs müxtəlif hərflərlə ifadə olunmuşdur:

- nöqtə, doqquz
- rəqs, kadr
- kənd, kağız
- var, bar

itki, bitki

94 Hansı danışiq səslərinin əmələ gəlməsində hava axını, əsasən, burun boşluğundan çıxır?

- l,r
 m,n
 v,e
 p,b
 s,ş

95 Hansı sıradakı sözlərdə incə saitlərin hamısı işlənmişdir?

- enlikürək güləşçi
 döyüş bölgəsi
 incə söhbət
 məktəbin həyəti
 yeni görüşlər

96 Hansı sözdə kar samitlər yanaşı işlənmişdir?

- köçkün
 bitki
 hərəkətsiz
 xəstə
 taxta

97 Hansı cərgədə ahəng qanununun pozulduğu əsl Azərbaycan sözləri verilmişdir?

- kitab, medal, sait
 işıq, ilıq, işartı
 şəfa, şəlalə, sirdaş
 heca, samit, vasitə
 şəkil, ömür, beyin

98 “Xəstə ” sözünün fonetik təhlilindəki səhvi göstərin:

- (ə)- incə, açıq, dodaqlanmayan saıtdır.
 İkihecalıdır.
 Vurğu ikinci hecaya düşür.
 Samitlərin üçü də kardır.
 5 hərf, 5 səsdən ibarətdir.

99 “Çıraq ” sözünün fonetik təhlilindəki səhvi göstərin :

- İkihecalıdır, vurğu ikinci hecaya düşür.
 Bir kar (ç), iki cingilti (r),(q) samitləri işlənmişdir.
 Deyilişi ilə yazılışı fərqlənir.
 Sözdə qalın, dodaqlanmayan saitlərin ahəngi gözlənilmişdir.
 Saitlərdən biri açıq, digəri qapalıdır.

100 Ahəng qanunu haqqında verilən fikirlərdən biri səhvdir:

- Ahəng qanununun kök və şəkilçinin bitişdiyi yerdə daha möhkəm olur.
 Əsl Azərbaycan sözləri istisnasız olaraq, həmişə ahəng qanununa tabe olur.
 Ahəng qanunu dilimizin əsas fonetik qanunudur.

- Sözdə eynicinsli səslərin bir-birini izləməsinə ahəng qanunu deyilir.
- Ahəng qanunu morfoloji qanundur

101 Əlifba...1.Hərflərin müəyyən sıra ilə düzülüşüdür.2.Şifahi dilin göstəricisidir.3.Səslərin öyrənilədiyi bölmədir.4.Ərəb dilindən alınma sözdür.5.Yunan mənşəli sözdür.

- 1,2,4
- 1.4
- 1.5
- 2.4
- 2,3,5

102 Hansı sözdəki qalın, dodaqlanan, qapalı sait səs uzun tələffüz olunur?

- hovuz
- Səbuhi
- texnikum
- müsəvat
- xudəhafiz

103 Sözlərdən hansında cingiltili samit səs iştirak etmir?

- seçki
- xasiyyət
- itki
- həssas
- yetərsay

104 Hansı cərgədəki sözlərin hamısında ahəng qanunu pozulub?

- sarmaşiq, mahnı, güzgü
- zənbil, sabun, mərdanə
- maşın, sürücü, təhsil
- Samir, sahil, şələlə
- qayçı, bələğət, həzin

105 Neçə sözdə eyni zamanda həm açıq, həm də qapalı sait işlənmişdir?İşiq, balıq, vergül, sərgi, sütun, ömür, zəngin.

- 1.0
- 2.0
- 3.0
- 5.0
- 4.0

106 Saitlərdən birinin uzanması ilə mənası dəyişən sözlər hansı sıradadır?

- kitab, katib
- əsir, süfrə
- gəlin, əkin
- dava, bəzən
- mənə, mina

107 Tərkibində yalnız dodaqlanmayan qapalı saitlər olan söz hansıdır?

- qürub
- təndir
- Mələhət
- ildırım
- qazıntı

108 Hansı sözlərin tərkibində yalnız açıq saitlər işlənmişdir? 1.yorğun,2.sürü,3.qalın,4.bildirçin,5.dovşan,6.meşə

- 1.5
- 2.4
- 1.3
- 5.6
- 3.5

109 Danışıq səslərinin yaranmasında hansı danışıq üzvləri daha fəal iştirak edir?

- ağ ciyər, nəfəs borusu, dil
- ağ ciyər, dodaqlar, səs telləri
- dişlər, burun boşluğu, ağız boşluğu
- dil, dodaqlar, səs telləri
- dişlər, səs telləri, qırtlaq

110 "Səadət" sözündə neçə səs və neçə hərf vardır?

- 4 səs, 5 hərf
- 6 səs, 6 hərf
- 5 səs, 5 hərf
- 5 səs, 6 hərf
- 4 səs, 6 hərf

111 Hansı sözdə hərfələrin sayı səslərin sayından bir vahid azdır?

- dəmir
- gündüz
- alim
- radio
- könül

112 Yalnız kar samitlərdən ibarət olan cərgəni göstərin:

- e,m,ş,s,n,d
- p,t,ş,s,x,f
- x,b,t,v,ş,ğ
- k,z,g,ç,h,j
- p,f,x,t,q,y

113 Hansı sözdəki bütün samitlər qarşılıqlı olmayan cingiltili samitlərdir?

- narşərab
- dərman
- məcnun
- limon
- hazırlıq

114 Hansı sözdə cingiltili qarşılıqlı olmayan kar samit işlənmişdir?

- çətin
- fərman
- xatirə
- hədiyyə
- şalalə

115 Cərgələrin birində cingiltili samitin kar qarşılığı səhv verilib:

- ğ-x
- j-ş
- g-k
- v-p
- z-s

116 Cümlədə ahəng qanununa tabe olmayan neçə söz işlənmişdir? Gülzar bir misalın həllində kömək üçün sinif yoldaşı Ramizə müraciət etdi.

- 5.0
- 2.0
- 1.0
- 4.0
- 3.0

117 Ahəng qanunu hansı cərgədəki sözlərdə pozulmuşdur?

- Kiyev, Bağdad, Berlin
- qələbə, qəsəbə, araba
- qaşiq, beşik, zərif
- musiqi, insan, hakim
- odun, boru, möhür

118 Hansı sözlərdə yalnız dodaqlanan saitlər işlənmişdir? 1.kobud,2.dönüş,3.aydınlıq,4.uzaq,5.könül

- 1,4,5
- 2,3,5
- 1,2,4
- 1,2,5
- 2,4,5

119 Hansı cərgədəki sözlərdə qalın saitlərin hamısı iştirak edir?

- quzu, qoç
- arzu, gül
- otaq, qapı
- ana, qohum
- qoyun, arı

120 Yalnız incə saitlər hansı cərgədədir?

- a,e,o,ö,ə
- e,ə,i,ö,ü
- a,ı,o,u
- ı,i,u,ü
- o,u,ö,ü

121 Dil və alt çənənin yuxarıya doğru qalxması nəticəsində ağız boşluğunun daralması hansı saitlərin tələffüzü üçün səciyyəvi xüsusiyyətdir?

- dodaqlanmayan
- qapalı
- qalın
- incə
- açıq

122 a,ə,ö saitlərini birləşdirən nədir?

- Qalın saitlərdir.
- Açıq saitlərdir.
- İncə saitlərdir.
- Dodaqlanmayandır.
- Qapalı saitlərdir.

123 Dilçiliyin danışığ səsələrini öyrənən bölməsi necə adlanır?

- morfolojiya
- fonetika
- söz yaradıcılığı
- leksika
- sintaksis

124 Köhnəlmiş sözlər cərgəsini göstərin:

- qapı, qaymaq, qonur
- yanacaq, çırpı, odun
- sürü, qoyun, quzu
- dəsmal, döşəmə, tavan
- yağmalamaq, suç, güz

125 “Əhvalat” sözünün leksik təhlilində harada səhvə yol verilmişdir?

- Antonimi yoxdur.
- Alınma sözdür.
- Leksik və qrammatik mənaya malikdir.
- Sinonimi yoxdur.
- Ümumişlək sözdür.

126 Sözlərdən neçəsi çoxmənalıdır?Almaq, qaş, səyyah, göz, qar, şeir, sahil

- ikisi
- dördü
- altısı
- üçü
- beşi

127 Hansı omonimlər müxtəlif nitq hissələrinə aiddir?1. mürəkkəb,2. nəticə,3. qurd,4. yaş,5. çay,6. şam

- 1.6
- 1.4
- 3.6
- 4.5

2.3

128 Hansı xüsusiyyətlər, əsasən, alınma sözlərə aiddir?1. Ahəng qanununun gözlənilməsi 2. Eynicinsli qoşa saitlərin işlənməsi 3. Sözüün “r” samiti ilə başlanması 4. Vurğunun son hecaya düşməsi 5. Uzun saitlərin olması

- 3,4,5
 2.4
 2,3,5
 1.3
 1,4,5

129 Hansı sözləri yerinə görə həm arxaik, həm də ümumişlək hesab etmək olar? 1. ozan ,2. ağac,3. dəli,4. pendir,5. tramvay,6. qopuz,7. donluq

- 1,6,7
 2,3,7
 1,2,3
 3.4
 2,3,6

130 Frazeoloji birləşmələr haqqındakı səhv fikri göstərin:

- Nitqə xüsusi ifadəlilik və canlılıq gətirir.
 Dildə hazır şəkildə olmur, yalnız nitq prosesində yaranır.
 Tərəfləri birlikdə bir leksik mənanı ifadə edir.
 Belə birləşmələrin tərkibindəki sözlər öz həqiqi mənalərini itirib məcazi mənada işlənir.
 Bütövlükdə cümlənin bir üzvü olur.

131 “Zəif” sözünün leksik təhlili ilə bağlı səhv fikirləri göstərin:1. Alınma sözdür.2. Leksik mənasına görə “gücsüz” deməkdir.3. Təkmənalı sözdür.4. “Qorxaq”, “cəsarətsiz” sözləri ilə sinonimdir.5. Antonimi yoxdur.

- 1,2,4
 1.3
 3,4,5
 2.4
 1,2,3

132 Çoxmənalı sözlər cərgəsini göstərin:

- daraq, çay, top
 qapı, gəmi, tel
 göz, dolu, tar
 baş, diş, burun
 qaz, gül, qurd

133 Biri həm omonim, həm də çoxmənalı söz kimi işlənə bilər:

- baş
 kök
 zindan
 nəbz
 durna

134 Sözlərdən biri omonimlik xüsusiyyəti daşıyaraq, fel və sifət kimi işlənə bilər:

- yar
 çat
 sağ
 yağ
 dağ

135 “Qalibiyət ” sözünün leksik təhlili ilə bağlı düzgün fikirləri seçin:1. Köhnəlmiş sözdür. 2. Alınma sözdür.3. Antonimi vardır.4. Omonim kimi işlənə bilər.5. “Qabiliyyət” sözünün sinonimidir.6. Müstəqil leksik mənaya malikdir.

- 5,6
 2,3,6
 3,4
 2,4,6
 1,3,5

136 Hansı cərgədəki söz birləşmələrinin hamısında I tərəflər məcazi mənada işlənmişdir?

- kamil insan, torpaq yol, yüklü qatar
 ağır xasiyyət, qızıl ürək, soyuq münasibət
 ağır yük, acı meyvə, şirin söhbət
 ağır xasiyyət, qızıl ürək, soyuq hava
 yüklü tale, soyuq hava, ağır yük

137 Sözlərdən biri omonimlik xüsusiyyəti daşıyaraq, isim və fel kimi işlənə bilər:

- ağır
 əsər
 alın
 əkin
 bilək

138 “İmtahan” sözünün leksik təhlilindəki səhvi göstərin:

- Alınmadır.
 Təkmənalı sözdür.
 Antonimi yoxdur.
 “Sınaq” və “yoxlama” sözləri ilə sinonimdir.
 Ümumişlək sözdür.

139 Nümunələrdən neçəsi frazeoloji birləşmədir?Təpəyə qalxmaq, çayın sahili, üzə durmaq, başa salmaq, kitabın cildi, maraqlı kitab, qara yaxmaq, gözə gətirmək.

- 5.0
 4.0
 3
 6.0
 2.0

140 Sözlərdən neçəsi yalnız termin kimi işlənə bilər? Sifət, xəbər, poema, qrammatika, ada, say, boğaz, sinif.

- 4
 5.0
 6.0
 2

3.0

141 Hansı cərgədəki sözlərin ikisi də çoxmənalıdır?

- bel, çəki
 yağış, dolu
 ayaq, insan
 üz, burun
 sel, su

142 Hansı cərgədəki sinonimlər həmişə bir-birini əvəz edə bilər?

- yoxlamaq, sınamaq
 ürək, könül
 gözəl, göyçək
 eynək, çeşmək
 dava, müharibə

143 Türk mənşəli “çağdaş” sözü hansı alınma sözün qarşılığıdır?

- mütərəqqi
 mübariz
 mötəbər
 müasir
 humanist

144 Birləşmələrin hansında asılı tərəf həqiqi mənada işlənmişdir?

- çiy söz
 yumşaq xasiyyət
 qızıl payız
 qızıl üzük
 güclü cavab

145 İsimlərdən ibarət sinonim cərgəni göstərin:

- ayrı-başqa, amma-ancaq
 almaq-götürmək, atmaq-tullamaq
 gödək-qısa, qoca- yaşlı
 arzu-istək, gözlük-çeşmək
 tez-sürətlə, asta-yavaş

146 “Dilotu yemək” frazeoloji birləşməsinin antonimi hansıdır?

- dilə gəlmək
 dil tökmək
 dilə-ağıza düşmək
 ağızına su alıb oturmaq
 dil-boğaza qoymamaq

147 Çoxmənalı sözlər nədir?

- Müxtəlif mənalı ayrı-ayrı sözlərdir.
 Eyni və ya yaxın mənalı sözlərdir.
 Yazılışı və deyilişi eyni, lakin mənaları müxtəlif olan sözlərdir.

- Əsas mənə ilə bağlı əlavə mənə də bildirən sözlərdir.
- Əks mənalı sözlərdir.

148 Sinonim və antonimlər üçün ortaq xüsusiyyət hansıdır?

- bir- biri ilə müəyyən bağlılığı olan sözlərdən təşkil olunmaq
- bir-birinə əks mənalı bildirmək
- bir-birinə yaxın mənalı bildirmək
- eyni nitq hissəsinə aid sözlərdən ibarət olmaq
- eyni mənalı bildirmək

149 Hansı sözün müstəqil leksik mənası yoxdur?

- əmr
- maral
- lələ
- habelə
- dağ

150 “Qara” sözü hansı variantda məcazi mənada işlənmişdir?

- qara pişik
- qara torpaq
- qara parça
- qara gün
- qara portfel

151 “Yumşaq” və “sərt” sözləri hansı sırada həqiqi mənada işlənmişdir?

- yumşaq rəftar, sərt iqlim
- yumşaq cəza, sərt hərəkət
- yumşaq xasiyyət, sərt baxış
- yumşaq saç, sərt qaya
- yumşaq səs, sərt təbiət

152 Dialekt sözləri nədir?

- İxtisas, peşə ilə əlaqədar sözlərdir.
- Bir-birinə yaxın mənalı sözlərdir.
- Bir-birinə əks mənalı sözlərdir.
- Məhəlli xarakterli sözlərdir
- Nitqdə, əsasən, hamı tərəfindən işlədilən sözlərdir.

153 Biri neologizmdir:

- zərbəçi
- təxəllüs
- ləqəb
- fayl
- yenilikçi

154 “Arşı”, “güz”, “damu” sözləri aşağıdakı söz qruplarından hansına aiddir?

- terminlər
- neologizmlər

- dialekt sözləri
- köhnəlmiş sözlər
- alınma sözlər

155 Əsl Azərbaycan sözlərindən ibarət cərgəni göstərin:

- katib, kitabxana, Rəna
- bisavad, baməzə, narahat
- narazı, naşükür, bixəbər
- yurd, torpaq, oğul
- zülmkar, zalım, saat

156 Frazеoloji birləşməni seçin:

- fikrini bildirmək
- başını tərpətmək
- qolunu kəsmək
- ürəyini qırmaq
- arxayın olmaq

157 Sözlərdən yalnız biri omonim kimi işlənə bilər:

- atlas
- həyat
- qəzəl
- yağ
- altı

158 Sinonim sözlər cərgəsini göstərin:

- göz, qaş, baş
- həkim, hakim, sənəd
- ləpə, çay, dəniz
- hündür, yüksək, uca
- səhər, axşam, gündüz

159 Hansı sıradakı sözlər antonim deyil?

- küsmək-barışmaq
- ağarmaq-qaralmaq
- almaq-vermək
- yatmaq-qızarmaq
- açmaq-bağlamaq

160 Təkmənalı sözü göstərin:

- ağız
- qol
- burun
- ürək
- ayaq

161 Biz gündəlik nitqimizdə, əsasən, hansı sözlərdən istifadə edirik?

- neologizmlərdən

- terminlərdən
- dialekt sözlərdən
- ümumişlək sözlərdən
- alınma sözlərdən

162 Hansı omonimlər müxtəlif nitq hissələrinə aiddir? 1. bal, 2. tut, 3. çən, 4. top, 5. əqrəb, 6. yol

- 1,3,5
- 2,6
- 1,4
- 2,3,4
- 4,5

163 “Qarmonun dili” və “uşağın dili” birləşmələrindəki “dil” sözü aşağıdakılardan hansına aiddir?

- omonim
- çoxmənalı söz
- təkmənalı söz
- sinonim
- antonim

164 İsim hansı cümlə üzvü vəzifəsində işləyə bilər?

- xəbər
- tamamlıq
- mübtəda
- bütün cümlə üzvləri
- təyin

165 İsmə aid göstərilən əlamətlərdən biri səhvdir:

- Xəbərlilik (şəxs) şəkilçilərini qəbul edir.
- Mücərrəd və konkret olur.
- Əşyanın adını bildirir.
- Cümlədə ancaq mübtəda və tamamlıq vəzifəsində işləyə bilər.
- Hallandır.

166 İsmə aid halları qrammatik mənasına görə bir-birinin əksini təşkil edir?

- adlıq, təsirlilik
- yiyəlik, təsirlilik
- adlıq, yönlük
- yönlük, çıxışlıq
- yiyəlik, yerlik

167 Sadə ismi göstərin:

- baxış
- dilək
- qoruq
- yoxuş
- satış

168 Səhv fikir hansıdır? İsimlər....

- cümlənin xəbəri ola bilər.
- cümlənin mübtədası ola bilər.
- sifətləşə bilər.
- əşyanın tərzini bildirə bilər.
- kim?, nə? suallarına cavab verə bilər.

169 Sözlərdən biri toplu isim deyil:

- xalq
- naxır
- kütlə
- salxım
- sürü

170 Hansı söz mürəkkəb isim deyil?

- qaçaqaç
- vurhavur
- gəlhagəl
- dalbadal
- basabas

171 Mücərrəd mənalı ismi göstərin:

- gözlük
- qoruq
- bitki
- qorxu
- meydança

172 Konkret isimləri göstərin:

- dostluq, kədər
- düşüncə, duyğu
- sevgi, həyat
- ələk, ağac
- xeyirxahlıq, istək

173 Cəm şəkilçisi qəbul etməyən toplu isimləri seçin:1. əhali,2. ordu,3. camaat, 4. xalq, 5. millət

- 2.4
- 2.5
- 1
- 1.3
- 3.5

174 Verilənlərdən hansı mürəkkəb addır?

- adam olmaq
- Bakı şəhəridir.
- Ağasəlim
- 18 oktyabr
- Azəroğlu

175 Hansı cümlə xüsusi isimlə başlanır?

- Yerdən yerə çox fərq var.
- Yerdən götürdüyüm karandaş Sevilin idi.
- Yerdən danışmayın, əl qaldırın.
- Yerdən uzaqlaşan kosmik gəmi görünməz oldu.
- Yerdən ot dizə qədər qalxmışdı.

176 Hansı nümunədə isim mənsubiyyətə görə dəyişməmişdir?

- vərəqi
- evin
- kitabımız
- şagirdəm
- fikrim

177 Hansı sözdə birinci şəxsin təkinə aid mənsubiyyət şəkilçisi işlənmişdir?

- ustayam
- kaş gedəm
- balacayam
- anam
- getməliyəm

178 Qeyri-müəyyən yiyəlik halda işlənmiş isimlərdən birini müəyyən yiyəlik hala çevirmək olmur:

- dost rəyi
- Ələsgər şəri
- qrup rəhbəri
- müstəqillik arzusu
- dağ havası

179 Sözlərdən biri xəbərlilik (şəxs) şəkilçisi qəbul etmişdir:

- gözüm
- həkiməm
- sözləri
- könlüm
- anam

180 İsmın hansı halında olan söz xəbər vəzifəsində çıxış edə bilməz?

- yerlik
- çıxışlıq
- adlıq
- təsirlik
- yiyəlik

181 İsmə məxsus aşağıdakı şəkilçilərin sözlərə qoşulma ardıcılığını müəyyənləşdirin: 1. hal, 2. cəm, 3. xəbərlilik (şəxs), 4. mənsubiyyət

- 2,4,1,3
- 4,2,1,3
- 3,4,1,2
- 1,2,3,4
- 4,1,2,3

182 İsmın əsas xüsusiyyətlərinə aid doğru fikirlər hansılardır?1. İsimlər tək və cəm olur.2. Cümlədə yalnız mübtədə olur.3. Mənsubiyyətə görə dəyişir.4. Hallanır.5. İsimlər quruluşca yalnız sadə və mürəkkəb olur.

- 1.4
 1.3
 1,2,3
 1,3,4
 4.5

183 Feldən düzələn isimlərin cərgəsini göstərin:

- döyüş, yaylaq
 biçin, başlıq
 birlik, əki
 tanış, ələk
 qazma, zəriflik

184 Toplu isimləri göstərin: 1. çiçək,2. camaat,3. yoldaşlıq,4. ordu,5. tərə,6. göl,7. millət,8. torpaq,9. kol

- 1,5,7
 1,3,7,9
 2,3,4,5
 2,4,7
 1,3,7,9

185 Cəm şəkilçisi qəbul edə bilməyən bütün isimləri müəyyənləşdirin:1. dərslük, 2. həkimlik,3. mərdlik,4. sözlük,5. illik,6. gözlük

- 1,4,5
 1,4
 2,3,5
 2,3
 2,3,5,6

186 Basqın , yanğın, qırğın.....Məntiqi ardıcılığı tamamlayın:

- yorğun
 tutqun
 coşqun
 sürgün
 ötkün

187 İsmın çıxışlıq halına aid edilən fikirlərdən biri doğru deyil:

- Sonu "m" və "n" ilə bitən sözlərə qoşulduqda (-nan2) kimi tələffüz olunur.
 Omonim şəkilçi olan -dan2 şəkilçisi ilə düzəlir, kimdən?, nədən?, haradan? suallarından birinə cavab verir.
 Hərəkətin çıxış və başlanğıc nöqtəsini bildirir.
 Cümlənin ismi xəbəri ola bilmir
 Mənasına görə yönlük halın əksini bildirir.

188 Aşağıdakılardan hansı yalnız isim kimi işlənir?

- görüş
 barış
 vuruş

- satış
 alış

189 “Xəzər dənizi” birləşməsindəki asılı tərəfin morfoloji təhlilindəki səhvi tapın:

- təkdir
 xüsusi isimdir
 isimdir
 qeyri – müəyyən təsirlik haldadır
 konkret isimdir

190 Təsriflənən feillərlə əlaqəyə girməyən halı göstərin:

- yerlik
 yönlük
 adlıq
 yiyəlik
 təsirlik

191 Qeyri-müəyyən təsirlik hala aid edilən əlamətlərdən biri səhvdir:

- Həmişə təsirli feildən əvvəl gəlir.
 Nə? sualına cavab verir.
 Şəkilçisi yoxdur.
 II növ təyini söz birləşməsinin birinci tərəfi kimi işlənə bilər.
 Cümlədə vasitəsiz tamamlıq olur.

192 Hansı şəkilçi isim, sifət, say və əvəzlikdən isim düzəldə bilir?

- daş
 – qı 4
 – da2
 -lıq 4
 - çı4

193 Hansı şəkilçilər “meydan” sözüə qoşularkən fərqli tələffüz yaranır?1. cəm şəkilçiləri,2. yerlik hal şəkilçisi,3. yönlük hal şəkilçisi ,4. çıxışlıq hal şəkilçisi,5. birinci şəxsin təkinə aid mənsubiyyət şəkilçisi

- 1, 3
 2, 3
 1,4,5
 1,4
 2, 4

194 Neçə söz yalnız mənsubiyyət şəkilçisi qəbul etdikdə ikinci hecasındakı sait səs düşür?Boyun, sinif, zəhin, eyib,ətir, səbir, qarın, ağız, fəsil, fikir, sətir, burun.

- 8.0
 3
 6.0
 4.0
 7.0

195 “ Artıq tamah daş yarar, Daş qayıdar baş yarar. ”Cümlədəki isimlər hansı haldadır?

- yiyəlik
- adlıq və təsirlik
- adlıq
- təsirlik
- adlıq və yiyəlik

196 Hansı cümlələrdə mənsubiyyət şəkilçisi qəbul etmiş iki söz işlənmişdir? I. Vaqifin qardaşı kitabını bizə bağışladı. II. Vaqifin qardaşı bizə məktəbi göstərdi. III. Vaqifin qardaşı fəxrimizdir.

- I və II
- II
- I
- I və III
- III

197 “Ev” ismi hansı cümlədə adlıq haldadır?

- Evin divarları nəmdir.
- Evləri təmir etməyə başlamışdıq.
- Ustalar kənddə ev tikirlər.
- Kəndimizin evləri çiy kərpicəndir.
- Dostun evini dəyişir?

198 Səhv fikir hansıdır?

- Qeyri-müəyyən yiyəlik halda olan söz ayrılıqda heç bir cümlə üzvü ola bilməz.
- Mübtədə ancaq adlıq halda ola bilər.
- Təsirlik halda olan sözlər cümlənin xəbəri ola bilməz.
- Yerlik və çıxışlıq halda olan isimlər cümlənin yalnız tamamlığı və zərfliyi ola bilər.
- Yerlik halda olan söz qoşmalarla işlənə bilmir.

199 Aşağıdakı sözlər içərisində neçə a) düzəltmə və neçə b) mürəkkəb isim var? Qardaşlıq, söhbətçil, dördbucaqlı, seçici, dost-tanış, sürətli, qaraquş, çəmənlik, yanbayan, meşəbəyi, əməkdar, daşlıq, sahiləki

- a-8, b-5
- a-5, b-5
- a-4, b-4
- a-4, b-3
- a-6, b-4

200 “Neft” sözünün təsirlik halda işləndiyi cümlə hansıdır?

- Azərbaycan nefti çox ölkələrdə məşhurdur.
- Neft Daşlarında işləmək fədakarlıqdır.
- Azərbaycanın əsas sərvəti neftdir.
- Bakı nadir neft istehsal edir.
- Respublikamızdan xaricə xeyli neft daşınır.

201 İsmnin hansı hal şəkilçiləri II və III şəxslərin təkinə aid mənsubiyyət şəkilçiləri ilə omonimdir?

- adlıq və təsirlik
- yiyəlik və yönlük
- adlıq və yiyəlik
- yiyəlik və təsirlik
- təsirlik və çıxışlıq

202 Feildən düzələn isimləri göstərin:1. cızıq,2. artıq,3. qoruq,4. yozum,5. sönük,6. uçuq

- 1,2,5
 2,4
 1,2,3
 1,3,4
 4,5,6

203 Aşağıdakı şəkilçilərdən neçəsi isimdən isim düzəldir?-ç14 , -q14 , - daş, - iş4 , -ça 2,-qın4, -sız4

- 4.0
 2.0
 1.0
 3.0
 5.0

204 “Hissə komandiri kənd camaatı ilə görüşün sonunda əsgərlər adından and içdi ki, tezliklə işğal olunmuş torpaqlarımızı azad edəcəklər” cümləsində yiyəlik halda olan neçə söz var?

- 3.0
 2.0
 5.0
 4.0
 1.0

205 Sözlərdən neçəsi feildən düzələn isimdir?Qovurma, çalğı, meydanca, vurma, baxış, duyğu, kəskin,əzik, biçin.

- beşi
 üçü
 ikisi
 altısı
 dördü

206 “Üzümçülük rayonu” birləşməsində “üzümçülük” sözünün morfoloji təhlilindəki səhvi göstərin:

- Ümumi,mücərrəd isimdir.
 Başlanğıc forması: üzümçülük.
 İsimdir, nə? sualına cavab verir.
 Adlıq haldadır, təkdir.
 Düzəltmə isimdir.

207 “Bal tutan barmaq yalar” cümləsində isimlərin morfoloji təhlilindəki səhvləri göstərin:1. Hər ikisi quruluşca sadədir.2. Hər ikisi nə? sualına cavab verir.3. I adlıq, II təsirlik haldadır.4. Hər ikisi cümlədə mübtədər.5. Birincisi təsriflənməyən feillə, ikincisi isə təsriflənən feillə əlaqəyə girib.

- 2.4
 4.5
 1.2
 3.4
 1.3

208 “Yazıçılıq” sözünün morfoloji təhlili ilə bağlı yanlış fikri tapın:

- təkdədir.

- tərkibində üç dənə dörd cür yazılan şəkilçi var.
- sənət, peşə mənası bildirir.
- feildən düzələn isimdir.
- başlangıç formadadır.

209 İki cür yazılan şəkilçilərin tərkibində hansı saitlər işlənir?

- incə saitlər
- yalnız qapalı saitlər
- bütün saitlər
- a,ə saitləri
- açıq saitlərin hamısı

210 Ön şəkilçilər hansı cərgədədir?

- lar,-lıq,-laş,-la
- poli, -anti,-keş,-kar
- ar, -maz,-inca,-araq
- ba,-bi,-na,-anti
- mış,-ar,-acaq,-lb

211 Alınma şəkilçili söz hansıdır?

- şəhərli
- küləkli
- üzümçü
- nəğməkar
- sərinlik

212 Bir cür yazılan şəkilçini göstərin:

- ımız
- lı
- ın
- daş
- lar

213 “Əkinçilikdən” sözünün başlangıç formasını göstərin:

- əkinçi
- ək
- əkinçilik
- əkinçilikdən
- əkin

214 Morfologiyada nə öyrənilir?

- sözlərin mənşəyi
- yalnız sözün tərkibi
- söz birləşmələri və cümlələr
- sözün tərkibi, nitq hissələri və onların dəyişmə qaydaları
- yalnız nitq hissələri

215 Azərbaycan dilində sözün tərkibi neçə hissədən ibarət olur?

- 5
 3
 1.0
 2.0
 4.0

216 Nitq hissələri haqqında verilmiş fikirlərdən biri səhvdir:

- Əsas nitq hissələrinin həm leksik, həm də qrammatik mənası olur.
 Bütün nitq hissələri suala cavab verir.
 Sözlər daşdıqları leksik-qrammatik mənaya görə nitq hissələrini əmələ gətirir.
 Nitq hissələri dilçiliyin morfolojiya şöbəsində öyrənilir
 Köməkçi nitq hissələri yalnız qrammatik mənaya malikdir.

217 Sözlərdən hansı digərləri ilə eyniköklü deyil?

- işçi
 işsiz
 işarə
 işcil
 işlək

218 “Qaç” sözünə qoşula bilən aşağıdakı şəkilçilərdən hansılar leksik şəkilçilərdir? 1. –qın, 2. –ış, 3. –dı, 4. –ır, 5. –ağan

- 1,4,5
 2,3,5
 1,2,5
 1,3
 3,4

219 Başqa dillərdən Azərbaycan dilinə hansı şəkilçilər keçmir?

- bir cür yazılan şəkilçilər
 qrammatik şəkilçilər
 leksik şəkilçilər
 isimdən sifət düzəldən şəkilçilər
 ön şəkilçilər

220 Hansı cərgədəki sözlər eyniköklüdür?

- başçı, başlamaq, başlıq
 ovçu, ovlaq, ovuc
 gülüş, güllük, güldan
 bağça, bağırıtı, bağlamaq
 gözük, gözəl, gözləmək

221 “Kitabxanadakıları” sözünün başlanğıc formasını göstərin:

- kitabxana
 kitabxanadakı
 kitabxanadakılar
 kitab
 kitabxanada

222 Hansılar sadə sözlərdir?1. bürkü,2. seçki,3. əski,4. ölçü,5. tülkü,6. içki

- 1,3,5
 2,3,5
 1,3,6
 3,4,6
 1,2,5

223 Alınma şəkilçilər haqqında hansı fikir düzgündür?

- Dilimizə yalnız fərdən isim düzəldən şəkilçilər keçə bilər.
 Yalnız leksik şəkilçilərdən ibarət olub, bir cür yazılır.
 Dilimizdə yalnız fars dilindən alınma şəkilçilər işlənir.
 Həm leksik, həm də qrammatik şəkilçilər alınma ola bilər.
 Dörd cür yazılır.

224 Qrammatik şəkilçilərdən sonra da işlənə bilən leksik şəkilçilər hansılardır?

- ça2, -ca 2, -lan2
 – gil, -dakı 2, - k14
 –la2, - ağan, - əyən
 –cıl4, -qan,- kən
 –ma 2,- iş4, -ban

225 “Düzgünlük” sözünün kökü hansı nitq hissəsidir?

- isim
 feil
 ədat
 əvəzlik
 sifət

226 Başlanğıc formada olan sözləri göstərin:1.ovçuluq, 2. buruqları,3. zavodların,4. bağbanın,5. qardaşlıq,6. məktəblilərə,7. güldandakı,8. evdarlıq

- 1,5,6,7
 1,5,7,8
 1,2,3,4
 2,3,4,5
 1,4,5,6

227 –gil, - sız, - k1, -dakı şəkilçiləri ilə bağlı fikirlərdən hansılar səhvdir?1. Leksik şəkilçilərdir.2. Hamısı dörd cür yazılan şəkilçilərdir.3. Qrammatik şəkilçi kimi də istifadə etmək olar.4. Sözə qrammatik şəkilçilərdən sonra da qoşula bilərlər.5. Şəkilçilərdən biri həm isim, həm də sifət düzəldə bilər.

- 2,3,4
 2,3
 1,4,5
 1,2,3
 2,3,5

228 Dağıntı, dağılmaq, yapış....Məntiqi ardıcılığı tamamlayın :

- gözlə
 saxla

- çöküntü
- tikinti
- başla

229 Sözlərin neçəsi mürəkkəb isimdir? Qiraətxana, meşəliklər, heyvandarlıq, mehmanxana, gündəlik, günəbaxan, qaratikan, qəhrəmanlıq, xeyirxah, qardaşlıq.

- 7.0
- 2.0
- 3.0
- 5.0
- 4.0

230 Tərkibindəki sözlərdən birincisi qeyri-müəyyən yiyəlik hal, ikincisi isə mənsubiyyət şəkilçili isimlərdən yaranmış mürəkkəb sözü göstərin:

- beşmərtəbə
- qaratoyuq
- balıqqulağı
- günəbaxan
- əliaçıq

231 Hansı cərgədəki şəkilçiləri “uç” felinə artırmaqla düzəltmə isimlər yaratmaq olar?

- uq, -ur
- uş, -qun
- ucu, -ar
- an, -aq
- uş, -ul

232 Bu sözlərdən neçəsi say, həm də zərf kimi işlənə bilir: çox, bir, on, bir qədər, bir çox, az, xeyli, az-cox, bir az, bir-bir, birə- beş, yüzlərlə

- 6.0
- 7
- 4.0
- 5.0
- 3.0

233 Hansı sıra sayının yazılışı səhvdir?

- V
- 5-inci
- 5)
- 5 -ci
- Beşinci

234 Biri say deyil:

- on-on beş
- birgə
- çoxlu
- yüzlərcə
- xeyli

235 Həm hal, həm də mənsubiyyət şəkilçisi qəbul etmiş sayı göstərin:

- beşlərə
- beşincilərə
- beşlərim
- beşincilərimin
- beşlərdə

236 Hansı sifətdə vurğu son hecaya düşür:

- körpəcə
- qurquru
- publika
- uzunsov
- qırmızımtıl

237 “Pisə pis demişəm, yaman demişəm, Yaxşıya yaxşılıq etmişəm hər gün” Şeir parçasında neçə sifət var?

- 5.0
- 1.0
- 2.0
- 3.0
- 4.0

238 “Çadırdakılar qocanın qızıl saatına diqqətlə baxırdılar” cümləsində neçə sifət işlənmişdir?

- 5.0
- 2.0
- 5
- 4
- 3

239 Uyğunluğu gözləməklə məntiqi ardıcılığı tamamlayın: Dünənki, bildirki,.....

- sabahkı
- həminki
- bizimki
- əlindəki
- sizinki

240 İsimləşmiş sifətə aid xüsusiyyət deyil:

- təyin ola bilməmək
- morfoloji cəhətdən isim sayılmaq
- ismə məxsus bütün hal, cəm, mənsubiyyət, şəxs, xəbərlilik şəkilçilərini qəbul edə bilmək
- cümlədə mübtədə, tamamlıq, xəbər olmaq
- sifətin suallarını tamamilə itirmək

241 Cümlələrdən birində sifətə yalnız “hansı” sualını vermək olar:

- Armudu stəkanı xoşlamadım.
- Dünənki hadisə bizi bərk qorxutdu.
- Doğru söz acı olar.
- Qabiliyyətli tələbə hamının fəxridir.
- Yaxşı oğul nə edər ata malını.

242 Cümlələrdən birində say təyin vəzifəsindədir:

- Min yeyənin olsun, bir deyənin olmasın.
- İkiyə bölünməkdən elə qorxmuşam, çöpü də ikiyə bölmərəm daha.
- Birdən qapı döyüldü.
- Onuncuları qarşıda imtahan gözləyir.
- Yeddi gün bir həftədir.

243 Omonim olan sayları seçin:1. əllinci,2. min,3. qırx,4. doxsan,5. yüz,6. səksən,7. otuz

- 2,5,6
- 4,6,7
- 2,3,6
- 1,2,7
- 3,4,5

244 Numerativ sözlər hansı cümlədə işlənib?

- Toyugun qıçı birdir ki, bir.
- İgid bir qaşığı qandan qorxmaz.
- İki qılınc bir qına sığmaz.
- Dəvə bir xəyal edər, sarvan iki.
- Hər gecənin bir gündüzü var.

245 “Oğlanın üzü və əli qapqara, saçı isə qıvrım idi” cümləsindəki sifətlərin morfoloji təhlili ilə bağlı səhv haradadır?1. Hər ikisi sadə sifətdir.2. Biri çoxaltma dərəcəsidir.3. Biri təyin, ikincisi isə xəbərdir.4. Zahiri görkəm bildirirlər.5. Biri sadə, biri mürəkkəb sifətdir.

- 4.5
- 1,2
- 3.5
- 3.4
- 2,4

246 Aşağıdakılardan biri nitq hissələrinə görə digərlərindən fərqlənir:

- zorbaca
- balaca
- ürəyiaçıq
- cahil
- gəlincə

247 Sözlərdən biri sifət deyil:

- qısqanc
- qaçağan
- burulğan
- qabaqcıl
- gəzəyən

248 Aşağıdakılardan birini mürəkkəb sifət kimi işlətmək olmaz:

- növbənöv
- dilbədil
- rəngarəng

- yanbayan
 cürbəcür

249 Hansı cümlədə “o” əvəzliyi ismin yerində işlənib?

- Elə o halda danışmaqdan doymurdu.
 O, həmişə səliqəlidir.
 O kitab mənimdir.
 O günləri unutmaq olarmı?
 İndi də o ağac keçmiş günlərinin yadigarı kimi əzizləndirdi.

250 Təyini əvəzlik hansı cümlədədir?

- Atası qızını hec kimə vermir.
 Özgə atına minən tez düşər.
 Kimsə kimsənin nəсібini yeməz.
 Hər ağlar gözlüyə aşıq deməzlər.
 Çox o yan- bu yan elədilər.

251 Hansı əvəzlilər yalnız mənsubiyyət şəkilçisi qəbul edəndən sonra hallanır?

- o, bu, həmin
 elə, belə, bəzi
 bütün, filan
 hamı, hərə, hər şey
 kim isə, nə isə

252 Aşağıdakı cümlələrdə əvəzlilərdən hansı fəli əvəz etmişdir?

- Mən sizə nə etmişəm ki, siz mənə belə baxırsınız?
 Özüm özümdəki qüdrətə heyran qaldım.
 Belə şirin balanı , görəsən, sevməyən var?
 Kim deyir ki, bu ölkədə qonağam mən.
 Mən vətənim – Azərbaycanı çox sevirəm.

253 Hallana bilən qeyri-müəyyən əvəzlilər verilmiş variantı göstərin:

- nə isə, kim isə, hər
 biri, hamı, hər şey
 siz, belə, elə, bəzi
 hərə, hamı, kim isə
 hər biri, heç kəs, kim isə

254 Zərfi əvəz edən əvəzlik hansı cümlədədir?

- Kimsə təkbəşinə bu işin öhdəsindən gələ bilməz.
 Mən səninlə birgə bu yolu gedəcəyəm.
 Nə vaxt təzə binaya köçəcəyik?
 Sənin nə dediyini ayırd edə bilmədim.
 Elə mən də bunu deyirdim.

255 “Ay özünü bəyənmiş, qoy səni el bəyənsin” cümləsində əvəzliyin hansı növü işlənmişdir?

- şəxs, sual
 təyini, qeyri-müəyyən

- təyini, sual
- təyini, şəxs
- qeyri-m uayy n , şəxs

256 Biri məntiqi pozur:

- hər şey
- ora
- siz
- kimi
- n  etdi?

257 Nümunədə əvəzlik hansı nitq hissəsinin yerində işlənib?  z  də Aynur ni axtarmağa getdi.

- zərf
- bağlayıcı
- isim
- sifət
- say

258  v zlkl ri seçin: 1. onun, 2. bizimki, 3. haranız, 4. hər vaxt, 5. bütün, 6. filan

- 1,4,5,6
- 2,4,6
- 1,2,3,5
- 1,3,5,6
- 2,3,5,6

259 Biri icbar növdədir:

- sındır
- baxdır
- qaldır
- yoldur
-  atdır

260 Hansı cümlədəki feil icbar növdə deyil?

- Ota ı qızdırdım.
- M ktubu yazdırdım.
- H y t  su   kdirdim.
- Düşməni sildirdim.
- Qapını a dırdım.

261 Hansı cümlənin xəbəri təsirli feildən d z lib təsirli olaraq qalan qayıdış növ feillə ifadə olunub?

- Əli darandı.
- Əhməd geyindi.
- Yağış kəsildi.
- G l açıldı.
- Duman   kildi.

262 Hansı cümlənin xəbəri   xsiz növ feillə ifadə olunmuşdur?

- Məktub sahibinə çatdırıldı.

- İndi belə şeylərə çox əhəmiyyət verilir.
- Qapı taybatay açıldı.
- Düşməni geri çəkildi.
- Arif də yaxşı oxuyurdu.

263 Bu əlamətlərin biri feilin məchul və şəxssiz növləri üçün ortaq ola bilməz:

- əsasən, – 114 şəkilçisi ilə düzəlirlər.
- Təsirli feildən düzəlirlər.
- Şəxssiz feillər həmişə, məchul feillər isə əksərən üçüncü şəxsin təkində işlənilir.
- Hər ikisinin subyekti itir.
- Təsirsiz olurlar.

264 Verilən nümunələrdə feilin hansı qrammatik mənə növü işlənmişdir?
Döymək, döyüşmək, döyünmək, döyülmək, döydürmək

- məlum
- şəxssiz
- qayıdış
- icbar
- məchul

265 “Uşaq yuyundu. Anası ilə görüşdü. Xoş, məzəli sözləri ilə onu güldürdü”. Verilmiş cümlələrdə feilin hansı mənə növlərinə aid nümunələr vardır?

- qayıdış, şəxssiz, icbar.
- məlum, məchul, icbar
- məlum, qayıdış, icbar
- məlum, qarşılıq-birgəlik, icbar
- qayıdış, qarşılıq-birgəlik, məlum

266 Bu əlamətlərdən biri feilin məchul və qayıdış növləri üçün ortaq ola bilməz:

- Hər ikisi təsirli feillərdən düzəlir.
- Hər ikisində subyekt itir, obyekt subyekti əvəz edir.
- Bu növ feillərin xəbər kimi işləndiyi cümlənin mübtədası olur.
- Bu növlərə düşən feillər təsirsiz olur.
- Hər ikisi – 1n4, -114 şəkilçilərinin köməyi ilə düzəlir.

267 Hansı cümlədə şəxssiz feil işlənib?

- Rəqib rinqin o biri küncünə çəkildi.
- Belə şeylərə indi fikir verilmir.
- O, plana vaxtında əməl etdi.
- Plan vaxtında yerinə yetirildi.
- Qapı qəfildən döyüldü.

268 Aşağıdakı cümlələrin hansında feil qarşılıq- birgəlik növdədir? 1. Rəfiqələr bir-birini qucaqladılar. 2. Rəfiqələr qucaqlaşdılar. 3. Rəfiqələr qucaqlaşmadılar.

- 1 və 2
- 2 və 3
- Hamısında
- 2.0
- 3.0

269 Aşağıdakı şəkilçilərdən biri felin üç qrammatik mənə növünün yaranmasında iştirak edir:

- ır
- ıl
- ış
- dır
- malı

270 Hansı feillər qarşılıq – birgəlik növdə deyil?1. görüşmək,2. çalışmaq,3. qırışmaq,4. gülüşmək,5. alışmaq,6. mələşmək,7. küsüşmək

- 1.7
- 2,3,5
- 4,5,7
- 1.5
- 3.6

271 – ma, (-mə) inkar şəkilçisinə aid edilmiş fikirlərdən biri yanlıştır:

- İndiki və qeyri-qəti gələcək zamanlarda işləyərkən öz saitini itirir.
- Yalnız feillərlə işləyir.
- Feillərdən isim əmələ gətirə bilir.
- Vurğusuzdur.
- Felin lazım şəkli ilə işləyə bilmir.

272 Məntiqi ardıcılığı tamamlayın....Açar, kəsər, çapar,....

- qaçar
- dəyər
- hədər
- apar
- gələr

273 Məntiqi ardıcılığı tamamlayın....Qarışmaq, danışmaq....

- görüşmək
- barışmaq
- yazışmaq
- vuruşmaq
- çəkişmək

274 Hansılar sifətdən düzəlmiş feildir?

- saçlamaq, qaralamaq
- hənrləmək, həyasızlaşmaq
- ağlamaq, köçürmək
- qalınlaşdırmaq, qızıqdırmaq
- parlamaq, pörtləmək

275 Biri nitq felidir.

- mışıldamaq
- mızıldamaq
- gülümsəmək
- danırmaq

maraqlanmaq

276 Üçüncü şəxsin təkində şəxs şəkilçisi qəbul etməyən feil zamanlarını müəyyənləşdirin: I. nəqli keçmiş zaman. II. şühudi keçmiş zaman. III. indiki zaman. IV. qəti gələcək zaman . V. qeyri – qəti gələcək zaman

- II, V
 III, IV, V
 I, IV, V
 I, IV
 II, III, V

277 Mətnə felin hansı şəkilləri işlənmişdir? “İşdə sənə nə deyiblər, deyiblər, Evə qəldin danış bir az, gül bir az” (N. Həsənzadə)

- xəbər, arzu, şərt
 əmr, arzu, xəbər
 xəbər və əmr
 şərt və lazım
 vacib və xəbər

278 Felin hansı təsriflənən şəkilləri birinci şəxsin cəmində görünüşcə eyni olur? 1. xəbər şəkli, 2. arzu şəkli, 3. vacib şəkli, 4. əmr şəkli, 5. lazım şəkli

- 3.5
 2.4
 1.4
 2.3
 4.5

279 Felin mürəkkəb şəkilləri işlənmiş cümlələri göstərin: 1. Sərdar gecə bizdə qaldı. 2. Bu səsələr içində mənim də öz səsim olmalıdır. 3. Qanadı sınımış quş da uçarmış. 4. Şair, nə tez qocaldın sən. 5. Yenə o bağ olaydı. Yenə yığışaraq siz o bağa köcəydiniz.

- 2,4
 1,5
 3,5
 1,4
 2,3

280 Feillərdən birini həm şühudi keçmiş zaman, həm də xəbər şəklinin hekayəsi kimi izah etmək mümkündür:

- silirdi
 yandırdı
 qudurdu
 aparardı
 bitirdi

281 Hansı cərgədəki söz felin sadə şəklində deyil?

- almışım
 alınmalıdır
 alırdınız
 aldım
 alsanız

282 Hansı sözdə - ır4 şəkilçisi həm indiki zaman, həm də təsirsiz feli təsirli felə çevirən şəkilçi kimi çıxış edə bilər?

- alır
- uçar
- biçir
- yeyir
- görür

283 Hansı cümlələrdə həm hal, həm də mənsubiyyət şəkilçisi qəbul etmiş məsdərlər vardır?1. Görüşməyimizdən bir həftə sonra getdi.2. Atam tapşırırdı ki, dərəcə keçirməyim.3. O, yaxşı oxumağımız üçün heç nəyi əsirgəməirdi.4. Deməyindən belə çıxır ki, heç nədən xəbəri yoxdur.

- 3,4
- 2,4
- 1,2
- 1,4
- 1,3

284 Hansı cümlələrdə məsdər həm mənsubiyyət, həm hal şəkilçisi qəbul etmişdir?1.Ora getməkdən yorulmuşam.2.İşləməyindən belə görünür ki, zəhmətkeş adamdır.3.Belə gözəl yazmağı kimdən öyrənmişəm? 4.Oxumağına söz ola bilməz.5.Sizin bu barədə susmağınız mənə təəccüblü gəlir.

- 2,4
- 1,2
- 3,5
- 2,5
- 3,4

285 “Onların belə danışmaqlarına baxmayın” cümləsində işlənmiş məsdərdə onun üçün səciyyəvi olmayan hansı cəhət özünü göstərir?

- Hallanıb.
- Mənsubiyyətə görə dəyişib.
- Yiyəlik halla əlaqəyə girib.
- Cəmlənib.
- Üçüncü növ təyini söz birləşməsinin II tərəfi kimi işlənib.

286 Hansı cümlələrdə feli sifətlər isimləşmişdir?1.Əziləni müdafiə etmək nəcib insanların xüsusiyyətidir.2.İncidilən insanlara kömək etməliyik.3.Qaçanı qovmazlar.4.Müdafiə olunan tərəf rahat nəfəs aldı.5.Yıxılanı vurmazlar.6.Calışqan həmişə uğur qazanar.

- 2,4,6
- 1,3,5
- 1,2,5
- 2,3,6
- 1,4,5

287 Hansı cümlələrdə feli bağlama vardır?1. Oxuyanlar tələbədirlər.2. Bütün bunları düşündükçə beyin dumanlanırdı.3. Qurbətdə xan olunca, vətəninə dilən göz.4. Közərən ocaq gözətçinin yaxında olduğunu xəbər verirdi.

- 2,4
- 1,4
- 2,3

- 1.2
 3.4

288 Cümlələrin birində feli bağlama işlənməyib:

- Evə yaxınlaşanda nəbzi daha həyəcanla vurmağa başladı.
 Baba səliqə ilə doğranmış çörəyi boşqaba yığdı.
 Buludlar çəkilər-çəkilməz dağı boz duman bürüdü.
 Yağış kəsilməyincə mağazadan çıxmadıq.
 O, ətrafa baxa-baxa yola çıxdı.

289 – 1b4 şəkilçisi ilə düzələn feli bağlamalara aid edilmiş xüsusiyyətlərdən biri səhv göstərilmişdir:

- 1b4 şəkilçisi nəqli keçmiş zamanla qrammatik omonimdir.
 Bu şəkilçi ilə düzələn feli bağlamalara “idi” hissəciyi artırmaq olur.
 İşin əsas feildəki işdən əvvəl icra olunduğunu bildirir.
 Daha çox əsas feildəki hərəkətin tərzini və səbəbini bildirir.
 – araq2 şəkilçili feili bağlamalarla qrammatik cəhətdən sinonimdir.

290 Hansı fikir səhvdir?

- arkən2 şəkilçisi daha çox zaman bildirir.
 – madan2 şəkilçisi hərəkətin tərzini ilə yanaşı, zamanını da bildirir.
 – 1b 4 yalnız feli bağlama şəkilçisi kimi işlənir.
 Bəzi feli bağlama şəkilçilərində sinonimlik vardır.
 – madan 2 vurğusuz şəkilçidir.

291 Hansı xüsusiyyət felin təsriflənməyən formalarının üçünə də aiddir?

- Hər üçü cümlənin baş üzvləri vəzifəsində işləyə bilər.
 Cümlənin xəbəri vəzifəsində işləyə bilərlər.
 Hər üçü hallana bilir və mənsubiyyətə görə dəyişir.
 İki nitq hissəsinin əlamətlərini daşıyırlar.
 Hər üçü zaman anlayışı ifadə edir.

292 “Qandırmaq” və “qanatmaq” feilləri haqqında səhv fikirləri seçin: 1. Hər ikisi təsirli feildir. 2. Hər ikisi feildən əmələ gəlmişdir. 3. Eyniköklü sözlərdir. 4. Hər ikisi icbar növdədir. 5. Hər ikisi quruluşca düzəltmədir.

- 2.4
 3.4
 1,2
 2.3
 4.5

293 “Hava get-gedə saflaşdı” cümləsində felin təhlilindəki səhvləri göstərin: 1. Sifətdən düzələn feildir. 2. Təsirli feildir. 3. Qarşılıq – birgəlik növdədir. 4. – ır indiki zaman şəkilçisidir. 5. – dı feil şəkillərinin rəvayətinin əlamətidir.

- 1,3,5
 2,4,5
 2,3,5
 1,2,4
 1,3,4

294 “Körpənin yanağı qızarmışdı” cümləsində feil haqqında verilən düzgün fikirləri müəyyənləşdirin: 1. Sadə feildir.2. Qayıdış növdədir.3. Təsirsizdir.4. Şühudi keçmiş zamandadır.5. Xəbər şəklinin hekayəsindədir.

- 1,3,4
 1,3,5
 1,2,4
 2,5
 2,4

295 “Çalağan göydə dolanar, cücənin ürəyi bulanar” cümləsindəki feillər haqqında deyilənlərdən hansılar düzdür?1. Hər ikisi düzəltmə feildir.2. Hər ikisi hal- vəziyyət bildirir.3. Biri düzəltmə, digəri isə frazeoloji birləşmədir.4. Hər ikisi təsirli feildir.5. Hər ikisi təsdiq feildir.

- 1,2,4
 3,5
 1,2,3
 3,4
 1,5

296 “Uşaq tək qaldığı üçün sıxılırdı” cümləsində təsriflənən felin morfoloji təhlilindəki səhvləri göstərin:1. Sifətdən düzəlmiş feildir.2. Təsirlidir.3. Qayıdış növdədir.4. Şühudi keçmiş zamandadır.5. Xəbər şəklinin hekayəsindədir.

- 1,3,5
 1,2,4
 1,3
 2,3,5
 2,4

297 “Göndərildi” felinin morfoloji təhlilindəki səhvləri göstərin:1. Məchul növdədir.2. Üçüncü şəxsin təkindədir.3. Quruluşca sadədir.4. Təsirlidir.5. Şühudi keçmiş zamanda işlənilib.6. Xəbər şəklinin hekayəsindədir.

- 2,3,6
 3,4,6
 2,4,6
 1,3,4
 2,4,5

298 Hansı cümlələrdə feli sifət isimləşmişdir?1. Çoxlu görülməsi işlərimiz var.2. Keçmiş olmayanın gələcəyi də olmaz.3. Bu bayramda bütün küsülülər barışıq.4. Mərasimə gələnlər qardaşının yaxın dostları idi.5. Hamı onun təzə yazdığı kitabı tərifləyirdi.6. Bildiklərimin hamısını ona ətraflı danışdım.

- 2,3,6
 1,3,5
 2,4,6
 1,2,5
 1,4,5

299 Hansı cümlənin xəbəri feli sifətlə ifadə olunmayıb?

- Qarpızların bir qismi yetişməmiş idi.
 O, bu işdən əl çəkməlidir.
 Çay soyuyub, içməlidir.
 Bu film olduqca gülməlidir.
 Aldığım alma yeməli idi.

300 Hansı cümlədə məsdər mənsubiyyətə görə dəyişmişdir?

- Rəisdən sonra hamı çıxış etmək istəyirdi.
- Onun bu məclisə gəlməyi çoxlarını sevindirdi.
- Ərəb əlifbası ilə yazdığı qardaşından öyrənmişəm.
- Açıq havada gəzməyin faydası çoxdur.
- Uşağın şeir oxumağa çox həvəsi var.

301 “İndi, bayaq” sözləri zərfin hansı mənə növünə aiddir?

- zaman
- səbəb
- tərz-i-hərəkət
- yer
- kəmiyyət

302 Zərf kimi verilənlərdən biri səhvdir:

- kənddən
- ora
- irəli
- içəri
- aşağı

303 Saydan düzələn zərfləri göstərin:

- birdən, çoxdan
- şəxsən, dahiyənə
- qəfildən, daxilən
- ucadan, qəsdən
- hərdən, astadan

304 Zərflərdən biri mənə növünə görə digərlərindən fərqlənir:

- gözucu
- çəpəki
- cəld
- yuxarı
- asta-asta

305 Hansı cərgə defislə yazılan zaman zərflərindən ibarətdir?

- səhər-səhər, indi-indi, ara-sıra
- dəstə-dəstə, ara-sıra, ora-bura
- az-çox, birə-beş, qabaq-qabağa
- üz-üzə, sağa-sola, dala-qabağa
- əyri-əyri, yan-yana, qeyri-ixtiyari

306 “Uşaqlar bu gün xeyli çalışdılar” cümləsində zərfin hansı mənə növləri işlənmişdir?

- zaman, tərz-i-hərəkət
- zaman, miqdar
- zaman, yer
- yer, miqdar
- tərz-i-hərəkət, yer

307 Miqdar zərfi olan cümləni göstərin:

- Həyətdə xeyli işləmişdim.
- Deyilənlər barədə çox fikirlər söyləndi.
- Meydana yüzlərlə adam toplaşmışdı.
- Çoxlu meyvə aldım.
- Biz xeyli ağac əkdik.

308 Hansı düzəltmə söz zərfdən yaranıb?

- hamarlamaq
- geriləmək
- yerləşmək
- zarafatyana
- cəpəki

309 Zərfdən düzələn sözü göstərin:

- tezdən
- anbaan
- dəlicəsinə
- yuxarı
- dostyana

310 Tərzi- hərəkət zərflərinin sayını müəyyən edin: Ehmalca, aybaay, təəccüblə, hiyləgərcəsinə, uzaq, irəli, vaxtilə, axşamtərəfi, ötəri, əvvəl, xeyli, sürətlə.

- 8.0
- 7
- 6.0
- 5.0
- 3.0

311 “Əvvəl” sözü hansı cümlədə zərfdir?

- Kimdən əvvəl gəlmisən?
- Səndən əvvəl gəlmişəm.
- Qonşu məndən əvvəl gəldi.
- Əvvəl sən, sonra mən gələrəm.
- Sözü nü deməmişdən əvvəl gedərsən.

312 Zərf olan cümləni tapıb göstərin:

- Qırmızı-qırmızı almalar adama gəl-gəl deyirdi.
- Onun hörməti artmışdı.
- Müəllim yaxşı tələbələri qiymətləndirdi.
- Cavad hiyləgərcəsinə gülümsəyirdi.
- Gözlərini qırpmadan bir nöqtəyə baxırdı.

313 Hansı cümlədə yer zərfi işlənmişdir?

- Xəstə günü -gündən zəifləyirdi.
- Kəşfiyyatçılar meşəni axtardılar.
- Biz axşam qonaqları qarşılayacağıq.
- İrəlidə xeyli adam dayanmışdır.

- Azərin atası Türkiyədə işləyir.

314 Hansı cümlədə zərf var?

- Yalnız sən mənə kömək edə bilərsən.
 Bүgүnkü söz sabahkı sözün körpüsüdür.
 Builki sərçə bildirkinə cik-cik öyrədir.
 Sən bu işi həvəslə görmüsən.
 Bilməsən, bir biləndən soruş.

315 “Birə-beş, azdan-çoxdan” sözləri zərfin hansı mənə növündədir?

- səbəb
 zaman
 tərz-i-hərəkət
 miqdar
 yer

316 “Həmişə dərsə hazır olmaq lazımdır” cümləsində “həmişə” sözü hansı nitq hissəsidir?

- feil
 sifət
 isim
 zərf
 say

317 Tərz-i-hərəkət zərfini tapın:

- yavaşca, soyuqdan
 az, xeyli
 irəli, aşağı
 sürətlə, igidcəsinə
 istidən, hünərlə

318 Düzəltmə zərflər cərgəsini göstərin:

- aşağı, gec-tez
 ucadan, indi
 bərkdən, irəli
 şairanə, çəpəki
 dünən, bayaq

319 Zərf düzəldən şəkilçi hansıdır?

- madan 2
 – ıq4
 –ın 4
 – casına 2
 –k1 4

320 Aşağıdakı cümlələrin birində zərf işlənmişdir:

- İnsan! O, müqəddəs bir kainatdır.
 Açılmış səhərin ala gözləri.
 Günəş şəfəqlərlə bəzəyir yeri.

- Mən orada olmasam, çətin olacaq.
- Mühəndis qız iş yerinə gələndə saat iki idi.

321 Mürəkkəb zərfləri seçin:

- acgöz, üzüyuxarı, ürəyiaçıq
- sakit-sakit, kələ-kötür, gec-tez
- növbənöv, rəngarəng, cürbəcür
- yanbayan, üzbəüz, günbəgün
- qaçaqaç, vurhavur, qovhaqov

322 Zərf kimi verilənlərdən biri səhvdir:

- üzbəüz
- yuxarı
- əvvəl
- hara
- arxa

323 Sadə zaman zərfini seçin:

- hərdən
- xeyli
- asta
- bildir
- tamamilə

324 “Fikrət Kamilə çəpəki baxdı” cümləsində zərfin məna növünü göstərin:

- miqdar
- yer
- zaman
- tərz-i-hərəkət
- səbəb

325 Həm sifət, həm də zərf kimi işlənə biləcək sözləri seçin: 1. qışda ,2. gecə,3. göy,4. iti,5. bu,6. gözəl,7. möhkəm,8. çox,9.yaxşı

- 4,5,6
- 3,5,7
- 1,3,5,6,8
- 4,6,7,9
- 2,4,6,7

326 Hansı sözlərdə - dan2 leksik şəkilçidir?1.qəsdən,2. bərkdən,3. çoxdan,4. hərdən,5. əzələdən,6. dayanmadan, 7. odundan

- 3,4,5,6
- 1,2,5
- 1,2,3
- 2,3,4
- 4,6,7

327 Defislə yazılan mürəkkəb zərf hansıdır (defislər buraxılmışdır)?

- qıpqırmızı
- gileygüzar
- həndəvər
- teztez
- coşubdaşma

328 Hansı cümlədə - la2 zərf düzəldən şəkilçidir?

- Akiflə Fərid qardaşdır.
- Qoca nəfəsini güclə alırdı.
- Atamla mən bu işə çoxdan başlamışıq.
- Onunla açıq danışmaq lazımdır.
- Əli ilə vacib işim var

329 Yer zərflərindən ibarət cərgə hansıdır?

- Bakıda, Gəncədə, Şəkiddə
- içəridə, yuxarıda, burada
- el-obada, istidə, soyuqda
- bizdə, həyətdə, otaqda
- evdə, işdə, bağda

330 Düzəltmə tərz-i-hərəkət zərflərini göstərin:

- sərin, həyəcanlı
- sürətlə, beləcə
- qələmlə, əvvəlcə
- salamat, irəli
- cəld, sonra

331 Miqdar zərfi hansı cümlədədir?

- Az ilə çoxun oyunu olmaz.
- Təkdən bir çəki səsi eşidilirdi.
- Adam min acını unudar bir şirinin xatirinə.
- Ağacın qurdu özündən olmasaydı, çox yaşayardı.
- Aclıq bir il gedər, minnət min il.

332 Yavaş-yavaş, taybatay, xıslın-xıslın...

- yalan
- sakit
- ağlamaq
- hissə-hissə
- dostcasına

333 Məntiqi ardıcılığı tamamlayın: Hələ, indi,...

- dərhal
- ildə
- hərdən bir
- hərdən
- ara-sıra

334 Hansı cümlədə yer zərfi işlənmişdir?

- Məktəbin həyətində yaman səs-küy vardı.
- Meşədə quşlar cəh-cəh vururdu.
- Lalə Gəncədə yaşayır.
- İrəlidə onu nələr gözlədiyini bilmir.
- Kənddən gəlib.

335 Bəndlərdən birində zərf yoxdur:

- Ehmalca vurdum.
- Astaca gülümsündü.
- Türkcə danışmayın.
- Yamanca qoçaq idi.
- Yamanca qorxutdun məni.

336 Miqdar zərfi olan cümləni göstərin:

- Az adam tapılar ki, bu işi bilsin.
- Xeyli adam gəlmişdir.
- Dünən şiddətli külək əsirdi.
- Az danışmaq lazımdır.
- Mən bunu belə də düşünürdüm.

337 Zərf olmayan cümlə hansıdır?

- Əvvəl- axır buralardan köçüb gedəcəyəm.
- Oğlan oğrun-oğrun atasına baxırdı.
- Xəstə- xəstə dərəcə gəlmişən?
- Fikrət onun dalınca baxa-baxa qaldı.
- Qoca asta-asta gəlib kəndə çatdı.

338 Verilmiş sözlərdən biri zərf deyil:

- daxilən
- birdən
- ucadan
- şəhərdə
- xəstə-xəstə

339 Hansı suallar zərfin deyil?

- nə qədər?, nə dərəcədə?
- necə? , nə cür? , nə tərzdə?
- haraya?, hara?, haradan?
- hansı?, nəyə?, nə üçün?
- nə vaxt?, nə zaman?, haçan?

340 Hansı sıra isim və zərf kimi işlənən sözlərdən ibarətdir?

- doğru, tərəf, tək, səhər
- qabaq, sonra,əvvəl, bəri
- yaxşı, pis, aydın, işıqlı
- gecə, gündüz, sabah, axşam
- xeyli, çox, bir az, bir qədər

341 Bu sözlərdən biri yer zərfi deyil:

- aralıqda
- ortalıqda
- üzüaşaqı
- çinarlıqda
- bəri

342 Biri məntiqi pozur:

- geridəki
- aşağıdakı
- oradakı
- dünənki
- yuxarıdakı

343 Biri zərfdır:

- eldə
- necə
- səndə
- tez
- bayram

344 Verilmiş sözlərdən hansı zərf deyil?

- üzbəüz
- yanbayan
- aybaay
- qaçaqac
- ilbəil

345 Düzəltmə zərf hansıdır?

- birlik
- xalamgil
- qurğu
- həvəslə
- maraqlan

346 Qoşmalar ismin hansı halında işlənmirlər?1. yiyəlik,2. yönlük,3. çıxışlıq,4. təsirlilik,5. yerlik

- 1,2,3
- 4,5
- 2,4,5
- 2,3,5
- 2,3

347 Hansı cümlədə şərt bağlayıcısı işlənilib?

- Bir halda ki, evlənməyəcəkdin, niyə onun hissləri ilə oynadın?
- Mənə elə gəlir ki, sən bunun üçün yaranmısan.
- Toyda nəinki qohumlar, hətta uzaqdan gələn yoldaşlar da iştirak edirdilər.
- O, uşaqları hələ də axtarırdı, halbuki onlar çoxdan getmişdilər.
- Elə ki, anam gəldi, onun qabağına qaçdıq.

348 Güzəşt bağlayıcısı işlənilib:1. yəni 2. indi ki 3. buna görə də 4. hərəcənd 5. hərəcənd ki 6. hərəgah

- 1,4,5
- 4,5
- 1,2,5
- 1,3,5,6
- 4,5,6

349 Zərf və ədat kimi işlənən sözləri göstərin:

- bircə, tək
- təkçə, yalnız
- bax, qoy
- əvvəl, sonra
- həmişə, dünən

350 Hansı cərgədə “daha” ədatı saya aiddir?

- İmtahanda uğur qazanmaq üçün daha çox oxumaq lazımdır.
- Onun düşmənindən daha çox dostu var
- Havadakı rütubət daha da çoxalmışdı.
- Onlar daha birlikdə işləmir.
- Biz bu gün daha çox çalışdıq.

351 Qüvvətləndirici ədatın işləndiyi cümlə hansıdır?

- Di gəl
- Yəni sən bunu bilirsən?
- Sən ki bunu bilirdin.
- Təkçə sənə güvənirəm.
- Ayrılarımı könül candan?

352 “ Hər kəs öz nəfsini tanısa, Allahını da tanıyar” (İmam Əli) cümləsində hansı köməkçi nitq hissəsi işlənmişdir?

- ədat
- bağlayıcı
- modal söz
- nida
- qoşma

353 “ İstər, istərsə də “ bağlayıcısının növünü göstərin:

- bölüşdürmə
- iştirak
- inkarlıq
- aydınlaşdırma
- qarşılaşdırma

354 Köməkçi nitq hissələrindən hansılar sözlərə bitişik də yazıla bilər? 1) ədat 2) nida 3) modal sözlər 4) qoşma 5) bağlayıcı

- 3, 4, 5
- 2, 3, 4
- 1, 3, 5
- 1, 4, 5
- 2, 4, 5

355 Qoşma haqqındakı fikirlərdən hansı səhvdir?

- Təkhəcalı qoşmalar sözlərə bitişik, ikihecalılar isə ayrı yazılır.
- Qoşulduğu sözlə birlikdə cümlə üzvü olur.
- Müstəqil suala cavab ola bilmir.
- İsmın bütün hallarında olan sözlərə qoşulur.
- Qoşulduğu sözlə birlikdə müxtəlif mənə çalarları ifadə edir.

356 “ Barı evə məktub yaz “ cümləsində ədatın hansı növü işlənmişdir?

- qüvvətləndirici
- məhdudlaşdırıcı
- dəqiqləşdirici
- arzu
- əmr

357 “ Mən dərsdən sonra evə dək piyada getdim “ cümləsindəki qoşmalar hansı mənaları bildirir?

- səbəb-məqsəd, bənzətmə
- fərqlənmə, birgəlik
- zaman, bənzətmə
- zaman, məsafə
- istiqamət, zaman

358 Bağlayıcılardan birinin yazılışı səhvdir:

- nəinki
- belə ki
- indi ki
- hər gah
- halbuki

359 Aşağıdakılardan biri modal söz kimi işlənə bilər:

- gəlsənə
- görün
- gör
- görünür
- gəlin

360 Köməkçi nitq hissələrindən hansının orfoqrafiyasında defis işarəsindən də istifadə edilir?

- ədat
- bağlayıcı
- qoşma
- nida
- modal sözlər

361 Köməkçi nitq hissələrindən dilçiliyin hansı bölməsində bəhs edilir?

- fonetika
- sintaksis
- leksikologiya
- morfolojiya
- üslubiyyat

362 –mı4 ədatı hansı feillərə qoşulmur?

- şərt şəklində olan feillərə
- məsdərlərə
- vacib şəklində olan feillərə
- 2-ci şəxsdə olan əmr şəklinə
- feli bağlamalara

363 Yalnız bəzi həmcins üzvləri bir-birinə bağlayan, lakin tabesiz mürəkkəb cümlənin tərkib hissələri arasında işlənə bilməyən bağlayıcı hansıdır?

- hərçənd
- həm
- amma
- ilə
- çünki

364 Biri köməkçi nitq hissələrinin sintaktik xüsusiyyətinə aid deyil:

- Cümlənin təsir gücünü artırır.
- Cümlə daxilində fikrə münasibət bildirir.
- Həmcins üzvlər arasında bağlılıq yaradır.
- Müstəqil cümlə üzvü olur.
- Müəyyən qrammatik məna bildirir.

365 Hansı qoşmanın tələffüzü yazılışından fərqlidir?

- başqa
- ötrü
- kimi
- aid
- tərəf

366 Modal sözlərə aid səhv fikri müəyyənləşdirin:

- Danışanın ifadə etdiyi fikrə münasibət bildirən sözlərə deyilir.
- Bəziləri əsas nitq hissələri ilə ortaqlıq sözlərdir.
- Cümlə üzvlərindən vergüllə ayrılır.
- Cümlənin ancaq əvvəlində və sonunda işlənə bilər.
- Quruluşca iki növü var.

367 Məntiqi uyğunluğu gözləməklə bağlayıcılardan ibarət cərgəni tamamlayın: Ona görə ki, ondan ötrü ki, onun üçün ki,...

- madam ki
- indi ki
- hərçənd ki
- çünki
- bir halda ki

368 “ Qar yağır “ nümunəsinə artırılan hansı nida cümləyə qorxu emosiyası artıracaqdır?

- heyf
- bıy
- ay can- ay can

- vay- vay
 aha

369 Biri modal söz deyil:

- sanki
 nəhayət
 əvvəla
 habelə
 beləliklə

370 Cümlələrin birində nida işlənməmişdir:

- Vay-vay, deyəsən, bəşər deyil bu!
 Ah, necə kef çəkməli əyyam idi.
 Ay haray, qoymayın, apardılar!
 Ahın dağlara, bala.
 Ox, bizi aldatdılar!

371 Cümlələrin birində modal söz işlənməmişdir.

- Bu küçəni düz gedib, sola dönəcəksən.
 Mən, düzü, bunun belə nəticələncəyini bilmirdim.
 Düzə düz, əyriyə əyri olmalısən.
 Düz adam yalanın ayaq alıb yeriməsinə imkan verməz.
 Şirvan düzü Azərbaycanın şərgində yerləşir.

372 Qoşma hansı cümlədədir?

- Uşaqlardan kimisi dərs oxuyur, kimisi də həyətdə gəzişirdi.
 Sonra mən onu evlərinə ötürdüm.
 Tahirə Sabit bizim köhnə qonşularımızdır.
 Evdən çıxanda anam arxamca su atardı.
 Uşaq evdə tək qalmışdı.

373 Bağlayıcı işlənmiş cümləni tapın:

- Bazardakı bahalıqdan şikayət edirdi.
 Bir vaxt deyərdim ki, ölüm uzaqdır.
 Bizimki bura qədər imiş.
 Uşaqlar üşümür ki?
 Bu ki onun uşaqlıq şəklidir.

374 Hansında ədat işlənməmişdir?

- Bu işi təkcə sən bacararsan.
 Adamı belə əzişdirərlər bax.
 Gedək, gözlərinlə gör.
 Gör bir neylədin!
 Gəl bu daşı ətəyindən tök.

375 “ Ay aman, deyəsən, sən də onlara tərəf çıxırsan, sən nə vaxt məni anlayacaqsan? “ cümləsində köməkçi nitq hissələrinin ardıcılığını göstərin:

- nida, modal söz, ədat, ədat

- nida, modal söz, bağlayıcı, qoşma
- nida, bağlayıcı, qoşma, modal söz
- nida, modal söz, ədat, qoşma
- nida, bağlayıcı, bağlayıcı, modal söz

376 “ Ya elm öyrən, ya elm öyrədənləri dinlə, ya da elm əhlini sev “ cümləsində tabesizlik bağlayıcısının növünü göstərin :

- birləşdirmə
- bölüşdürmə
- iştirak
- aydınlaşdırma
- qarşılaşdırma

377 “Elə” sözü nə zaman suala cavab vermir?

- zərfi əvəz etdikdə
- ədat kimi işləndikdə
- işarə əvəzliyi olduqda
- sifəti əvəz etdikdə
- feil kimi işləndikdə

378 Ancaq qrammatik mənası olan sözü müəyyənləşdirin:

- doğru
- lap
- tək
- elə
- kimi

379 Köməkçi nitq hissələrindən şəkilçi formasında da olanlar hansı sıradadır?

- nida
- qoşma, bağlayıcı, ədat
- qoşma, ədat, nida
- bağlayıcı, modal sözlər, qoşma
- modal sözlər, nida, qoşma

380 Durğu işarəsi qoyulmasa, hansı cümlədəki “kimi” sözü həm qoşma, həm də sual əvəzliyi kimi başa düşülə bilər?

- Kimi gördün
- Əli kimi axtarırdı
- Dostların kimi danışma
- Kimi danışır kimi susur
- Sən kimi soruşursan

381 “ 1991-ci ildən sonra Azərbaycanda çox yeniliklər baş vermişdir “ cümləsindəki qoşmanı onun sinonimi kimi hansı sözlə əvəz etmək olar?

- əvvəl
- bəri
- qeyri
- başqa
- qabaq

382 “ Afərin “ nidası hansı cümlədə tərif mənasında işlənmişdir?

- Afərin! Yaxşı cavab verdin!
- Afərin! Halal olsun sənə ananın südü!
- Afərin! Özünü itirmədin.
- Afərin, oğul! Biz səninlə fəxr edirik.
- Afərin! Adam da yoldaşını aldadar?!

383 Söz-cümlə nə ilə ifadə olunmuşdur?— Bu barədə fikrin nədir, o, doğrudanmı bu işi bacarar?— Deyilənə görə, bəli.

- nida və modal sözlə
- modal sözlə
- nida və təsdiq ədatı ilə
- təsdiq ədatı ilə
- modal söz və təsdiq ədatı ilə

384 Şeir parçasında köməkçi nitq hissələrindən hansılar işlənmişdir?Bəlkə, onun da oğlu qanlı düyüslərdədir,Kim bilir, o, bəlkə də, mənimlə bir dərdədir.

- ədat, qoşma
- qoşma, nida
- modal söz, bağlayıcı
- ədat, nida
- bağlayıcı, qoşma

385 Nümunələrdən birində ədat və qoşma işlənmişdir:

- Todan kəndi də Goranboydadır.
- Bax sənin üçün nə qədər gül dərmişəm.
- Uzun illərdən sonra axtardığımı tapdım.
- Düzü, o zaman Dolan tərələri əsl düyüş meydanına çevrilmişdi.
- Nənəsi Nərimin üçün qoğal bişirmişdi.

386 Modal sözlərdən biri ehtimal və şübhə bildirir:

- şübhəsiz
- deməli
- görünür
- doğrudan da
- mənəcə

387 Qoşma hansı cümlədədir?

- Uşaq hər şeyə diqqətlə baxırdı.
- Atamla qonşumuz kəndə getdilər.
- Səhər tezdən məktəbdə kimi axtarırsan?
- Bu sözün başqa mənalara da var.
- Anar həyətdə topla oynayır.

388 Hansı ədatdan sonra vergül qoyulmalıdır?

- qoy
- məhz
- bəli

- ki
 ha

389 Həm qoşma, həm zərf kimi işlənən sözləri seçin:

- görə, bəri
 sonra, əvvəl
 indi, dünən
 sonra, və
 sabah, axşam

390 Hansı cümlədə sözlər arasında tabesizlik əlaqəsi var?

- Həqiqəti yalnız mən bilirəm.
 Əvvəl düşündüklərini söylə.
 Mən dedim, ancaq o eşitmədi.
 O, gözəl, girdəşifət, gənc bir qız idi.
 Əsgərlər döyüşə gedirlər.

391 Hansı birləşmədə yanaşma əlaqəsi var?

- dəniz havası
 külək səsi
 şəhərdən qayıdanda
 sehrli nağıl
 ədəbiyyat kitabı

392 Uzlaşma əlaqəsi hansı bənddədir?

- təcili həll etmək
 evə gedəndə
 hər adam
 siz oxuyun
 gözəl vətən

393 I növ təyini söz birləşmələri hansı sintaktik əlaqə ilə yaranır?

- həm idarə, həm yanaşma
 uzlaşma
 tabesizlik
 yanaşma
 idarə

394 “Gələn qız” ismi birləşməsinin tərəfləri arasında hansı sintaktik əlaqə var?

- yanaşma , uzlaşma
 idarə
 uzlaşma
 yanaşma
 idarə, yanaşma

395 Hansı bənddəki sözlərdən söz birləşməsi düzəltmək olmaz?

- nəsihət, ata
 yazı, alın

- Akif, dost
- xalqımız, üçün
- cild, kitab

396 İdarə əlaqəsi hansı nümunədədir

- çalınan saz
- beşinci sıra
- ciddi münasibət
- cəbhədən qayıtmaq
- yaşıl yarpaq

397 I növ təyini söz birləşməsinin asılı tərəfi hansı cümlə üzvü olur?

- xəbər
- mübtəda
- təyin
- tamamlıq
- zərflik

398 Biri feli birləşmədir:

- silahlı adam
- maraqlı görüş
- dilə gəlmək
- bağa köçəndə
- hiss etmək

399 II növ təyini söz birləşmələrini seçin: 1. şirin söhbət, 2. ilan zəhəri, 3. alimin fikri, 4. ağac budağı, 5. əkin yeri, 6. ananın arzusu

- 1, 2
- 2, 3, 5
- 1, 3, 4
- 2, 4, 5
- 4, 6

400 Mürəkkəb söz birləşməsi hansı variantdadır?

- ən yaxşı yer
- adamın sözü
- körpə uşaq
- Nizaminin "Xosrov və Şirin" poeması
- zəfər marşı

401 Hansı II növ söz birləşməsinə III növə keçirmək olmur?

- dağ havası
- pəncərə şüşəsi
- bulaq suyu
- maşın bazarı
- meşə gözətçisi

402 Hansı birləşmənin tərifləri arasında həm idarə, həm yanaşma, həm də uzlaşma əlagəsi var?

- Dağlarda maral gəzər.
- əkin yeri
- bağ havası
- Baladadaşın ilk məhəbbəti
- sənin kitablarını aparanda

403 “Mən gəldim” birləşməsində hansı sintaktik əlaqə növü vardır?

- idarə və yanaşma
- uzlaşma və idarə
- idarə
- uzlaşma
- yanaşma və uzlaşma

404 “Qardaşı savadlı mütəxəssisdir” cümləsində hansı sintaktik əlaqələr var?1. idarə,2. yanaşma,3. uzlaşma,4. tabesizlik

- 2,4
- 1,3
- 1,4
- 2,3
- 3,4

405 Nümunələrdən yalnız birində idarə əlaqəsi var:

- bərkdən danışmaq, qorxub qışqırmaq
- yaşıl çəmən, göy otlar
- səmimi söhbət, tibbi yardım
- gülü dərmək, dərsi öyrənmək
- sən gələndə, mən oxudum

406 Hansı bənddəki iki sözdən söz birləşməsi düzəltmək olmaz?

- qələm, yaşıl
- ana, qayğı
- Azər, qardaş
- insan, kimi
- vətən, sevmək

407 II növ təyini söz birləşməsini göstərin:

- ölkədaxili sabitlik
- dostların söhbəti
- əli silahlı
- alın yazısı
- tarixi hadisə

408 I növ təyini söz birləşməsinin asılı tərəfi ola bilmir:

- feli sifət
- sifət
- isim
- feli bağlama
- say

409 Feli birləşmə hansıdır?

- peşman olmaq
- etiraz etmək
- təmir etmək
- kitab oxumaq
- təsdiq etmək

410 Feli birləşmənin əsas tərəfi nə ilə ifadə olunur?

- felin bütün formaları ilə
- felin mürəkkəb şəkilləri ilə
- felin sadə şəkilləri ilə
- felin təsriflənməyən formaları ilə
- felin təsriflənən formaları ilə

411 İsmnin hansı halı uzlaşma əlaqəsində əsas, yanaşma əlaqəsində asılı tərəf ola bilər?

- çıxışlıq
- yönlük
- yiyəlik
- adlıq
- təsirlik

412 Tərəfləri isim+isim modelində olan I növ təyini söz birləşməsini göstərin:

- oxuyan tələbə
- müdrik insan
- Qarabağ şikəstəsi
- dəmir qapı
- həmin hadisə

413 Uzlaşma əlaqəsi hansı nümunədədir?

- təcili danışmaq
- bizim həyət
- doğma torpaq
- Ev tikilib.
- siz oxuyanda

414 Bunlardan yalnız birində uzlaşma əlaqəsi vardır:

- dağdan enən
- Təcili getməlisiniz.
- Dünən gəlmişik.
- aydın səma
- Həyat davam edir.

415 Hansı birləşmədə üç sintaktik əlagə növü var?

- dünən məni görməyə gələndə
- evə tərəf yollanan
- mənalı həyat yolu
- mənim doğma vətənim
- məndən kömək uman

416 Aşağıdakı cümlələrdən hansında tabesizlik əlaqəsi var?

- Azərbaycan iri addımlarla xoş sabahlara irəliləyir.
- Mən səni hər dərdə dözən bilirdim.
- Bizim sizdən gizlin heç nəyimiz yoxdur.
- Mən də, sən də, o da çox dedik, xeyri olmadı.
- Nə gözəl yaraşır Muğana ceyran.

417 Hansı cümlədə xəbərlə mübtəda arasında kəmiyyətə görə uzlaşma pozulub?

- Quşlar budaqda cəh-cəh vururdular.
- İtlər bir ağızdan hürüşdülər.
- Yağış yağdı, sel-su bərəni aldı.
- Yarpaqlar tökülür, ellər köç edirdi.
- Sən niyə onu ad gününə dəvət etmirsən?

418 Birinci tərəfi feli birləşmə ilə ifadə olunan I növ təyini söz birləşməsi hansı cümlədir?

- İki itin arasına para sümük atmazlar.
- Dünən gələn oğlan mənim böyük qardaşım idi.
- Bu gün biz yeni evimizə köçürük.
- Orta əsrlər tarixi çox maraqlıdır.
- Anasını sevən oğulun balası xoşbəxt olar.

419 Əsas tərəfi feli bağlama ilə ifadə olunan söz birləşməsini göstərin:

- təbiətə baxdıqca
- dərindən düşündüyüm
- həyatdan küskün adam
- insana inanan
- gələcəyi görmək

420 Biri söz birləşməsidir:

- əla növ
- lap yaxşı
- dünəndən bəri
- vətən üçün
- heç kəs

421 Tabe tərəfi feli sifət olan I növ təyini söz birləşmələrindən ibarət cərgə hansıdır?

- yemiş alveri, qamış sahəsi, yarış meydanı
- çalışqan uşaq, küsəyən oğlan, zarafatçı adam
- oxuduğum kitab, gecikdirilmiş cavab, görülmək iş
- dəmir qapı, qızıl saat, daş hasar
- sərin su, iyirminci əsr, belə əhvalat

422 Tərkibində III növ təyini söz birləşməsi olan cümlə hansıdır?

- Göyçə mahalıdır mahalım mənim.
- Bu həzin nəğmə sənin üçün ifa olunur.
- Bahar fəslı, yaz ayları gələndə, Süsənli, sünbüllü, lalalı dağlar.
- Qardaşın kitab hədiyyə verdi.
- Qatar Əcəmi stansiyasına çatdı.

423 Hansı cümlədə feli sifət tərkiibi işlənmişdir?

- Bir neçə gündən sonra hamı məktəbin həyatına topladı.
- Gələn ərbabın adamları idi.
- Günçixan tərəfdə qara buludlar günün qabağını kəsmişdi.
- Bunlar dərslərinə həmişə ciddi hazırlaşırlar.
- Dərin xəyala dalan Səbinə sanki onu heç eşitmirdi.

424 “Mən bura gələndə uşaqları da, onu da aparmışdılar” – cümləsində cümlə üzvləri arasında hansı sintaktik əlaqələr işlənmişdir?

- tabesizlik, yanaşma, idarə
- uzlaşma, yanaşma, idarə
- uzlaşma, idarə
- tabesizlik, uzlaşma, yanaşma, idarə
- tabesizlik, uzlaşma, idarə

425 Hansı ismi birləşmədir?

- sürətlə qaçan
- qızıldan kəmər
- onun kimi
- evə qayıdanda
- sənin haqqında

426 “ Qısa məlumat” birləşməsində tərəflər arasındakı sintaktik əlaqə:

- idarə
- yanaşma
- uzlaşma, yanaşma
- uzlaşma, idarə
- uzlaşma

427 Əsas tərəfi feli bağlama ilə ifadə olunan söz birləşməsini göstərin:

- həyatdan küskün adam
- təbiətə baxdıqca
- gələcəyi görmək
- insana inanan
- dərindən düşündüyüm

428 Asılı tərəfi düzəltmə sözlə ifadə olunan ismi birləşməni göstərin:

- dərin quyu
- gözəllik vurğunu
- qoyun sürüsü
- yaxşılıq itirən
- sərin hava

429 Cümlədəki feli birləşmələrdən birinin əsas tərəfi tərkiibi feillə ifadə olunmuşdur:

- Gecəni yatmaq mənim üçün bir problemə çevrilib.
- Dərgahın qapısı açıq olanda köpəyin yuxusu gələr.
- Getdim dərdli yanına, o, məndən narın ağladı.
- Dərdini gizlədən dərmanını tapmaz.

- Dəyirman öz işində, çax-çax baş ağrıdar.

430 “Ananın öyüdü” söz birləşməsində tərəflər arasında hansı əlaqə vardır?

- uzlaşma, yanaşma
 uzlaşma
 idarə, yanaşma
 idarə
 uzlaşma və idarə

431 Verilmiş xüsusiyyətlərdən hansı II növ təyini söz birləşmələrinə aid deyildir?

- Tərəfləri arasında uzlaşma əlaqəsi özünü göstərir.
 Qeyri-müəyyənlik ifadə edir.
 Tərəfləri şəxs əvəzlilikləri ilə də ifadə oluna bilər.
 Tərəfləri eyni zamanda cəmlənə bilmir.
 Tərəfləri arasına heç bir söz daxil ola bilmir.

432 Asılı tərəfi isimlə ifadə olunmuş I növ təyini söz birləşməsini tapın:

- həmin adam
 taxta qapı
 oyanmış torpaq
 onuncu sinif
 şirin meyvə

433 Asılı tərəfi düzəltmə sifətlə ifadə olunmuş I növ təyini söz birləşməsi hansıdır?

- oyaq keşikçi
 qaçaq əsgər
 uzaq ölkə
 yumşaq parça
 qoçaq uşaq

434 Birinci tərəfi II növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunan II növ təyini söz birləşməsi hansıdır?

- mənim qardaşımın qızı
 “Qız qalası” operası
 dərslər oxumaq
 dərslər oxuyan uşaq
 Qafqaz yeməkləri

435 Yanaşma əlaqəli aşağıdakı birləşmələrin birində isim tabe tərəf kimi işlənib:

- həyatı mənafe
 mühəndis Kərimli
 şəhərdəki məktəb
 həftəlik plan
 buludlu hava

436 Asılı tərəfi zərflə ifadə olunan yanaşma əlaqəli ismi birləşmələri göstərin: 1. içəri otaq, 2. oradan qayıdanda, 3. yuxarı mərtəbə, 4. cəld hərəkət, 5. bugünkü xəbərlər, 6. səhər yola düşən

- 2.4
 1.3

- 1,5
- 2,6
- 5,6

437 Birinci tərəfi isimlə ifadə olunmuş I növ təyini söz birləşmələri hansı cərgədədir?

- hər tərəf, dairəvi stol, Tahir əmi
- balıq əti, дума qatırı, qılınc yarası
- vətən məhəbbəti, azadlıq nəğməsi, qurd qapısı
- qızıl üzük, dəmir bilək, torpaq yol
- gözəl mənzərə, azğın düşmən, beşinci sıra

438 Hansı cümlə üzvləri bir – biri ilə sintaktik əlaqəyə girmir?

- tamamlıq, xəbər
- tamamlıq, zərflik
- mübtədə, xəbər
- zərflik, xəbər
- təyin, zərflik

439 Hansı birləşmədə iki sintaktik əlaqə var?

- şəhərdən uzaq
- illik gəlir
- mənim bacım
- doğma diyar
- səhər yeməyi

440 İdarə əlaqəsi hansı bənddədir?

- birinci mərtəbə
- cəbhədən qayıtmaq
- qırmızı gül
- üçüncü mərtəbə
- ciddi söhbət

441 Mübtədə ilə xəbər arasında uzlaşma hansı nümunədə pozulmuşdur?

- O, indi ən yaxşı oxuyan tələbələrdəndir.
- Uşaqların bəzisi buna inanmayacaqlar.
- Biz teatrdan qayıtdıq.
- Gələnlər yola düşdülər.
- Sürülər dağın ətəyinə yayıldılar.

442 Aşağıdakı söz birləşmələrindən hansında tərəflərin yerini dəyişsək, məzmununa xələl gəlməz?

- beş dəftər
- kitab oxumaq
- çox insan
- qız qalası
- mənim sevgilim

443 Hansı birləşmənin hər iki tərəfi isimlə ifadə olunmuşdur?

- maraqlı əsər

- duzlu xörək
- qara gün
- oxumaq həvəsi
- dəri çanta

444 İsim+feil sxeminə uyğun gələn söz birləşməsini göstərin:

- yatan kişi,dəri başmaq
- igidlər gülərək, yaralılara baxaraq
- qatar gələndə, dərslərini oxuyan
- qarıya qaçıb, beş uşaq
- onun oxumağı, sənin dediyin

445 Hansı sözlər arasında idarə əlaqəsi vardır?

- hərdən görünmək
- sənədləri qaytarmaq
- bu kitab
- həvəslə oynamaq
- tez getmək

446 Yanaşma əlaqəli nümunələr hansı variantdadır?

- körpələr evi
- sevimli diyar, gözəl Şuşa
- həyətin qapısı, kitab üzü
- dərslə gedəndə, yaxşı kitab
- dodağında təbəssüm

447 Tabesizlik əlaqəsi hansı cümlə üzvləri arasında olur?

- Tamamlıqla xəbər arasında
- Həmcins üzvlər arasında
- Mübtədə ilə xəbər arasında
- Təyinlə tamamlıq arasında
- Təyinlə mübtədə arasında

448 Söz birləşmələrindən biri sintaktik əlaqə baxımından digərlərindən fərqlənir:

- atanın nəsihəti
- igid döyüşü
- Lalənin anası
- məktəb həyəti
- Qız qalası

449 “ O, hacı, bu hacı, kim olacaq boyaqçı?” cümləsinin sintaktik təhlili ilə bağlı fikirlərdən biri səhvdir:

- Mürəkkəb cümlədir.
- Feli xəbər mürəkkəbdir.
- Mürəkkəb cümləni təşkil edən bütün cümlələr müxtəsərdir.
- Cümlədə iki ismi, bir feli xəbər var.
- Cümlədəki bütün mübtədalar əvəzliliklə ifadə olunmuşdur.

450 Mübtədası və xəbəri sayla ifadə olunmuş cümlə hansıdır?

- Bu gün hava çox istidir.
- İki gülüşənin bizi biri məğlub olmalıdır.
- Bu kənddə qoca cavandan çoxdur.
- Çox oxuyan çox bilər.
- Birincilər həmişə birincidir.

451 Yazıq o şəxsə ki, sevmir nəsihət, Nəsihət sevənlər qazanar sərvət! Nümunədəki feli birləşmənin növünü və sintaktik funksiyanı müəyyənləşdirin:

- feli sifət tərkibi; mübtada
- məsdər tərkibi; mübtada
- feli sifət tərkibi; təyin
- feli bağlama tərkibi; zərflik
- məsdər tərkibi; tamamlıq

452 Hansı cümlənin xəbəri sifətdən düzələn feillə ifadə olunub?

- Məktub sahibinə çatdırılmışdır.
- Mənim babam çox qocalıbdır.
- İdarəyə gətirilmiş qəzetlər dünənkidir.
- Deyilənə görə, xəstənin vəziyyəti yaxşıdır.
- Məncə, məsələnin həlli düzgündür.

453 Mübtədası III növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunmuş ismi xəbərli cümləni göstərin:

- Yer üzünün əşrəfi insandır.
- Bunların hamısı axşama qədər qonşulara paylanılmalı imiş.
- Sənin niyyətin məni də sevindirir.
- Şagirdlərin biri sözə başladı.
- Göy göl zəlzələ nəticəsində meydana gəlmişdir.

454 İsmi xəbərli cümlə hansıdır?

- Bu idmançılar yarışda birincilik qazananlardır.
- Həkimlərin səyi nəticəsində xəstəni həyata qaytarmaq mümkün oldu.
- Fuad bütün gecəni oyaq qalmışdı.
- Qorxudan dizləri əsirdi.
- Dost dar gündə tanınar.

455 “Mənim tələbə yoldaşım kəndlidir” cümləsinin xəbəri nə ilə ifadə olunmuşdur?

- isimlə
- mürəkkəb adla
- sifətlə
- söz birləşməsi ilə
- zərflə

456 Hansı cümlənin xəbəri sifətdən düzəlmiş feillə ifadə olunmuşdur?

- Dostlarımin sayı lap çoxalmışdı.
- Siz bu gün necə də gözəlsiniz.
- O, birdən dilləndi.
- O, təzəcə yaxşılaşdı.
- Bu meyvə yeməlidir.

457 Hansı cümlədə xəbər sifətlə ifadə olunub?

- Bu, onun qardaşdır.
- Bu, onun yaxşılıqdır.
- Nə gözəldir dağ boyunca söyüdlər.
- Yayda hava isti olur.
- Müəllim bərk əsəbiləşdi.

458 Cümlələrin birində xəbər sayla ifadə olunmuşdur:

- Onlar kənddə yaşayırlar.
- Sənin bütün qiymətlərin beşdir.
- Onunculara təşəkkür edildi.
- Onların sözündə bir həqiqət var.
- Yanan lampa yüzlükdür.

459 Mürəkkəb xəbərli cümləni göstərin:

- Mən Akifə minnətdaram.
- Gənclər bizim gələcəyimizdir.
- Bir zamanlar insanlar qul halında yaşamışlar.
- Uşaqlar səyahətdən doymurdular.
- Babam ağacın altında oturub çay içirdi.

460 Hansı cümlədə xəbər kəmiyyətə görə mübtədə ilə uzlaşmamışdır?

- Onlar hər gün imtahana hazırlaşırlar.
- Onlar hər gün imtahana hazırlaşır.
- O hər gün imtahana hazırlaşır.
- Biz hər gün imtahana hazırlaşırıq.
- Siz hər gün imtahana hazırlaşırsınız.

461 Cümlənin xəbəri nə ilə ifadə olunmuşdur? Bizim borcumuz tariximizi dərindən öyrənməkdir.

- isimlə
- feillə
- əvəzliliklə
- fəli sifətlə
- məsdər tərkibi ilə

462 Xəbər hansı cümlə üzvünə aid olur?

- mübtədaya
- heç birinə
- tamamlığa
- zərfliyə
- təyinə

463 Hansı cümlədə mürəkkəb mübtədə verilmişdir?

- Mənim qəlbimdəki fikir səni narahat etməsin.
- Ey zalım, nə qədər zülm edəcəksən bizə sən?
- Vətən- ana. Ey odlar diyarı, sənə canım qurban.
- Ay qızım, sənin dərs oxumağını niyə görmürəm?
- Dünyanın dərini çiyində daşıyanlar da mənim dərini bilmirlər.

464 “Mən sənin gələcəyinə inanıram” cümləsində mübtədə hansı nitq hissəsi ilə ifadə olunmuşdur?

- isim
- əvəzlik
- feil
- sifət
- say

465 ..... cümlənin baş üzvü olub, haqqında danışılan şəxsi, əşyanı bildirir:

- xəbər
- mübtədə
- zərflik
- təyin
- tamamlıq

466 “Gecikənlər həmin sinfin uşaqları deyil” cümləsinin sintaktik təhlili ilə bağlı səhvi göstərin:

- Nəqli cümlədir.
- Baş üzvlərin hər ikisi quruluşuna görə sadədir.
- İsmi xəbərlə müəyyən şəxslə cümlədir.
- Mübtədə feli sifətlə ifadə olunmuşdur.
- Xəbər III növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunub.

467 Hansı cümlənin xəbəri mürəkkəbdir?

- Seçkilər ərəfəsində o, seçicilərlə görüşməli imiş.
- Amilin atası təcrübəli inşaat mühəndisidir.
- Bizim mü sahibimiz cəsarətli və açıq fikirlidir.
- Son vaxtlar Fazil çox işlə məşğul olurdu.
- Bəzi sözləri baxışlardan da oxumaq mümkündür.

468 «Dostlarına xəyanət etmək istəyən xəyanətin qurbanı olacaq». Verilmiş cümlənin mübtədası nə ilə ifadə olunmuşdur ?

- məsdər tərkibi ilə
- II növ təyini söz birləşməsi ilə
- III növ təyini söz birləşməsi ilə
- təyini əvəzliklə
- feli sifət tərkibi ilə

469 Hansı nümunədə ismi xəbər yoxdur?

- Ayazlı-şaxtalı bir qış axşamı idi.
- Söz vardır, kəsər savaşı.
- Səidənin bacısı tələbədir.
- Şəhidlər xiyabanı. Dilə gəlir məzarlar...
- Kür qırağının əcəb seyrangahı var.

470 Hansı cümlənin mübtədası sifətlə ifadə olunmuşdur?

- İnsan müqəddəs bir varlıqdır.
- İclasdakılar bu qərara çox təəccübləndilər.
- «Qoca və dəniz» romanı E. Heminquey yaradıcılığının zirvəsidir.
- Soyuqdan hamı titrəyirdi.

- Havaya atılan fişənglər rəngbərəng işıq saçır.

471 Cümlələrdən birində xəbər əvəzliklə ifadə olunmuşdur:

- Vətənimizin hər qarış torpağı müqəddəsdir.
 İstedadlı şağırdlirim bu oğlanlardır.
 Darvazanın ağzına səssiz – səmirsiz dayanan kimdir?
 Kaş tez – tez görədim səni.
 Sənsiz qəhr edərdi bu cahan mənə.

472 Xəbəri frazeoloji birləşmə ilə ifadə olunmuş cümləni göstərin:

- Oğlunun yazdığı məktubu oxuya bilmədi.
 Yada düşdü nişanlısı, nazlı sular sonası da...
 O, qatarda tanımadığı bir adamla görüşdü.
 Əlindəki fincan yerə düşüb sındı.
 Ona biz vaxtında çox kömək etmişik.

473 Fəli xəbərli cümləni göstərin:

- Amalımız Vətən yolunda çarpışmaqdır.
 Küçədə toplaşan adamların üzündə bayram əhval – ruhiyyəsi duyulurdu.
 Tamaşa gülməli idi.
 Güllər ətirli və təravətlidir.
 Buranın gözəl təbiəti var.

474 İsmi xəbərli cümləni göstərin:

- Güclü külək ağacları yerə yıxmışdı.
 Mətni diqqətlə köçürdü.
 Gələn Fəridə idi.
 O, mənə diqqətlə qulaq asırdı.
 Qonşu mənimlə salamlamışdı.

475 Fəli xəbərin sualları hansı sıradadır?

- niyə?, nə səbəbə?
 kim?, nə?
 necə?, hansı?
 nə etdi?, nə edir?
 necədir?, haradadır?

476 Xəbər haqqında fikirlərdən biri səhvdir:

- İfadə vasitəsinə görə iki cürdür: feili xəbər, ismi xəbər
 Cümlənin heç bir üzvünə tabe olmayan ən müstəqil üzvdür.
 Mübtədaya aid hərəkəti və ya hökmü bildirən baş üzvdür.
 Quruluşca sadə və mürəkkəb olur.
 Həm nitq hissələri, həm də söz birləşmələri ilə ifadə olunur.

477 “Atın yüyəni Tahirin əlində idi” cümləsinin mübtədası nə ilə ifadə olunmuşdur?

- II növ təyini söz birləşməsi ilə
 I növ təyini söz birləşməsi ilə
 III növ təyini söz birləşməsi ilə

- məsdər tərkibi ilə
- fəli sifət tərkibi ilə

478 “İclası kim aparacaq?” cümləsində mübtədə nə ilə ifadə olunmuşdur?

- qeyri-müəyyən əvəzliliklə
- sual əvəzliyi ilə
- isimlə
- sifətlə
- şəxs əvəzliyi ilə

479 Hansı cümlənin mübtədası sayla ifadə olunmuşdur?

- Qocalara qayğı lazımdır.
- Altıncılar bu yarışda qalib gəldilər.
- Deyilən söz yadigardır.
- Bunu hamı bilir.
- Birisi yazı yazırdı, birisi qulaq asırdı.

480 “İlan ilan yeməyincə əjdaha olmaz» cümləsinin sintaktik təhlili ilə bağlı fikirlərdən hansı səhvdir?

- Cümlədə 4 cümlə üzvü var.
- “İlan” mübtədədir.
- Cümlənin xəbəri «əjdaha olmaz»dır.
- 3 cümlə üzvü var.
- Zərflik quruluşca mürəkkəbdir.

481 Cümlələrdən birində həm vasitəsiz, həm də vasitəli tamamlıq var:

- Mən sənə haqqında çox düşündüm.
- Məcid dayı məsələnin nə yerdə olduğunu başa düşdü.
- Səndə gözəl qabiliyyət var.
- Onu əvvəlcə özündən soruş.
- Zaur bu bitkilərin çoxunu tanıyırdı.

482 Hansı cümlədə məsdər tərkibi səbəb zərfliyi vəzifəsindədir?

- Qardaşı ilə görüşmək onu çox sevindirdi.
- Boş-boş danışmaqdan bir şey çıxmaz.
- Rəhman atası ilə danışmağı özünə sığışdırmırdı.
- Şəhəri düşmən hücumundan qorumaq üçün böyük texnikalar gətirilirdi.
- Torpaqla məşğul olmaqdan əlləri cadar-cadar olmuşdu.

483 Hansı cümlədə təyin II növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur ?

- Sakit-sakit dalğalanan dəniz birdən təlatümə gəldi.
- Firuzə rəngli kuzələri doldurdu.
- Polis rəisi Kərimov prokurora zəng vurdu.
- Al-qırmızı gülləri ağ güldana yığan qızın təbəssümü yadımdan çıxmayıb.
- Mühəndis Sultanov dəri paltosunu geyindi.

484 Hansı cümlədə vasitəsiz tamamlıq sadə isimlə ifadə olunmuşdur ?

- Biz onları sevinclə qarşıladıq.
- Ovçu özünə yeni tüfəng aldı.

- Qoca ağacla yeri yirdi.
- Vətənim verdi mənə nanü-nəmək.
- Vəli onu hərərətlə salamladı.

485 Cümlələrin birində ismi birləşmə ilə ifadə olunmuş zərflik vardır:

- Bu dağları gəzməyə gəlmişəm.
- Dostum bu əhvalatı gülərək danışdı.
- Şəhərdə böyük bir ehtişam vardı.
- Küçənin ortasında əzəmətli bir heykəl ucalırdı.
- Göylərin üzü birdən tutuldu.

486 «Pəri öz sualının cavabını eşitməmək üçün qulaqlarını tutdu» cümləsində zərfliyin mənaca hansı növündən istifadə edilib?

- səbəb
- yer
- zaman
- məqsəd
- tərz-i-hərəkət

487 Cümlələrdən birində təsirlik hallı söz tamamlıq vəzifəsində deyil:

- Dağlar oylağımdır mənə.
- Ona silah verin.
- Şəhərləri, kəndləri, bütün el – obanı gəzmişəm.
- Səni də, onu da bu işdə günahlandırılır.
- Bütün yayı kənddə olmuşam, yatmayıb fikirləşmişəm.

488 Cümlələrdən birinin təyini birinci növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur:

- Yeni ədəbiyyat kitabı şagirdlərin istifadəsinə verildi.
- Arxlardan axan dağ suları burula-burula uzanıb gedirdi.
- Onun gözləri qarşısında qızılı saçlı, mavi gözlü bibisi Aləmşahbəyim dayanmışdı.
- 1873-cü ildə Bakıda Milli teatr yaradıldı.
- Bu şəkillərin müəllifi xalq rəssamı Əzim Əzimzadədir.

489 Hansı cümlədə tamamlıq ikinci növ təyini söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur?

- Qonşu bağdan musiqi səsi gəlir, gülüş səsləri ucalırdı.
- Kursumuza gələn tələbələr hər gün test sualları yazırlar.
- Kənd yolu təzəcə abadlaşdırılmışdı.
- Yarməmmədin səsi quyunun dibindən gəldi.
- İnsan arzusu bitib-tükənmək bilmir.

490 “Bənövşənin atası daşın üstündə dayanıb xəyala dalmışdı” – cümləsində neçə cümlə üzvü var?

- 4
- 3.0
- 6.0
- 2.0
- 5.0

491 Məqsəd zərfliyi hansı cümlədədir?

- Ana uzaqdan gəldiyinə görə yorğun görünürdü.
- Ana cəbhədəki oğluna göndərmək üçün corab toxuyurdu.
- Ana çox ağladığından gözləri qızarmışdı.
- Ana oğlundan məktub aldığı üçün çox sevinirdi.
- Ana bütün gecəni yatmadığı üçün gözləri qızarmışdı.

492 Kəmiyyət zərfliyi işlənmiş cümləni göstərin:

- Dilimizdəki bir neçə belə söz istisnadır.
- Kitabxanamız üçün xeyli təzə kitab alınıb.
- Müəllim bu sözü dəfələrlə bizə demişdi.
- Mən onu tələbəlik illərindən tanıyıram.
- Tədbirdə fakültənin bütün tələbələri iştirak edirdi.

493 Cümlədə hərəkətin icrasını və ya əlamətin meydana çıxmasını müxtəlif cəhətdən izah edən cümlə üzvü hansıdır:

- təyin
- zərflik
- mübtəda
- xəbər
- tamamlıq

494 “Niyə?” hansı cümlə üzvünün və ya üzvlərinin sualıdır?

- yalnız səbəb zərfliyinin
- səbəb zərfliyi və məqsəd zərfliyinin
- kəmiyyət zərfliyinin
- səbəb zərfliyi və kəmiyyət zərfliyinin
- yalnız məqsəd zərfliyinin

495 İsmnin hansı halında olan sözlər heç vaxt zərflik ola bilmir?

- yerlik
- yiyəlik
- təsirlik
- yönlük
- çıxışlıq

496 Hansı cümlədə təyin ismi birləşmə ilə ifadə olunub?

- Bu gün açıq-saçıq geyinən bir müğənni vətən uğrunda şəhid olmuş milli qəhrəmanların hamısından məşhurdur, bu isə dəhşətdir! Dəhşət!
- Qala qapıları yavaş-yavaş açıldı.
- Təkcə pöhrələnən ağaclara baxmaqdan zövq alırdım.
- Mənim rəfiqəm Səidə burada yoxdur.
- Qızıl payız öz ətrini dağa, çəmənə yaydı.

497 Təyin aşağıdakılardan hansı ilə ifadə oluna bilmir?

- isim və say
- isim və əvəzlik
- əvəzlik və zərf
- məsdər və feli bağlama
- say və feli sifət

498 Hansı cümlədə təyin zərflə ifadə olunmuşdur?

- Aşağı mərtəbələr tərtəmiş idi.
- Dünən gələn qonaqlar geri qayıdırdı.
- O, dar cığırla yuxarı qalxırdı.
- Səhərki külək çox şiddətli idi.
- Qabaqdakı sıralar bomboş idi.

499 Hansı cümlədə həmcins təyin yoxdur?

- Məktəbə bacarıqlı, istedadlı uşaqlar qəbul olunur.
- Bağda ağ, sarı güllər açılmışdı.
- Anar çalışqan və intizamlı tələbədir.
- Kənddə qırmızı kərpiç binalar çoxdur.
- O, soyuq, şaxtalı günlərdə də işdən qalmır.

500 Tərkibində təyin olan cümləni göstərin:

- Yayın bürkülü havası adamı darıxdırırdı.
- Əsərin nikbin sonluğu məni çox təsirləndirdi.
- Xalqımız sənətkarlarını ehtiramla xatırlayır.
- Sex rəisi məsuliyyətli işçidir.
- Sənubər xala uşağı mehribanlıqla dindirdi.

501 Təyinin sualları hansılardır?

- Nə zaman? Haçan?
- Hansı? Nə səbəbə?
- Nə qədər? Niyə?
- Necə? Nə cür?
- Nə barədə? Kim barədə?

502 “Ana oğlunun həyəcan keçirdiyini duydu” cümləsində tamamlıq nə ilə ifadə olunmuşdur?

- III növ təyini söz birləşməsi ilə
- isimlə
- fəli sifət
- fəli sifət tərkibi ilə
- sifətlə

503 “Mən görmüşəm bu qürbətın dadını” cümləsində tamamlıq nə ilə ifadə olunmuşdur?

- fəli sifət tərkibi ilə
- sifətlə
- isimlə
- III növ təyini söz birləşməsi ilə
- II növ təyini söz birləşməsi ilə

504 Nə? sualına cavab verən tamamlığı göstərin:

- Qadın əyilib uşağı qucağına aldı.
- Qızın adı Aybəniz idi.
- Elə bu vaxt qapı açıldı.
- Kamilə təsəlliverici bir söz deyə bilmədilər.
- O, dincəlmək üçün parka tərəf addımladı.

505 Tamamlıq, əsasən, hansı cümlə üzvü ilə bağlı olur?

- ismi xəbər və zərfliklə
- təyin və əvəzliklə
- zərfliklə
- feli xəbərlə
- mübtəda ilə

506 Hansı cümlədə tamamlığın hər iki növü işlənmişdir?

- Sənə hər şeydən əvvəl kitab, dəftər, qələm lazımdır.
- Neftdən müxtəlif yağlar alınır.
- İclasda onun haqqında çox danışıdılar.
- Müəllim tələbələrə kitab payladı.
- Uşaqlar bağçada gül, çiçək dərdilər.

507 Vasitəsiz tamamlıq hansı cümlədədir?

- Tələbələr kitabxanaya gedir.
- O, atası ilə fəxr edir.
- Onda maraqlı kitablar var.
- Qonşumuz iş axtarır.
- Onun səndən xoşu gəlir.

508 “Bu tədbir ardıcıl olaraq davam etdiriləcəkdir” nümunəsində cümlə üzvlərindən hansı işlənmişdir?

- zərflik
- xəbər
- mübtəda
- tamamlıq
- təyin

509 Cümlələrin birində tamamlıq təsirlik halda olan sadə isimlə ifadə olunub:

- Bu yaxşılığı heç vaxt unutmam.
- Onun atası neft mühəndisidir.
- Cərrah Əli bizim təzə qonşumuzdur.
- X sinif şagirdlərinə mükafat verdilər.
- Uşaq gah ağlayır, gah da gülürdü.

510 Aşağıdakı cümlələrdən hansında ayrılıqda kim? sualına cavab verən söz vasitəsiz tamamlıq kimi işlənərək nə? sualına cavab vermişdir?

- Bağban bağçadakı güllərə öz övladı kimi qulluq edirdi.
- Mən mağazadan oğluma uşaq oyunağı aldım.
- Balaca quzu su içir.
- Bakı Dövlət Universiteti tələbə qəbul edir.
- Məhəllənin uşaqları Toğrulun yaxşı maşın sürməyinə tamaşa edirdilər.

511 Ara söz işlənmiş cümlə hansıdır? (Dürğu işarələri buraxılmışdır)

- Düzünü Allah bilir.
- Elə hər işin düzdür?
- Sözü düzünü zarafatla deyər.
- Düzdür bu işdən mənim gözüm su içmir.

- Düz danışsan başın ağrımaz.

512 “Nəhayət, gənc qız yalançı dilənçiyə müraciət etdi” cümləsində ara sözün mənaca növünü müəyyənləşdirin:

- fikrin mənbəyini bildirən
 təəssüf bildirən
 yəqinlik bildirən
 nəticə və nitqin hissələri arasında əlaqəni bildirən
 güman, sübhə bildirən

513 Hansı nümunədə ara söz işlənməməşdir?

- Görünür, razısan öz taleyindən, Nə zamandır məni soraqlamırsan.
 Anlaya bilmədim, düzü, bu sirri.
 Bəlkə, birisinin vurduğu ləkə dönüb olacaqdır sonsuz həqiqət.
 Eh nə qədər güman, nə qədər bəlkə çevrilib dünyada olub həqiqət.
 Sən demə, dağlara qar ələnərmiş, dumandan xəbərsiz, çəndən xəbərsiz.

514 Qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olmayan sözlər hansılardır? 1. ara sözlər. 2. əlavələr. 3. həmcins üzvlər. 4. xitab

- 1,3
 2,3
 1,2
 1,4
 3,4

515 Cümlələrin birində mürəkkəb xitab işlənməyib:

- Azərbaycan əsgəri, marş irəli!
 Sən ey gurlayan dəniz, məni dinlə.
 Seyr et bu varlığı, şeyda bülbülüm.
 Niyə elə danışırısan, ay bala, bizdən razı deyilsən?
 Ey mənim həqiqi dostum, fikrin nədir?

516 “Sizi deyib gəlmişəm, ey mənim müsəlman qardaşlarım” cümləsindəki xitab nə ilə ifadə olunub?

- fəli sifət tərkibi ilə
 II növ təyini söz birləşməsi ilə
 I növ təyini söz birləşməsi ilə
 III növ təyini söz birləşməsi ilə
 qeyri-təyini ismi birləşmə ilə

517 Nitqin hissələri arasında əlaqəni bildirən ara sözü göstərin:

- heyif
 ehtimal ki
 deyilənə görə
 birincisi
 doğrudan da

518 Ara sözün işləndiyi cümləni göstərin:

- Guman gələn yerləri ələk – vələk etdilər.
 Sənin dediklərin tamamilə düzdür.

- Hər dilimə gələn sözü deməli deyilsən.
- Yəqin etdim ki, sən düz demirsən.
- Düzdür, riyaziyyatdan bir az anlayıram.

519 Hansı nümunədə həmcins üzv işlənmişdir?

- Yanan da, yaman da mənəm.
- Məktəbdəki tədbirdə müəllim, şagird və valideynlər iştirak edəcəklər.
- İclasda nə mənə, nə də sənə söz verəcəklər.
- Mərd özündən bilər, namərd özgəsindən.
- Arif hər gün işə vaxtında gələr, verilən tapşırıqları dəqiq yerinə yetirərdi.

520 Həmcins zərflikli cümləni göstərin:

- “Dədə Qorqud” dastanında maraqlı bir epizod var.
- Sonra parkın kənarı ilə keçərək məktəbə doğru yollandıq.
- Eşq olsun bu müqəddəs varlığa!
- Ona görə də təbiətə qayğı və məhəbbətlə yanaşılmalıdır.
- Mikayılın və döyüş yoldaşlarının payına çətin vəzifə düşmüşdür.

521 Həmcins mübtədali cümlə hansıdır?

- Kitab,dəftər və qələm satırlar.
- Akif və Vüqar gələndə biz getdik.
- Aytən, Ülvi, kitabları gətirin.
- Şuşa, Laçın, Kəlbəcər azad olunmalıdır.
- Qızıl və gümüş saatlar aldılar.

522 Həmcins üzvlü cümləni göstərin:

- Balacaboylu adam səslə-küylü küçələrdən keçərək soldakı binaya yaxınlaşdı.
- Nə ağac vardı, nə də kölgəlik.
- Al-əlvan çiçəklərin xoş ətri ətrafa yayılmışdı.
- Gah sulara baş vurub lap dərinliklərə enir, gah da süzüb suyun üzünə çıxır.
- Sular göz yaş kimi dumdurur idi.

523 Hansı söz xitab kimi işlənmə bilməz?

- alim
- uşaq
- ana
- irəli
- dostlar

524 Hansı cümlədə qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olmayan iki söz işlənmişdir?

- Ey mənim həqiqi dostum, de görüm fikrin nədir?
- Sona, o kitabı mənə ver də.
- Nəhayət, Həsən müəllim iclasdakılara müraciətlə sözə başladı.
- Bilirsən, Vidadi, sözün doğrusu, Olmaq istəmirəm vicdan oğrusu
- Məncə, sən yanlış yoldasan.

525 Hansı sıradakı hər iki söz həm fəli xəbər, həm də ara söz kimi işlənmə bilər?

- gəlsənə, qoysana

- düzdür, qoy
- deməli, doğrudan
- demə, görünür
- bax, gör

526 “ Dan yeri ağaranda quşların xoş nəğməsi ətrafı bürüyür, kəndin sürüləri, naxırları, ilxılları otlaqlara yayılırdı” cümləsində hansı cümlə üzvləri həmcinsdir?

- həmcins üzv yoxdur
- tamamlıqlar və xəbərlər
- mübtədalar və xəbərlər
- mübtədalar
- tamamlıqlar

527 Xitabla bağlı fikirlərdən yalnız biri doğrudur:

- Cümlə üzvləri ilə sintaktik əlaqəyə girir.
- Tərkibinə görə xitablar yalnız bir sözdən ibarət olur.
- Xitab yalnız insana aid sözlərlə ifadə olunur.
- Xitablar ay, ey, a, hey kimi köməkçi vasitələrlə birlikdə də işlənir.
- Cümlənin yalnız əvvəlində işlənir.

528 Xitab haqqında yürüdülmən fikirlərdən biri səhvdir:

- Mübtədadan xüsusi intonasiyası ilə fərqlənir.
- İsmi adlıq halında işlənir.
- Cümlədə müraciət olunanı bildirir.
- Cümlənin xəbəri ilə uzlaşır.
- Cümlənin əvvəlində, ortasında və sonunda işlənə bilər.

529 Ara sözlərlə bağlı fikirlərdən biri səhvdir:

- Cümlənin əvvəlində, ortasında və sonunda işlənə bilər.
- Cümlədəki başqa sözlərdən vergüllə ayrılır.
- Danışanın ifadə olunan fikrə münasibətini bildirir.
- Qrammatik cəhətdən cümlə üzvləri ilə bağlı olur.
- Yəqinlik, şübhə, nəticə və s. mənaları ifadə edir.

530 Hansı cümlədə iki ara söz işlənib?

- Yəqin, yalnız nadanlar onu bu cür başa düşə bilərlər.
- Görünür, o doğrudan da, günahsızdır.
- Deməli, ancaq sən ora gedə bilərsən.
- Bəlkə də, sən bu məsələdə tamamilə haqlısan.
- Deyəsən, bizim məqsədimiz heç də düzgün başa düşülməyib.

531 Nəticə bildiren ara sözlər hansı cümlələrdə işlənib? 1. Deməli, evinizi təmir etdirə bilmirsiniz. 2. Yəqin, orada yeni evlər tikiləcək. 3. Xülasə, gəlib çıxdıq mətləb üstünə. 4. Əlbəttə, sənə kömək edəyəm. 5. Doğrusu, bu çox çətin məsələdir.

- 1,3
- 3,4
- 2,3,4
- 1,2,5
- 1,4,5

532 Ümumiləşdirici söz həmcins üzvlərdən sonra işlənərsə, ondan əvvəl hansı durğu işarəsi yazılır?

- heç nə
- iki nöqtə
- vergül
- tire
- nöqtəli vergül

533 Ümumiləşdirici söz həmcins üzvlərdən əvvəl işlənərsə, ondan sonra hansı durğu işarəsi qoyulur?

- heç nə
- tire
- vergül
- iki nöqtə
- nöqtəli vergül

534 Biri güman və şübhə bildirən ara söz deyil:

- bəlkə
- gərək ki
- görünür
- mənəcə
- deyəsən

535 “Oğlum, görünür, sən hər şeydən xəbərdarsan” cümləsində işlənmişdir: 1) həmcins üzvlər. 2) xitab.3) əlavə.4) ara söz

- 1.4
- 2.3
- 1.2
- 2.4
- 3.4

536 Biri yəqinlik bildirən ara söz deyil:

- həqiqətən
- düzü
- əlbəttə
- beləliklə
- şübhəsiz

537 Həmcins üzvlər haqqında yürüdülmən fikirlərdən biri səhvdir:

- Bütün cümlə üzvləri həmcins ola bilər.
- Eyni qrammatik formaya malik olur.
- Həmcins üzvlər bərabərhüquqlu olur.
- Həmcins üzvlər yalnız tabesizlik bağlayıcıları vasitəsilə əlaqələnilir.
- Eyni bir cümlə üzvü ilə bağlı olur.

538 Həmcins üzvlər arasında işlənən hansı tabesizlik bağlayıcısından sonra vergül işarəsi qoyulur?

- yəni
- amma, ancaq, lakin
- və, ilə
- da, də

- gah, ya, həm, nə

539 Nümunədə hansı cümlə üzvü həmcinsdir? Mənim müəllimim qayğıkeş və tələbkar idi.

- zərflik
 mübtada
 təyin
 xəbər
 tamamlıq

540 Həmcins təyinli cümləni seçin:

- Bu sözləri o, astadan, ehtiyatla söylədi.
 Qızılqayadan ötəndə günorta olardı.
 O, tibb məntəqəsində işləyir.
 Pəncərədən həyəətə xəstə, məzlum bir qoca baxırdı.
 Muzeydə gördüyü rəsmlər, əşyalar onu hələ də düşündürürdü.

541 Hansı həmcins üzvlü cümlədə cəm şəkilçisi ixtisar olunub?

- Suallar, tapşırıqlar və qarşısındakı öhdəliklər o qədər ağır idi ki, bütün bunları bacarmayacağını düşünürdü.
 Həyatda hər şeyə öz gücüm, bacarığım və qabiliyyətimlə nail olmaq istəyirdim.
 İllər keçdikdən sonra məni qarşılamağa gələnlər arasında ana və atamı görmədim.
 İmtahan zalında müəllim, şagird və valideyinlər də nəzarət altında idilər.
 Dost, qardaş və ailəsini görmək eşqi ilə o, bu dəfə də şəhərə gəlməli oldu.

542 Hansı cümlədə həmcins xəbər işlənib?

- Get-gedə mübahisələr ciddiləşir, tələbələr, deyəsən, üstünlük qazanırdılar.
 Osman ehtiyatla bulağa yaxınlaşdı, onu görən ceyran hürküb qaçdı.
 Yağış yağır, güclü külək əsirdi.
 Hər gün olduğu kimi, bu gün də qoca sahilə gəldi, iti nəzərləri ilə dənizi xeyli seyr etdi.
 İclasda alimlər də, elmi işçilər də bu qərarı dəstəklədilər.

543 Həmcins xəbərlər hansı cümlədədir?

- Mən oyanmışdım, yoldaşlarım isə hələ də şirin yuxuda idilər.
 Mərdan getdi, ailənin sevinci, rahatlığı bitdi.
 Şaxta getdikcə artır, duman kəndi bürüyürdü.
 Dilşad səhər tezdən durur, əl-üzünü yuyur, sonra isə anasına su gətirirdi.
 Torpaq qızır, qar əriyir, çaylar daşır.

544 Qeyri-müəyyən şəxslə cümlə haqqında yürüdülmən fikirlərdən biri səhvdir:

- Tərkibində bəzən “guya, sanki, elə bil ki” və s. sözlərindən istifadə olunur.
 Xəbəri III şəxsin cəmində olur.
 Hərəkət və ya hökmün qeyri – müəyyən şəxsə aid olduğunu bildirir.
 Xəbəri həm fəli, həm də ismi xəbər ola bilər.
 Qeyri-müəyyən şəxslə cümlələr, əsasən, geniş olur.

545 Biri şəxssiz cümlədir:

- Toyda təbrik üçün mənə də söz verdilər.
 Torpaq sürüşməsinin qarşısını almaq üçün bu yerlərdə ağac əkilir.
 Sözüünün yerini bilməyənini gərək dərşini verəsən.

- Milli ordumuzun gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilir.
- Bu jurnalda maraqlı məqalələr dərc edilir.

546 Şəxssiz cümlə haqqında yürüdülmən fikirlərdən biri səhvdir:

- Xəbəri feili frazeoloji birləşmələrlə də ifadə oluna bilər.
- Xəbəri üçüncü şəxsin təkinə aid olur.
- Mübtədası olmur, onu təsəvvür və ya bərpa etmək də qeyri-mümkün olur.
- Şəxssiz cümlələrdə çox vaxt “sanki, elə bil ki” sözləri işlənir.
- Xəbəri, əsasən, şəxssiz növ fellərlə ifadə olunur.

547 Verilmiş atalar sözlərindən hansılar təktərkibli ümumi şəxslı cümlələrdir?1. Suda batan saman çöpündən yapışar.2. Yalan ayaq tutar, yeriməz. 3. Söyləyənə baxma, söylədiyənə bax.4. Dost dar gündə tanınar.5. Ağrımayan başa dəsmal bağlamazlar.

- 2.5
- 2.4
- 1.3
- 3.5
- 1.4

548 Mətdə neçə müxtəsər cümlə işlənib?“İş gününün sonu yaxınlaşırdı. Şəfqət bacılarının hamısı məşğul idi. Həkim sonuncu palatada pəncərə qabağındakı çarpayıda uzanan xəstəyə yaxınlaşdı. Xəstə bunu hiss etmədi. O, fikrə getmişdi.”

- işlənməyib
- 2
- 1.0
- 3.0
- 4.0

549 İsmi xəbərlı cüttərkibli geniş cümləni göstərin:

- XX əsrin sonları idi.
- Həsən müəllim məktəb direktorudur.
- Məmmədin qardaşının dostu iş adamıdır.
- Müasir dövrdə iqtisadiyyatın inkişafı hər şeydən önəmlidir.
- Bu günlər ömrümün ən xoş anlarını yaşayıram.

550 Nida cümlələrini müəyyənləşdirin:1) Pah atonnan, nə ağır yatdı bu oğlan, ölüb ə...!2) Bir sən ol, bir də mən, bir də dərdimiz,Ağlayaq doyunca, gülək doyunca.3) Var olsun azad yurdun azad oğulları!4) Yaşasın anamız müqəddəs Vətən!5) Yenə tovuz kimisən, nə gözəl bəzənmişən?

- 2.4
- 1.3
- 2,4,5
- 1,3,4
- 4.5

551 Qeyri-müəyyən şəxslı cümləni müəyyənləşdirin:

- Verilən tapşırıqlara vaxtında əməl edilməlidir.
- Müstəntiqlər bir azdan onu dindirəcəklər.
- İşləməyə tənbəl deyərlər.
- Onun səmimiliyi və sədaqəti barədə indi də danışırlar.

- Ürək xəstəliyinə tutulandan sonra övladları onu yerindən tərpənməyə qoymurdular.

552 “Məsələyə baxılacaq” cümləsinin növünü müəyyənləşdirin:

- Adlıq cümlədir.
 Ümumi şəxslı cümlədir.
 Müəyyən şəxslı cümlədir.
 Şəxssız cümlədir.
 Qeyri-müəyyən şəxslı cümlədir.

553 “Cavan olanda məgər sözə baxmazlar?” cümləsi sadə cümlənin hansı növünə aiddir?

- şəxssız cümlə
 adlıq cümlə
 müəyyən şəxslı cümlə
 qeyri-müəyyən şəxslı cümlə
 ümumi şəxslı cümlə

554 Ümumi şəxslı cümlə haqqında yürüdüln fikirlərdən biri səhvdir:

- Ümumi şəxslı cümlələr, əsasən, geniş olur.
 Ümumiləşmiş mənalar ifadə edir.
 Hərəkət və ya hökmün eyni zamanda hamıya aid olduğunu bildirir.
 Xəbəri yalnız III şəxsin təkində işlənilir.
 Əsasən, atalar sözləri və məsəllərdən ibarət olur.

555 Təktərkıblı cümlələr haqqındakı fikirlərdən biri yanlışdır:

- Adlıq cümlə mübtədə əsasında formalaşır.
 Bu cümlələr iki növə ayrılır: xəbər əsasında və mübtədə əsasında formalaşanlar.
 Təktərkıblı cümlələr baş üzvlərdən biri əsasında formalaşır.
 Təktərkıblı cümlələr yalnız geniş olur.
 Xəbər əsasında formalaşan təktərkıblı cümlələrin üç növü var.

556 Xəbəri frazeoloji birləşmə ilə ifadə olunmuş cüttərkıblı cümləni göstərin:

- Qəbul imtahanları yaxınlaşır.
 Burada xallı ceyrana az-az təsadüf edilir.
 May ayının axırları idi.
 Onun bu tıkanlı sözləri ananın qəlbinə toxundu.
 Gözüm ondan su içmir.

557 «Axşamlar Mehman kişi qızı Zərifəni dizinin üstündə oturdar, onun xurmayı saçlarını sığallayar, ona çoxlu nağıl və əfsanə danışardı» cümləsi haqqında yürüdüln fikirlərdən hansı doğrudur?

- Müxtəsər cümlədir.
 Tabesiz mürəkkəb cümlədir.
 Təktərkıblı cümlədir.
 Cüttərkıblı sadə, geniş cümlədir.
 Tabeli mürəkkəb cümlədir.

558 Hansı təktərkıblı müxtəsər cümlədir?

- Nadir universitet tələbəsidir.
 Gözü ayağının altını görmür.

- Direktorun müavini otağa daxil oldu.
- İçəridə Arzunun tanımadığı adamlar da var idi.
- Kitab sizindir?

559 Biri əmr cümləsidir:

- Yol böyüyündür, su kiçiyin.
- Qış sərt keçdi.
- Olmadı elə, oldu belə!
- O olmasın, bu olsun.
- Ananın tənbel oğlu hambal olar.

560 Sual cümləsi neçə yolla düzəlir?

- 5.0
- 2.0
- 1.0
- 3.0
- 4.0

561 Biri söz-cümlədir:

- Qışın ortaları... Qar... Çovğun...
- Səhərdir.
- Oxumaq, oxumaq, yenə də oxumaq.
- Dərslərini öyrənmisən?- Əlbəttə.
- Hara gedirsən?- Məktəbə.

562 Hansı məsdər cümlədir?

- Baharın son günləri idi.
- İsmayılzadəni tanıyırsanmı? - Bəli (H.Mehdi)
- Stadion. Səs-küy. Futbol yarışı...
- Hər ehtimala qarşı hazır olmaq və düşməni məhv etmək.
- Axşam... Göy fikirli... Dəniz nigaran... (N.Xəzri)

563 «Dur, and iç Babəkin məzarı üstə, Elləri bir yeni, ağ günə səslə!» cümləsinin növünü müəyyənləşdirin:

- tabesiz mürəkkəb cümlə
- qeyri-müəyyən şəxslı cümlə
- ümumi şəxslı cümlə
- müəyyən şəxslı cümlə
- şəxssiz cümlə

564 “Bu məktubu sizə hərbi hissədən göndəriblər” cümləsi sadə cümlənin hansı növünə aiddir:

- yarımqıq cümlə
- cüttərkibli geniş
- cüttərkibli müxtəsər
- təktərkibli geniş
- təktərkibli müxtəsər

565 Məqsəd və intonasiyaya görə sadə cümlənin neçə növü var?

- 2.0

- 5.0
 3.0
 4.0
 6.0

566 Biri məqsəd və intonasiyaya görə sadə cümlə növü deyil:

- müxtəsər cümlə
 sual cümləsi
 nəqli cümlə
 əmr cümləsi
 nida cümləsi

567 Hansı cümlələr əmr cümləsidir?a) Sabah hamı vaxtında yarış meydanında olsun!b) Bəs nə üçün deyilən vaxtda gəlib çıxmadın?c) Hamı diqqətlə ona qulaq asırdı.d) Kim Nizami Gəncəvi haqqında ətraflı məlumat verər?e) Sən buradan birbaşa evə get.

- c,e
 d,e
 b,e
 a,e
 d,a

568 Verilmiş cümlələrdən biri əmr cümləsidir:

- Bəs nə üçün onların haqqında polisə məlumat vermədiniz?
 Görəsən, sabah hava necə olacaq?
 Tələbələr imtahanları müvəffəqiyyətlə verdilər.
 Hamı vətən uğrunda döyüşə hazır olsun!
 Bu hadisədən sonra onun elmə həvəsi daha da artdı.

569 Biri sual cümləsidir:

- Sabah hamı dərslə hazır gəlsin!
 Səbr elə, kişi, nahaq qan yerdə qalmaz!
 Şagirdlər yarışa yaxşı hazırlaşmışdılar.
 Bəs nə üçün mənim suallarına cavab vermirsən?
 Bu gün hava çox istidir.

570 Verilmiş cümlələrdən hansı nida cümləsidir?

- Hamı susurdu, heç kim danışmırdı.
 Əlaçı tələbələr mükafatlandırıldı.
 Ətrafı sakitlik bürümüşdü.
 Sən nə yamansan, a buz?! Adam yıxansan, a buz!
 Görəsən, onlar nə vaxt qayıdacaqlar?

571 Cümlələrin hansı nəqli cümlədir?

- Sən hamıdan gözəlsən, sevgilim!
 Qoy həmişə günəş olsun!
 Uşaqlar, dərslə hazırsınızmı?
 Havadan baharın ətri gəlirdi.
 Sən sus, danışma.

572 Qeyri-müəyyən şəxslı cümləni tapın:

- Yıxılana gülməzlər.
- Ad günündə xaricdəki tanışlarım zəng vurub mənı təbrık edırlər.
- Dostu dar gündə sınavırlar.
- Toyda təbrık üçün mənə də söz verdılər.
- Ailəmızdə təhsılə cıddı fıkrı verılır.

573 Müəyyən şəxslı genıř cümlə hansıdır?

- Verılən tapşırırğa vaxtında əməl edərlər.
- Dostumun böyükl ođlu təhsıl řöbəsının müdırıdır.
- Dünən məsələyə baxıldı.
- Həvəslə danıřdım.
- Xəstəni sakitləşdirmək üçün xeylı əziyyət çəkđilər.

574 Biri genıř adlıq cümlə kimi işlənə bilər:

- kitab, dəftər, qələm
- kitab rəfi
- Bakı Dövlət Universiteti
- qədim qala
- Babadađ

575 And olsun yeri, göyü Yaradana! Cümlənin növünü tapın:

- adlıq cümlə
- ümumi şəxslı cümlə
- qeyri-müəyyən şəxslı cümlə
- şəxssız cümlə
- müəyyən şəxslı cümlə

576 Ümumi şəxslı cümlə hansıdır?

- Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindəki mədəniyyət abidələrımızə xeylı ziyan vurmuşlar.
- Qız qalasına bənzər təsvirləri Qobustan qayaüstü rəsmlərində də müəyyənleşdirmişlər.
- Ölkəmizin ərazisində qədim insan məskənləri aşkar etmişlər.
- Adətımızə görə, böyüyə də, qonađa da hörmət edərlər.
- Tariximizi, mədəniyyətimizi qorumađa borcluyuq.

577 Xəbəri frazeoloji birləşmə ilə ifadə olunan müəyyən şəxslı cümləni göstərin:

- Mənim tanrım gözəllikdir, sevgidir.
- Mənim ondan gözüm su içmirdi.
- XX əsrin sonları idi.
- Onun geri dönməməsi ananın qəlbınə toxunmuşdu.
- Qəbul imtahanları yaxınlaşır.

578 İsmi xəbərlı müəyyən şəxslı genıř cümləni göstərin:

- İstirahət gününün xoş saatları idi.
- Elçinin atasının dostları neft işçiləridir.
- Xəstənin ümumi vəziyyəti yaxşıdır.
- Bu gün milli mənafe hər şeydən vacibdir.
- Əldən qalan əlli il qalar.

579 “Bəlkə anamın könlündən keçir ki, biz də kəndə gedib onunla bir yerdə olaq?” (Ə.Vəliyev). Cümlənin növünü müəyyənləşdirin:

- Tamamlıq budaq cümləli tabeli mürəkkəb cümlədir.
- Tabesiz mürəkkəb cümlədir.
- Həmcins mübtədalı sadə, geniş cümlədir.
- Mübtəda budaq cümləli tabeli mürəkkəb cümlədir.
- Həmcins xəbərli sadə, geniş cümlədir.

580 “Pəhləvan gördü, yox, rəqibi ondan çox güclüdür” tabeli mürəkkəb cümləsinin budaq cümləsi baş cümləyə necə bağlanıb?

- bağlayıcı söz vasitəsilə
- sa2 şəkilçiləri ilə
- tabelilik bağlayıcı ilə
- m14 ədatı ilə
- intonasiya vasitəsilə

581 Mürəkkəb cümlə hansıdır?

- Müəllim gülərək Ramini bağışladığını bildirdi.
- Bilirdim ki, o, mərd adamdır.
- Məhbubə gülə-gülə anama nəsə deyir və zabitə baxırdı.
- Atam bağçadakı gülləri suladı və dıblərini boşaltdı.
- Havalər qızaraq qarı əritdi.

582 Tabeli mürəkkəb cümlənin tərkib hissələri tabelilik bağlayıcılarının hansı növü ilə bağlandıqda budaq cümlə, demək olar ki, həmişə baş cümlədən əvvəl gəlir?1) səbəb bağlayıcıları2) sərt bağlayıcıları3) güzəşt bağlayıcıları4) aydınlaşdırma bağlayıcıları

- yalnız 3
- 1, 4
- 2, 3, 4
- 1, 2, 3
- 2, 3

583 “Mən daş daşıyıb fəhləlik edirəm, sən sürücülük etməyi özünə ar bilirsən” cümləsinin tərəfləri arasındakı mənə əlaqəsini müəyyənləşdirin:

- qarşılaşdırma
- səbəb-nəticə
- ardıcılıq
- bölüşdürmə
- zaman

584 Biri tabesiz mürəkkəb cümlənin tərəflərini bir-birinə bağlayan bağlayıcı ola bilməz:

- və
- madam ki
- həm
- amma
- gah

585 “Kimin gücü varsa, gücsüzün papagını başından götürüb qaçır” (F. Kərimzadə) tabeli mürəkkəb cümləsində budaq cümlə baş cümləyə necə bağlanıb?

- sa2 şəkilçisi ilə
- bağlayıcı söz və - sa2 şəkilçisi ilə
- tabelilik bağlayıcısı ilə
- yalnız intonasiya vasitəsilə
- bağlayıcı sözlə

586 “Külək əsdimi, yağış yağacaq” cümləsinin növünü müəyyənləşdirin:

- səbəb-nəticə əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümlə
- zaman budaq cümləli tabeli mürəkkəb cümlə
- həmcins xəbərlə sadə cümlə
- həmcins mübtədali sadə cümlə
- zaman əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümlə

587 Tabeli mürəkkəb cümləni göstərin:

- Yağış yağır, külək əsir.
- Gəldinmi, başlayaq.
- Danışdım, ancaq dinləmədilər.
- Görünür, duyduğ düşüblər.
- Gah işləyir, gah dincəlidir.

588 Verilmiş tabesiz mürəkkəb cümlənin tərəfləri arasındakı mənə əlaqəsini müəyyənləşdirin: Dəli dövran sürər, ağıllı vaxt gözlər.

- qarşılaşdırma
- aydınlaşdırma
- bölüşdürmə
- zaman
- ardıcılıq

589 “Elə yaşa ki, heç vaxt əməllərinə görə peşman olmayasan” tabeli mürəkkəb cümləsində budaq cümlənin xəbəri felin hansı şəklindədir?

- xəbər
- vacib
- əmr
- şərt
- arzu

590 Cümlələrdən birində budaq cümlə baş cümlədən əvvəl işlənib:

- O, elə müəllimdir ki, bütün şagirdlərə can yandırır.
- Elə evə gəlirdim ki, qonşu ilə rastlaşdım.
- Arzum budur, tezliklə torpaqlarımız azad edilsin.
- Elə danış ki, sözlərin hamımızın xoşuna gəlsin.
- Hamı bilir ki, Aynur həkim olmaq istəyir.

591 “ Evə həkim göndərdim ki, xəstəni müayinə etsin” cümləsində budaq cümlənin xəbəri felin hansı şəklindədir?

- əmr
- xəbər
- arzu
- sət

vacıb

592 Tabesiz mürəkkəb cümlələri göstərin: I Zəng çoxdan vurulmuşdu, ancaq şagirdlər sinifdə oturmuşdular. II Kim dərslərini bilir, əlini qaldırsın. III Kəndə çatdınmı, qoy evdəkilər mənə zəng etsin. IV Birinci il idi, uşaq məktəbə gedirdi. V Biz onu nə evdə, nə də iş yerində tapa bildik. VI İclasa ya özün gəl, ya da atan gəlsin.

- II, IV
 I, III, VI
 I, VI
 I, II, IV
 III, V

593 Tabesiz mürəkkəb cümlələr hansıdır? I Qış girsə də, havalar sərin keçirdi. II Qışın girməsinə baxmayaraq havalar sərin keçirdi. III Qış girmişdi, ancaq havalar sərin keçirdi. IV Uşaq dərslərdə oturmuşdu, elə hey anasını düşünürdü. V Uşaq dərslərdə oturmuşdu, ancaq fikri anasının yanında idi.

- I, IV
 III, V
 I, VI
 II, IV
 III, IV

594 Tabesiz mürəkkəb cümləni göstərin:

- Böyük arzularla yaşayan şairin sevgisi dünyanı nura boyayır, zینətləndirirdi.
 Hərçənd iş gec başladıq, amma yenə qalib gəldik.
 Neçə illər buralarda olmasa da, yenə küçələri qarış-qarış tanıyırdı.
 Hava soyuq və yağmurlu idi.
 Dərənin dibinə endikcə göy böyüyür, hər şey qaralır, şübhəli görünürdü.

595 Biri tabesiz mürəkkəb cümlə deyil:

- Yenə də yamyaşıl geyinir dağlar, Göz kimi durulur qaynar bulaqlar. (S. Vurğun)
 Ana gülürdü, çünki oğlu tələbə olmuşdu.
 Çağurdım, gəlmədin.
 Qapı açıldı, şagirdlər içəri girdi.
 Hava soyudu, uşaqlar üşüdü.

596 Zaman əlaqəsində olan tabesiz mürəkkəb cümləni göstərin:

- Qış idi, lakin gün çıxmışdı.
 Nəğmələr quş kimi qanad çalır, gözlər səadətlə gülürdü.
 Birdən bərk şaqqıltı gəldi: pəncərə sınıb töküldü.
 O, məktubu alıb oxudu və biz yolumuza davam etdik.
 Narın-narın yağış yağır, torpaq islanırdı.

597 Bağlayıcısız tabesiz mürəkkəb cümləni göstərin:

- Baba tənəkəki kisəsini çıxardı, gümüş zəncirli çubuğu doldurdu.
 O, qışqırmaq, “ana” demək istədi, səsi çıxmadı.
 Dil döner, düzünü söylər.
 İl boyu çalışsa da, Əli universitetə daxil ola bilmədi.
 Fasilə başladı və Ədilə yanındakı qız ilə ayağa qalxıb zaldan çıxdı.

598 Səbəb – nəticə əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümləni göstərin:

- Zəng vurulur, müəllim gəlir, biz dərsə başlayırıq.
- Torpağı duz basmış, kəndlilər də köçüb getmişdilər.
- Dəhlizin qapısı açıldı və otağa bir qız daxil oldu.
- Azər gecikdiyi üçün kor-peşman geri qayıdırdı.
- Gecə keçmiş, səhər açılmış, günəş xeyli qalxmışdı.

599 Biri tabesiz mürəkkəb cümlədir:

- Bizim məhəllədə hamı Ziba xalanın xətrini istəyirdi, çünki xeyrə-şərə yarayan arvad idi.
- Lələ var, yurdu yox.
- Mən onun əsəbiləşdiyini anladım.
- Gedən Kənanıdır- xalamın oğludur.
- Elə bil əvvəlki əzginlikdən və yorğunluqdan əsər-ələmət qalmamışdı.

600 Bölüşdürmə əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümlə hansı bağlayıcılar vasitəsi ilə bağlanır?

- nə, nə də, həm, həm də
- istər, istərsə də, ya, ya da
- amma, ancaq, lakin
- gah, gah da, həm, həm də
- o cümlədən, ya, ya da

601 Tabesiz mürəkkəb cümləni seçin:

- Harada aşdır, orada başdır.
- Sənəmi görər-görməz bütün məclis onu seyr etdi və hər kəs bir –birinə nəsə pıçıldamağa başladı
- Tikdim, izim qala.
- İstinin təsirindən bütün ev heyvanları: inəklər, qoyunlar, keçilər çəpərin dibində daldalanırdılar.
- Bilirəm, qəlbində ağır intizar, iti neşlər kimi səni yaralar.

602 Biri bağlayıcısız tabesiz mürəkkəb cümlədir:

- Mən kitablarımı da götürdüm, dəftərlərimi də.
- Bakı böyüyür, inkişaf edir.
- İstəsən, gedərsən.
- Soruşdum, cavab verəsən.
- Ancaq Müşfiq oxuyur, başqaları oxumurlar.

603 “Yağış yağdı, külək kəsmədi” cümləsinin tərkib hissələri arasında hansı bağlayıcıdan istifadə etmək olar?

- aydınlaşdırma
- iştirak
- qarşılaşdırma
- birləşdirmə
- bölüşdürmə

604 Cümlələrdən biri tabesiz mürəkkəb cümlədir:

- Əli danışır, yazır.
- Əli danışdı, danışmadım.
- Əli ilə Vəli danışır, yazırlar.
- Əli danışdımı, yazacaq.
- Əli danışsa, yazar.

605 M.Ə.Sabirin əsərləri hansı ad altında çap olunmuşdur?

- “Şikayətnamə”
- “Dəhnamə”
- “Hophopnamə”
- “Nəsihətnamə”
- “İsgəndərnamə”

606 Aşağıdakılardan hansı M.F.Axundzadənin komediyalarına aid deyil?

- “Hekayəti-Molla İbrahimxəlil kimyagər”
- “Hacı Qara”
- “Mürəfiə vəkillərinin hekayəti”
- “Aldanmış kəvakib”
- “Hekayəti-xırs quldurbasan”

607 Aşağıdakı klassiklərdən hansı şairlikdən əlavə Qarabağ xanının baş vəziri kimi fəaliyyət göstərmişdir?

- N.Gəncəvi
- İ.Nəsimi
- M.Füzuli
- M.P.Vaqif
- M.Gəncəvi

608 M.P.Vaqif neçənci əsrdə yaşayıb yaradıb?

- XVIII əsr
- XIX əsr
- XVI əsr
- XII əsr
- XIV əsr

609 Ş. İ.Xətayi neçənci əsrdə yaşayıb yaradıb?

- XIII əsr
- XIX əsr
- XV-XVI əsrlər
- XI-XII əsrlər
- XVII – XVIII əsrlər

610 Ş.İ.Xətayinin əsərləri hansı sırada verilmişdir?

- “Yeddi gözəl”, “İsgəndərnamə”
- “Nəsihətnamə”, “Dəhnamə”
- “Şikayətnamə”, “Söhbətül-əsmar”
- “Xosrov və Şirin”, “Sirlər xəzinəsi”
- “Leyli və Məcnun”, “Rindü-Zahid”

611 İ.Nəsimi hansı əsrə məxsus görkəmli şairdir?

- XIV-XV əsrlər
- IX əsr
- XIX-XX əsrlər
- XVII əsr
- XII əsr

612 İ.Nəsimi harada anadan olunmuşdur?

- Ərdəbildə
- Şamaxıda
- Gəncədə
- Bakıda
- Qarabağda

613 Qəzəl janrının ustadı kimdir?

- M.P.Vaqif
- M.Füzuli
- İ.Nəsimi
- Ş.İ.Xətayi
- M.Gəncəvi

614 M.Füzulinin ana dilində yazdığı əsər hansıdır?

- “Ənisül-qəlb”
- “Leyli və Məcnun”
- “Bəngü-badə”
- “Həft cam”
- “Söhbətül-əsmar”

615 M. Füzuli əsərlərini hansı dildə yazmışdır?

- ərəb, fars
- Azərbaycan,ərəb,fars
- ərəb
- fars
- Azərbaycan

616 Aşağıdakı əsərlərdən biri M.Füzulinin alleqorik əsəri deyil:

- “Söhbətül- əsmar”
- “Səhhət və Mərəz”
- “Yeddi cam”
- “Leyli və Məcnun”
- “Bəngü-badə”

617 Aşağıdakılardan biri N.Gəncəvinin “Xəmsə”sinə daxildir:

- “Bəngü-badə”
- “Töhfətül-İraqeyn”
- “Şikayətnamə”
- “Xosrov və Şirin”
- “Dəhnamə”

618 N.Gəncəvinin son poeması hansıdır?

- “Yeddi gözəl”
- “Leyli və Məcnun”
- “Xosrov və Şirin”
- “İsgəndərnamə”
- “Sirlər xəzinəsi ”

619 N.Gəncəvinin ilk poeması hansıdır?

- “Xosrov və Şirin”
- “İsgəndərnamə”
- “Yeddi gözəl”
- “Sirlər xəzinəsi ”
- “Leyli və Məcnun”

620 N.Gəncəvinin “İsgəndərnamə” əsəri neçə hissədən ibarətdir?

- 2.0
- 3
- 4
- 1.0
- 5

621 Aşağıdakılardan biri N.Gəncəvinin “Xəmsə” sinə daxil deyil:

- “Xosrov və Şirin”
- “Leyli və Məcnun”
- “Sirlər xəzinəsi”
- “Nəsihətnamə”
- “Yeddi gözəl”

622 Biri Xaqani Şirvaninin əsəridir

- “Nəsihətnamə”
- “İsgəndərnamə”
- “Leyli və Məcnun”
- “Təhfətül - İraqeyn”
- “Dəhnamə”

623 Xaqani Şirvani neçənci əsrdə yaşayıb-yaratmışdır?

- XVIII əsrdə
- XV əsrdə
- X əsrdə
- XII əsrdə
- XVI əsrdə

624 “Kitabi-Dədə Qorqud” un Drezden nüsxəsi neçə boydan ibarətdir?

- 10.0
- 8.0
- 5
- 12.0
- 7

625 “Kitabi– Dədə Qorqud ” nə vaxt yaranmışdır?

- XVI əsrdə
- XIII əsrdə
- XI-XIII əsrlərdə
- İslamdan öncə və onun yaranışının ilkin dövründə
- XIV-XV əsrlərdə

626 Aşağıdakılardan biri əfsanədir:

- “Göyçək Fatma”
- “Cırtan”
- “Məlikməmməd”
- “Pərvanə və od”
- “Ağ atlı oğlan”

627 “Dərələrdən sel kimi, təpələrdən yel kimi” ifadələri folklorun hansı janrında daha çox işlənir?

- atalar sözü və məsəllər
- əfsanələr
- dastanlar
- nağıllar
- lətifələr

628 Folklorun oxşar məzmunlu janrları hansılardır? I nağıl və məsəl .II ağıllar və atalar sözləri.III holavarlar və sayacı sözləri.IV laylalar və oxşamalar

- I,IV
- II,IV
- I,III
- III, IV
- II,III

629 Hansılar folklorun lirik növünə aid deyil?

- holavarlar və sayacı sözləri
- laylalar və oxşamalar
- bayatılar və ağıllar
- əfsanə və lətifələr
- tapmacalar və yanılmaclar

630 Aşağıdakılardan hansı atalar sözü deyil?

- Yersiz gəldi, yerli qaç.
- Gülmə qonşuna, gələr başına.
- Ağıl yaşda deyil, başdadır.
- Burda mənəm, Bağdadda kor xəlifə.
- Bu günün işini sabaha qoyma.

631 Şifahi xalq ədəbiyyatının tarixən daha qədim sayılan janrı hansıdır?

- xalq dramları
- tapmacalar
- mahnılar
- nəğmələr
- dastanlar

632 Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin sözlərinin müəllifi kimdir?

- Məmməd Araz
- Cəfər Cabbarlı
- Hüseyn Cavid
- Əhməd Cavad
- Mikayıl Müşfiq

633 “Natiq” sözü digər hansı sözlə əvəzlənə bilər?

- məlumat verən
- ritor
- çıxış edən
- danışan
- söz söyləyən

634 Biri Azərbaycanın görkəmli natiqi deyil:

- Mir Cəlal Paşayev
- Mirzə Ələkbər Sabir
- Heydər Əliyev
- Əli Sultanlı
- Mikayıl Rəfli

635 “Allah amanında, uğur olsun” kimi nitq etiketləri aşağıdakılardan hansına aiddir?

- təbrik etiketinə
- müraciət etiketinə
- ayrılma etiketinə
- görüş etiketinə
- alqış (xeyir-dua) etiketinə

636 Normalara tabe olmayıb, fəaliyyət sahəsinin genişliyi ilə seçilir.

- bədii əsərlərdə yazıcının dili
- xalq danışığı dili
- şivə və dialekt
- ədəbi dil
- cənub dialekti

637 “İstərdik ki, müharibədən sonra o öz evinə geri çevrilsin” cümləsində ədəbi dilin hansı normaları pozulub?

- qrammatik və fonetik
- leksik və qrammatik
- orfoqrafik və leksik
- orfoepik və leksik
- fonetik və qrammatik

638 Nitq etiketlərinin məntiqi ardıcılığını tamamlayın:Həmişə ayaq üstə! Allah köməyiniz olsun! .....

- Allah razı olsun!
- Allah amanında!
- Çox mübarəkdir!
- Salamət qalın!
- Hələlik!

639 Hansı nümunədə şəkilçinin bu cür işlənməsi ədəbi dildə orfoqrafik normaya uyğun deyildir?

- Keçər dövrən, belə qalmaz.
- Güşümdə sırgadı, sinəmdə dağdı,Ağıllı unutmaz necə ki, sağdı.
- Qış getdi, yenə bahar gəldi.
- Aşiq, Yaxşı ölübdür,Dost inildər, yad ağlar.

Dəli könül, gəl əylənmə qürbətdə.

640 “Elə iş tut ki, nə şiş yanmasın, nə kabab”. Cümlədə hansı norma pozulmuşdur?

- Heç bir norma pozulmamışdır.
 qrammatik
 leksik
 fonetik
 fonetik və leksik

641 “Traktor kənd təsərrüfatında böyük əhəmiyyət oynayır” cümləsində hansı norma pozulmuşdur?

- həm fonetik, həm qrammatik
 leksik
 fonetik
 qrammatik
 həm leksik, həm qrammatik

642 Baş həkimin xəstəxana işçiləri və həkimlərlə keçirdiyi iclasdakı çıxışı natiqliyin hansı növünə aiddir?

- akademik
 inzibati-idarə
 siyasi
 bədii
 işgüzar

643 Professorun auditoriyada oxuduğu mühazirə natiqliyin hansı növünə aiddir?

- siyasi
 akademik
 inzibati-idarə
 işgüzar
 bədii

644 Nitq etiketlərindən hamısının alınma olduğu cərgəni göstərin:

- xoş gördük, salam
 oğlum, bağışlayın, buyurun
 iraq olsun, yaxşı yol
 cənab, mübarəkdir, qızım
 xudahafiz, əlvida , lütfən

645 “Qonşuların hamısı onun gələcəyini eşitmişdilər” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- fonetik
 leksik, orfoqrafik
 qrammatik
 leksik
 orfoepik

646 Nitq etiketlərindən ibarət məntiqi ardıcılığı tamamlayın:1. Allah amanında!2. Xudahafiz!3. Görüşənədək!4.

.....

- Sağlığınıza qismət olsun!
 Yaxşı yol.

- Həmişə ayaq üstə.
- Mübarəkdir!
- Allah şəfa versin!

647 “Nitq etiketi” birləşməsinin əsas tərəfini hansı sözlə əvəz etmək olar?

- forma
- yarlıq
- mədəniyyət
- danışiq
- fəaliyyət

648 Nümunədə ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur? Tarix utanmazmı yaratdığından? Dönüb keçmişinə baxmazmı İran?

- fonetik və leksik
- qrammatik
- fonetik
- leksik bə qrammatik
- leksik

649 Bəndlərdən birində “nitq etiketləri”nin izahı verilmişdir:

- əl-qol hərəkətlərindən istifadə etməklə nitq emosionallığının zənginləşdirilməsi
- dildə yaranan yeni sözlər
- xalqın dilində onun milli təfəkkürünə, etnoqrafiyasına uyğun olaraq işlənən ifadələr
- ədəbi dildəki qeyri-normativ hallar
- ayrı-ayrı məhəlli söz və ifadələrin işlənməsi

650 “Akif nə bizə gəlmədi, nə də mənəmlə görüşmədi” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- leksik və qrammatik
- qrammatik
- fonetik
- leksik
- fonetik və leksik

651 Uyğunsuzluğu tapın:

- nitq etiketləri-milli təfəkkürə, etnoqrafiyaya uyğun işlədilər ifadələr
- ritorika - ədəbi dilin normaları
- nitq istisnaları- ədəbi dildəki qeyri-normativ hallar
- mimika- üz əzələlərinin mənalı hərəkəti
- jest – nitqə uyğun əl-qol hərəkətləri

652 Sözü fonetik tərkibinin, leksik mənasının və cümlənin qrammatik quruluşunun hamı tərəfindən qəbul olunan fəaliyyətinə .... deyilir:

- dil
- ritorika
- nitq mədəniyyəti
- norma
- nitq

653 “Sırrını verməyir sırdaşa dünya” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- fonetik və leksik
- leksik
- fonetik
- qrammatik
- fonetik və qrammatik

654 Hansı bənddə qrammatik norma pozulmuşdur?

- Mən də dincələcəyəm.
- Bu əhvalat qələmə alınmalıdır.
- Mən tarixi yerlərə səyahəti xoşlayıram.
- Hər iki şəxs məğlub olmayacağına inanırdılar.
- Göydən üç alma düşdü.

655 Hansı cümlələrdə orfoqrafik normanın pozulması müşahidə olunur?1. – Şeylərini satmışam,- dedi, - görürsən, bala-bala ötürürəm içəri.2. Dur gedek, mənim şeylərimi ver, mən sənə kimi əclafnan oturmaram.3. Buzbulağa da qar yağıbı, görəsən...?4. Taxsır özündədir, özün oturub sataydın.5. Bostanın böyründə bir əncir ağacı vardı, yarpaqları payızda da gömgöy olurdu.

- 1,2
- 2,5
- 1,5
- 2,4
- 4,5

656 Hansı cümlədə leksik norma pozulmuşdur?

- Bir müddətdən sonra tufan sakitləşdi.
- Avqustun isti günləri ötüb keçdi.
- Qızıl payız gəlib çatdı.
- Quşlar nəcib nəğmələri ilə insanı valeh edir.
- Cəmilə divanda oturub gəlinciyini oynadırdı.

657 Yazılı ədəbi dilin ilk nümunələri bunlar olmuşdur:1. dövlət sənədlərinin dili.2. müxtəlif məzmunlu plakatların dili.3. qəzetlərin dili .4. dövlət başçılarının məktublarının dili.5. elmi kitabların dili.6. bədii əsərlərin dili

- 3,4,5
- 1,2,3
- 2,3,5
- 1,4,6
- 4,5,6

658 Biri müraciət etiketidir:

- Mübarək olsun!
- Allah rəhmət eləsin!
- Salamət qalın!
- Bağışlayın!
- Yaxşı yol!

659 “İşə tez- tez gecikirsiniz?” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- fonetik və leksik
- qrammatik

- leksik
 fonetik
 fonetik və qrammatik

660 “..... hər bir xalqın dilində onun milli təfəkkürünə, etnoqrafiyasına uyğun olaraq işlədilən ifadələrdir” cümləsində nöqtələrin yerinə yazılmalıdır:

- natiqlik
 dil
 nitq
 nitq etiketləri
 nitq fəaliyyəti

661 “Anam başımın yanında dua deyirdi” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- orfoqrafik
 qrammatik
 fonetik
 leksik
 leksik, qrammatik

662 Nitq istisnaları nədir?

- müəyyən ədəbi dil normasının qeyri-məhdud işlənməsi
 ədəbi dil normasının pozulması
 ayrı-ayrı müəlliflərin nitqində köhnəlmiş sözlərdən istifadə edilməsi
 ədəbi dildəki qeyri-normativ hallar
 üslublardan birinin ədəbi dildə aparıcı rol oynaması

663 Qrammatik normanın pozulduğu cümlələri göstərin:1. Keçim Qarayazı düzənliyindən, qatım qabağıma ilğımlarını. (İ.İsmayılzadə)2. Yol azmışan bu payızın çənində,Ağacdələ, ağlın itib sənin də. (M.İsmayıl)3. Cahandar ağa tufəngini çiyindənən alıb çaxmağı hərledı.4. Kişi yola düşəndə dan yeri yenicə ağarırdı.

- 1,4
 3,4
 1,3
 1,2
 2,3

664 “Çayçı tez-tez təzə çay düzəldirdi” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- orfoqrafik
 qrammatik
 fonetik
 leksik
 orfoepik

665 Aşağıdakılardan hansı orfoepik qaydaya aiddir?

- sifətin çoxaltma dərəcəsinə əmələ gətirən “tünd” sözünün defislə yazılması
 “fənn” sözünə samitlə başlanan şəkilçi artırıldıqda qoşa samitlərdən birinin düşməsi
 “sinif” sözünə saitlə başlanan şəkilçi artırıldıqda son saitin düşməsi
 “m” və “n” samitləri ilə bitən sözlərin tələffüzündə çıxışlıq hal şəkilçisinin –nan2 kimi işlənməsi
 xüsusi isimlərin böyük hərflə yazılması

666 “Dərsin yerini kitabınızda iz eləyin” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulub?

- orfoqrafik və qrammatik
- qrammatik
- orfoqrafik
- leksik
- orfoepik

667 “O, şiddətli adamdır” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- leksik, orfoqrafik
- qrammatik, leksik
- yalnız orfoqrafik
- yalnız leksik
- orfoepik, qrammatik

668 “Mənə də çay tökün” cümləsində ədəbi dilin hansı norması pozulub?

- fonetik və leksik
- qrammatik
- fonetik
- leksik
- leksik və qrammatik

669 Hansı bənddə leksik norma pozulmuşdur?

- Çay tökülüb süfrəni ləkələdi.
- Tarlada suvarma işləri başa çatdı.
- Zəhmət olmasa, mənə bir stəkan çay süz.
- Gəzintidən yorğun qayıdan Ceyhun yerinə yığılıb yatdı.
- Yalvarma, yalvarma o cəllada sən!

670 Nitq etiketləri barədə yürüdülmən hansı fikir səhvdir?

- Onlardan yerində istifadə səmimi münasibət yaradır.
- Nitq etiketlərinə nitq yarlıqları da deyilir.
- Müraciət etiketləri rəsmi və qeyri-rəsmi olur.
- Bütün nitq etiketləri müəyyən dövrdə işlənilib sonra ünsiyyətdən çıxır.
- Nitq etiketləri nitq mədəniyyətinin mühüm göstəricisidir.

671 Natiqlik sənətinin əsas tələbləri sırasında verilənlərdən biri səhvdir:

- nitqin intonasiyasına uyğun əl-qol, baş və bədən hərəkətləri etmək
- mövzu haqqında geniş danışmaq
- dinləyicilər üçün anlaşılıq şəkildə danışmaq
- nitqə əvvəldən hazırlaşmaq
- nitq mədəniyyətinin əsas şərtlərinə əməl etmək

672 Nitqin düzgünlüyünün pozulması hansı səbəbdən yaranır? Ən tam olanı qeyd edin:

- orfoepiya qaydalarına əməl etməməkdən
- orfoqrafiya qaydalarına əməl etməməkdən
- nitqdə uzunculuğa, təkrara yol verməkdən
- dilin fonetik, leksik və qrammatik quruluşunu bilməməkdən
- sözün leksik mənasını bilməməkdən

673 Nitqin dəqiqliyi dedikdə nə nəzərdə tutulur?

- mücərrəd anlayışlardan istifadə edilməsi
- yalnız həqiqi mənada başa düşülən sozlərdən istifadə olunması
- orfoqrafiya qaydalarına düzgün əməl edilməsi
- fikrin ifadəsi üçün birbaşa tələb olunan sözlün, ifadənin və ya cümlənin seçilməsi
- qrammatik normalara əməl olunması

674 Feil kökünə əvvəl sadə şəkil şəkilçisi, sonra isə qrammatik mənə növünün şəkilçisi artırılmışdır. Hansı norma pozulmuşdur?

- fonetik, leksik
- leksik
- orfoepik
- qrammatik
- orfoepik, qrammatik

675 Nitqə aid əlamətlərdən biri səhvdir:

- Törəmədir.
- Şifahi və yazılı şəkildə mövcud olur.
- Dəyişkəndir.
- Fərdidir.
- Ünsiyyət vasitəsidir.

676 Bəndlərdən birində uzlaşma pozulsa da, qrammatik norma pozulmamışdır:

- Nəfəsi kəsildi, özünü yaxınlıqdakı işıq gələn evə catdırmağa tələsdi.
- Xalqın hamısı, demək olar ki, Yusif Sərraca qarşı idilər.
- Şagirdlərdən ikisinin cavabı müəllimi qane etmədi.
- Dünyalar titrədi, aləmlər mayallaq aşdı, fələklər bir-birinə qarışdı. (C.Məmmədquluzadə)
- Yənə öz yerində yuvarlanır ay.

677 XX əsrin 40-80 – ci illərində ümumişlək olub, indi tarixizmə çevrilən sözlər hansı cərgədə verilmişdir?

- samovar, demokratiya
- ayıtmaq, tanıtmaq
- sayru, nəsnə
- pioner, kolxoz
- dürlü, qaynaq

678 Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvünün Avropa Şurasındakı çıxışı natiqliyin hansı sahəsinə aiddir?

- inzibati-idarə natiqliyi
- akademik natiqlik
- bədii natiqlik
- siyasi natiqlik
- işgüzar natiqlik

679 Fonetik normanın pozulduğu cümləni tapın:

- Mənə elə gəlirdi ki, sabah yuxum mütləq doğruya çevriləcək.
- Toyuqlardan bir neçəsi hindən çıxıb, dən yemək üçün həyəətə dağılışdılar.
- Məhəbbətin ləzzəti nikah evinin kəndinə kimidir.
- Görəsən, bizim ağılımız bu sirləri açar bilər?

- Vaxtilə müxtəlif işlərdə fəaliyyət göstərsə də, indi evdə dururdu, heç bir işə getmirdi.

680 Fonetik normanın pozulduğu cümləni tapın:

- Könüm quşu qanad çalmaz sənsiz bir an, Azərbaycan!
 Yeyərsən qaz ətini, görərsən ləzzətini.
 Gələnlər bir azdan kor-peşman dağılışdılar.
 Bilənlər bilmiyənlərə desinlər.
 İşə dayandıрмаğı əmr buyurublar.

681 Biri orfoqrafik normanın pozulmasıdır:

- xüsusi isimlərin böyük hərflə yazılması
 uzun saitli heca ilə vurğulu hecanın üst-üstə düşməsi
 söz ortasında yanaşı gələn iki müxtəlif kar samitdən ikincisinin cingiltili tələffüz olunması
 Roma rəqəmləri ilə yazılan sıra saylarından sonra “-c14” şəkilçisinin qoyulması
 sözə əvvəl leksik, sonra qrammatik şəkilçinin artırılması

682 Nitq istisnaları (ədəbi dildəki qeyri- normativ hallar) hansı şəraitdə meydana çıxır? Düzgün fikirləri secin: 1. öz dövrünü keçirmiş nitq vahidləri bu və ya digər üslubda “ilişib” qalanda. 2. cümlədə durğu işarələri düzgün qoyulmadıqda. 3. yeni meydana çıxan nitq vahidləri bir müddət normativləşməyəndə. 4. orfoepiya qaydalarına əməl edilmədikdə. 5. qrammatik normalara etinasızlıq göstərildikdə

- 1,2,3
 2,4
 1,3,5
 1,3
 3,4,5

683 “Onlar Xəmsəni dəfələrlə oxumuşlardı” cümləsində hansı norma pozulmuşdur?

- yalnız orfoepik
 yalnız leksik
 yalnız qrammatik
 orfoqrafik, qrammatik
 yalnız orfoqrafik

684 Özləşmə anlayışına nələr daxildir? Biri səhvdir:

- ədəbi dili başqa dillərin təsirinə məruz qalmaqdan xilas etmək cəhdi
 alınma sözlərin bəzilərinə qarşılıq tapmaq cəhdi
 ədəbi dili etnik yaddaşına qaytarmaq cəhdi
 dildəki bütün alınma termin və şəkilçilərin Azərbaycan (türk) qarşılığı ilə əvəzlənməsi cəhdi
 alınma sözlərin milliləşdirilməsi cəhdi

685 Hansı cümlələrdə artıq sözlər nitqin mükəmməlliyinə nöqsan gətirir? 1. Təriflər yalnız onları bəyənen insanları korlayır. 2. Özünə hörmət etməyən başqalarına da hörmət etməz. 3. Ümid qızıl kimidir, heç bir mühitdə paslanmaz. 4. Nizaminin qəzəlləri, Nizaminin poemaları XX əsrin 40-cı illərində dilimizə tərcümə olunmuşdur. 5. Boş-bikar oturmaq əvəzinə, başqasının qeybətini eləmək əvəzinə iş görsəydiniz, yaxşı olardı.

- 2,4,5
 3,4
 1,2,3
 4,5
 1,5

686 Sürüynən keçi gəlir,Saymışam, üçü gəlir.Çıxağın tamaşaya , Yarımın köçü gəlir.Nümunədə ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- yalnız fonetik
- yalnız leksik
- fonetik, leksik
- fonetik, qrammatik
- yalnız qrammatik

687 ... qeyri-türk mənşəli sözlərin əleyhinə yönəlir və məhz həmin sözlərə qarşılıq tapmaq cəhdindən ibarətdir.Nöqtələrin yerinə hansı söz artırılmalıdır?

- qrammatika
- nitq istisnaları, nitqin düzgünlüyü və dəqiqliyi
- Azərbaycan lüğətçiliyi
- özləşmə
- natiqlik

688 Ədəbi dil haqqındakı fikirlərdən biri yanlışdır:

- Nitqlər, çıxışlar, müəzirlər və s. yazılı ədəbi dilə aiddir.
- Yazılı ədəbi dilin ilk nümunələri dövlət sənədlərinin, dövlət başçıların məktublarının və bədii əsərlərin dili olmuşdur.
- Ədəbi dilin yazılı və şifahi formaları var.
- Ədəbi dil həm fonetik, həm leksik, həm də qrammatik normalara əsaslanır.
- Şifahi ədəbi dil orfoepik normalara tabe olub, səslənən dildir.

689 Dilə aid edilən əlamətlərdən biri yanlışdır:

- Ünsiyyət vasitəsidir.
- Dil əsasdır.
- Mücərrəd işarələr sistemindən ibarətdir.
- Özünəməxsus quruluşu, ifadə imkanları yoxdur.
- Tarixən çox az dəyişikliklərə uğrayır.

690 “Düşmənlə aparılan ağır döyüşlərdən birində qəhrəmancasına vəfat etdi o”. Cümlədə ədəbi dilin hansı norması pozulmuşdur?

- qrammatik
- orfoqrafik
- leksik
- leksik, qrammatik
- orfoqrafik, leksik

691 “Jest” sözünün izahı hansı cavabda daha dəqiq göstərilib?

- Düzgün nitqə verilən şərtlərdən biridir.
- Üz əzələlərinin mənalı hərəkətidir.
- Dialekt sözüdür.
- Əl- qol hərəkətlərindən məqsədəuyğun istifadə etməkdir.
- Razılıq bildirən nitq etiketidir.

692 Nitqə müəyyən emosionallıq, sözlə ifadəsi mümkün olmayan çalarları gətirən vasitələr:1. satira 2. jest 3. etiket 4. alleqoriya 5. mimika

- 2.3

- 3,4
 1,2
 2.5
 3.5

693 Cümlədə söz sırasına əməl olunmasa, ədəbi dilin hansı norması pozular?

- fonetik
 orfoepik
 orfoqrafik
 qrammatik
 leksik

694 Bəndlərdən birində ədəbi dilin fonetik norması pozulub:

- Şairim! Aç, payla söz xəzinəni,Şeiriyyət ilhama çağır mənə.
 Kim minir Qazaxın dilboz atını,Götürür toyların şal xalatını...
 Qafqaz dağlarının gözəl guşəsi .Vurğunam hüsnünə özüm, Qəbələ!
 Doğrudan da, Məmdəli, qeyrət həlal olsun sənə!
 Tariximə qara xətlə hicri, miladi ,Qılıncların qan ağzı ilə yazılmadımı?!.

695 Biri qeyri-rəsmi müraciət etikətidir:

- yoldaş
 cənab
 xanım
 qadası
 bəy

696 Biri natiqliyin sahəsi deyil:

- işgüzar natiqlik
 siyasi natiqlik
 bədii natiqlik
 publisistik natiqlik
 inzibati-idarə natiqliyi

697 Nitq normalarının tarixiliyi haqqındakı fikirlərdən biri səhvdir:

- 1930-cu illərə qədər Azərbaycan ədəbi dilinin fonetikasında əlifbada xüsusi hərflə göstərilən “sağır nun” adlı səs var idi.
 Leksik normadan fərqli olaraq, ədəbi dilin fonetik və qrammatik normalarında dəyişiklik ləng gedir.
 Norma tarixi kateqoriyadır.
 Dövr keçdikcə ədəbi dilin normasında əvvəlkindən fərqli müəyyən əlamətlər, keyfiyyətlər meydana çıxır.
 Nitq normalarının tarixiliyi ədəbi dilin inkişafının, təkmilləşməsinin nəticəsidir.

698 Fikirlərdən biri səhvdir:

- Azərbaycan dilinin leksik normasının keyfiyyətini milli leksika müəyyən edir.
 Lüğətçilik dilçiliyin praktik sahəsi olub, lüğətlərin tərtibi prinsiplərini öyrənir.
 Rəmzi mənələrdən ideoqrafik yazıda istifadə olunur.
 Dialektologiya sözlərin mənşəyini öyrənir.
 Şifahi ədəbi dil orfoepik normalara tabedir.

699 Götürmür bizləri qəbir, Koroğlu,Səni bezdirmədi səbir, Koroğlu?Hardasan, umudum, ya bir Koroğlu,Qoşun yollarda qalıb (Akif Səməd)Nümunədə ədəbi dilin hansı normaları pozulmuşdur?

- fonetik və leksik
- leksik və qrammatik
- fonetik
- fonetik və qrammatik
- leksik

700 Dil və nitq haqqında deyilənlərdən biri səhvdir:

- Dil tarixən çox az dəyişikliklərə uğrayır.
- Dil əsasdır, nitq ondan törəmədir.
- Nitq dildən fərqli olaraq heç vaxt dəyişmir.
- Dil ünsiyyət vasitəsi olub, mücərrəd işarələr sistemindən ibarətdir.
- Nitq ünsiyyət prosesidir, bu və ya digər məlumatın ifadə tələbinə uyğun olaraq dilin ifadə imkanları əsasında meydana çıxır.